



Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra tělesné výchovy a sportu

Diplomová práce

Historie cyklistického Závodu míru od roku 1968

Vypracovala: Bc. Markéta Čapková

Vedoucí práce: Doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

Oponent: Mgr. Tomáš Tlustý, Ph.D.

České Budějovice, 2017



Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

University of South Bohemia in České Budějovice

Faculty of Education

Department of Sports Studies

Graduation theses

The History of cycling Peace race since year 1968

Author: Bc. Markéta Čapková

Supervisor: Doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

Opponent: Mgr. Tomáš Tlustý, Ph.D.

České Budějovice, 2017

Bibliografická identifikace

Název diplomové práce: Historie cyklistického Závodu míru od roku 1968

Jméno a příjmení autora: Bc. Markéta Čapková

Studijní obor: Zn – TVSn – SZn

Pracoviště: Katedra tělesné výchovy a sportu PF JU

Vedoucí diplomové práce: Doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

Oponent diplomové práce: Mgr. Tomáš Tlustý, Ph.D.

Rok obhajoby diplomové práce: 2017

Abstrakt:

Diplomová práce pojednává o historii cyklistického Závodu míru od roku 1968 do současnosti. Hlavním záměrem je zmapování jednotlivých ročníků závodu, které se konaly každý rok v měsíci květnu. Práce je rozdělena do pěti hlavních kapitol. První kapitola je věnována stručnému nástinu historie cyklistiky ve světě a historii etapových cyklistických závodů v Evropě. Druhá část popisuje stručný nástin společensko – ekonomických poměrů ve státech střední a východní Evropy od roku 1968 do současnosti. Třetí kapitola se zabývá stručným přehledem Závodu míru od jeho vzniku roku 1948. Následující a také hlavní kapitola se zaměřuje na detailní popis historie jednotlivých ročníků od roku 1968, popisem jejich etap, jednotlivých tratí a výsledků závodů. Poslední kapitola je věnována stručnému přehledu etapových závodů nesoucí také název Závod míru, které se jezdí až do současnosti.

Klíčová slova: cyklistika, Závod míru, historie, etapy, trasy, závodníci, výsledky

Bibliographical identification

Title of the graduation thesis: The History of cycling Peace race since year 1968

Author's first name and surname: Bc. Markéta Čapková

Field of study: Zn – TVSn – SZn

Department: Department of Sports studies

Supervisor: Doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

Opponent: Mgr. Tomáš Tlustý, Ph.D.

The year of presentation: 2017

Abstract:

The graduation thesis discusses the history of cycling Peace race since year 1968 to the present. The main purpose is to analyze the particular year of the race, which is held every year in the month of May. The thesis is divided into five main chapters. The first chapter is dedicated to the brief outline of cycling history in the world and the history of stage cycling races in Europe. The second part describes a brief outline of socio – economic conditions in the countries of central and eastern Europe since 1968 to the present. The third chapter deals with a brief overview of the Peace Race since his inception in 1948. The following and also the main chapter is focused on the detailed description of the history of each year since 1968, the description of their stages, the individual tracks and the results of the races. The last chapter is devoted to a brief overview of the stage races, also known as the Race of Peace, which goes up to the present.

Keywords: cycling, Peace race, history, stage, routes, competitors, results

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě archivovaných Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum

Podpis studenta

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé diplomové práce, panu doc. PaedDr. Janu Štumbauerovi, CSc. za ponuku tohoto tématu, odborné vedení, cenné rady, za zapůjčení materiálů, literatury a poskytnutí informací. A v neposlední řadě bych chtěla poděkovat své rodině a blízkým, kteří mě podporovali v průběhu celého studia.

Obsah

1 Úvod	9
2 Metodologie práce.....	10
2.1 Cíl, úkoly a předmět práce	10
2.2 Metody práce	11
2.3 Rozbor pramenů a literatury	12
3 Stručný nástin historie cyklistiky ve světě a historie etapových cyklistických závodů v Evropě.....	13
4 Stručný nástin společensko – ekonomických poměrů ve státech střední a východní Evropy od roku 1968 do současnosti	30
5 Stručný přehled Závodu míru od jeho vzniku.....	40
6 Historie jednotlivých ročníků cyklistického Závodu míru od roku 1968.....	50
6.1 Ročník 21. (1968)	50
6.2 Ročník 22. (1969)	51
6.3 Ročník 23. (1970)	53
6.4 Ročník 24. (1971)	55
6.5 Ročník 25. (1972)	57
6.6 Ročník 26. (1973)	59
6.7 Ročník 27. (1974)	61
6.8 Ročník 28. (1975)	63
6.9 Ročník 29. (1976)	65
6.10 Ročník 30. (1977)	68
6.11 Ročník 31. (1978)	69
6.12 Ročník 32. (1979)	71
6.13 Ročník 33. (1980)	73
6.14 Ročník 34. (1981)	75
6.15 Ročník 35. (1982)	77
6.16 Ročník 36. (1983)	79
6.17 Ročník 37. (1984)	81
6.18 Ročník 38. (1985)	83
6.19 Ročník 39. (1986)	85
6.20 Ročník 40. (1987)	87
6.21 Ročník 41. (1988)	88
6.22 Ročník 42. (1989)	90
6.23 Ročník 43. (1990)	91
6.24 Ročník 44. (1991)	93
6.25 Ročník 45. (1992)	94
6.26 Ročník 46. (1993)	95
6.27 Ročník 47. (1994)	97
6.28 Ročník 48. (1995)	98
6.29 Ročník 49. (1996)	100
6.30 Ročník 50. (1997)	101
6.31 Ročník 51. (1998)	102
6.32 Ročník 52. (1999)	103
6.33 Ročník 53. (2000)	105
6.34 Ročník 54. (2001)	106

6.35 Ročník 55. (2002)	107
6.36 Ročník 56. (2003)	109
6.37 Ročník 57. (2004)	110
6.38 Ročník (2005).....	111
6.39 Ročník 58. (2006)	111
7 Stručný přehled etapových závodů nesoucí název Závod míru.....	113
7.1 Malý Závod míru	113
7.2 Závod míru nejmladších	113
7.3 Závod míru juniorů	115
7.4 Závod míru U23	117
8 Závěr	119
8.1 Seznam zkratk.....	122
8.2 Referenční seznam pramenů a literatury	123

1 Úvod

Téma diplomové práce jsme zvolili *Historie cyklistického Závodu míru od roku 1968* z důvodu nosnosti tohoto tématu, jelikož Závod míru byl největším amatérským cyklistickým závodem po druhé světové válce ve Východní Evropě, kdysi přezdívaný jako Tour de France východu. Historie Závodu míru se píše již od roku 1948, díky jeho obsáhlosti je však rozdělena do dvou diplomových prací. Tato diplomová práce pojednává o historii Závodu míru od roku 1968 do současnosti. Dalším důvodem ke zvolení tématu je můj osobní vztah ke sportu i cyklistice. A to mě přimělo k myšlence podrobnějšího zpracování problematiky Závodu míru, jelikož zatím nebyl sepsán žádný ucelený literární pramen, který by se tomuto tématu věnoval a popsal by vývoj tohoto závodu až do současnosti.

Tento závod byl významný především v období socialismu, a tak bude z politického hlediska velmi zajímavé sledovat jeho vývoj po změně socialistického systému v jednotlivých zemích a následné snahy o obnovení závodu v různých obměnách a kategoriích.

Naším cílem je nashromáždit dostupné informace z ročníků a jednotlivých etap a tras Závodu míru na území bývalého Československa (dnešní České republiky), Německé demokratické republiky (dnešního Německa) a Polské lidové republiky (dnešního Polska) a z časového hlediska se zaměřit na historii od roku 1968 až do současnosti.

Již při zadávání práce jsem věděla, že to bude nelehký úkol a časově velmi náročné chronologicky uspořádat a shromáždit důležité informace, které jsou podstatné pro tvorbu této práce. I přesto se pouštím do menší detektivní práce. Ale věřím tomu, že mě psaní obohatí o cenné informace a doufám, že bude přínosné pro historii Závodu míru kompletně sjednotit jeho historii do současnosti.

2 Metodologie práce

2.1 Cíl, úkoly a předmět práce

Cíl práce

Cílem této diplomové práce je zpracovat na základě širokého pramenného poznání historii **cyklistického Závodu míru od roku 1968 do současnosti**, nejvýznamnějšího amatérského cyklistického etapového závodu.

Úkoly práce

Takto stanovený cíl je dále rozčleněn do těchto dílčích úkolů:

- ✓ Provést detailní obsahovou analýzu všech dostupných souvztažných písemných, fotografických a filmových pramenů, dobových periodik, literatury, vzpomínek pamětníků a internetových zdrojů.
- ✓ Zpracovat relevantní část historie cyklistiky ve světě a historii etapových cyklistických závodů v Evropě.
- ✓ Zpracovat stručný popis společensko – ekonomických poměrů v inkriminovaném období ve středoevropských a východoevropských státech.
- ✓ Zpracovat stručný přehled Závodu míru od jeho vzniku.
- ✓ Rozčlenit hlavní část textu a systematicky, jednotně a detailně zpracovat do jednotlivých ročníků Závodu míru od roku 1968.
- ✓ U jednotlivých ročníků provést popis trati, rozbor etapových míst a profilů etap závodu. Tento popis doplnit dobovými komentáři a deskripcemi.
- ✓ Shromáždit veškerý dostupný souvztažný fotografický a obrazový materiál. Z tohoto souboru vybrat nejvhodnější fotografie a obrázky, ty pokud možno digitálně upravit, oříznout, orámovat a seskupit.
- ✓ Vybrané obrazové přílohy začlenit vždy pouze do souvztažného textu s příslušným komentářem. Do něj též začlenit tabulky s výsledky řešených ročníků tohoto závodu a další relevantní dobové komentáře v periodikách a literatuře.
- ✓ Z rozsáhlého shromážděného materiálu vyvodit stručné závěry.

Předmět práce

Předmět práce je z hlediska **územního** primárně vymezen územím bývalého Československa, Polské lidové republiky (PLR) a posléze i bývalé Německé demokratické republiky (NDR).

Z hlediska **časového** je předmět práce primárně vymezen od roku 1968 do současnosti, tedy údobím mezi prvním řešeným a posledním ročníkem závodu, v širším kontextu pak údobím počátků světové a evropské cyklistiky.

Z hlediska **věcného** je bezprostředně zaměřen na vlastní cyklistický etapový Závod míru, v širším kontextu pak na společensko – ekonomické poměry středoevropských států v inkriminovaném období a světovou a evropskou cyklistiku.

2.2 Metody práce

Tato diplomová práce je standardní historická práce aplikovaných dějin, tedy dějin tělesné výchovy a sportu se zaměřením na cyklistiku. Těžištěm této práce je maximální možné pramenné poznání, s důrazem především na využití a detailní obsahovou analýzu všech dostupných souvztažných písemných, fotografických a filmových pramenů, archivních fondů, dobových periodik, literatury, kronik, map, tabulek, vzpomínek a rozhovorů pamětníků a internetových zdrojů.

Jako modely práce jsou použity standardní historické metody, zejména přímá metoda, což je vlastně prostý popis skutečnosti popisovaný pomocí jednoho či více pramenů. Na periodické vymezení časového vývoje je použita progresivní metoda, tedy popis událostí tak, jak po sobě následovaly, tzn. od starších k novějším. Dále práce využívá vybrané geografické metody, které zjišťují fakta a jejich rozmístění a srovnání na mapě, tedy jednotlivé etapy závodů. A v omezené míře i biografickou metodu, která vychází z vyprávění důležitých osobností o svém životě a jejich životních příběhů.

2.3 Rozbor pramenů a literatury

Na téma historie cyklistického Závodu míru nebylo doposud zpracováno ucelené a kompletní dílo. A velkým problémem byl fakt velké nerovnoměrnosti a nevyváženosti historických informací, který se projevuje i v této práci. Důvodem byla mimořádná pozornost, jež byla závodu věnována v době socialismu, kdy vznikalo mnoho pramenů a literatury, avšak po změně režimu docházelo k následnému upadání až zániku závodu, což se projevuje i v pramenném poznání.

Hlavním zdrojem pro diplomovou práci bylo zpracování souvztažných písemných, fotografických a filmových pramenů, archivní fondů, dobových periodik, literatury, map, vzpomínek a rozhovorů pamětníků a internetových zdrojů.

Pro získání výše zmíněných materiálů archivních fondů byla součástí této práce návštěva a zpracování relevantních fondů Archivu národního muzea v Praze. Dalo by se předpokládat, že národní archivy poskytnou mnoho informací, což se bohužel nestalo, a proto má v této práci pouze podružnou úlohu a bylo z nich čerpána jen minimální část v práci uvedených faktů.

Naopak nejdůležitějším zdrojem informací k vlastnímu závodu byl dobový tisk a literatura, což je pro práci stěžejní. Z hlediska rozsahu byla pro tuto práci největším zdrojem informací dobová periodika, především deník Rudé právo (od roku 1996 Právo), který byl spolupořadatelem závodu, a tak tvoří základ a převahu informací. Dále Deník Československý sport (od roku 1993 Sport), periodikum Stadion a ostatní dobová celostátní periodika (noviny a časopisy), které však v podstatě přebírali oficiální zprávy z Rudého práva. V neposlední řadě bylo čerpáno z literatury, především publikace Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia. A v omezené míře i z webových stránek.

Vše bylo doplněno fotografickými přílohami a vlastními tabulkami, zapracovanými do souvztažného textu. U fotografických příloh byla dána přednost fotografií z periodik a literatury, v případě nedostatku těchto zdrojů bylo využito internetových zdrojů.

3 Stručný nástin historie cyklistiky ve světě a historie etapových cyklistických závodů v Evropě

Cyklistika – definice a její dělení

Na začátek si vysvětlíme rozdíl mezi cyklistikou a cykloturistikou. Cyklistika a cykloturistika jsou pojmy, které spolu úzce souvisí a prolínají se.

Cykloturistika je druh turistiky provozovaná na jízdním kole, která nemá soutěžní charakter a lze jí chápat jako prostředek aktivního odpočinku ve volné přírodě či v obci.

Naopak cyklistika je jízda na jízdním kole se soutěžním, rekreačním nebo dopravním zaměřením. Smyslem soutěžení je zdolání tratě na dráze, silnici nebo v terénu v lepším čase než soupeř. Cyklistické disciplíny se dělí z několika hledisek do různých skupin, většinou podle druhu jízdního kola nebo prostředí, v němž daná cyklistická disciplína probíhá. Podle světové cyklistické federace (UCI) se cyklistika dělí na dráhovou, horskou a silniční. Do dráhové cyklistiky spadají sprinterské disciplíny (individuální sprint, teamový sprint, kilometr a keirin), vytrvalostní disciplíny (individuální stíhací závod, teamový stíhací závod, bodovací závod, madison a scratch) a kombinované závody (omnium). Silniční cyklistika se dělí na silniční závody, časovku a etapové závody (časovka jednotlivců a teamová časovka). Disciplíny horské cyklistiky jsou velice obsáhlé a patří k nim Individual downhill (DHI), Massed – start downhill (DHM), Fourcross (4X), Cross – country Olympic (XCO), Cross – country marathon (XCM), Cross – country point to point (XCP), Cross – country short circuit (XCC), Cross – country eliminator (XCE), Cross – country time trial (XCT), Cross – country relay (XCR) a Cross – country staffe race (XCS). Mezi mladší cyklistické disciplíny podle UCI dále patří cyklokros, bicykle moto cross (BMX, BMX Supercross a BMX Freestyle), biketrial a indoor cyklistika (kolová a krasojízda).¹

Pro tuto práci je stěžejní právě silniční cyklistika a etapové závody. „...*Etapová cyklistika má své zákony a v množství taktických variant si nezadá se žádným jiným sportem. Je sice individuální sportovní disciplínou, ale bez podpory kolektivu jednotlivců většinou mnoho nezmůže. Podle okolností mohou na trati závodu vykristalizovat třeba*

¹ https://is.muni.cz/th/344753/fsps_m/Moznosti_realizace_cykloturistiky_v_procesu_vzdelavani.pdf a též https://is.muni.cz/el/1451/podzim2013/bp1239/um/1b_270812.pdf (2. 3. 2017).

jen dvě soupeřící skupiny navzdory tomu, že startovní listina obsahuje například patnáct zúčastněných celků...“²

Vznik a vývoj kola

Historie jízdního kola je dlouhá a složitá. Počátky cyklistiky bývají spojovány se jménem německého barona Karla Friedricha Draise ze Sauerbronnu a jeho vynálezem dvoukolového jednostopého dopravního prostředku (viz níže), i když je pravděpodobné, že tento prostředek existoval již v některé ze starověkých kultur.³ Nejstarší předky bicyklu nalezneme kolem roku 2 300 př. n. l. ve staré Číně, kde se používalo dvoukolové vozidlo vyrobené z bambusu, nazývané „šťastný drak“.⁴ Další stopy dokládá důkaz v egyptském Luxoru na jednom z obelisků vzniklých roku 1 300 před naším letopočtem, kde byla vyobrazena mezi hieroglyfy kresba jakéhosi běhacího stroje poháněného odrážením nohama od země. Podobná kresba je znázorněna i na hrobce egyptského vládce Tutanchamóna z roku 1 350 před n. l.⁵

O velkou zásluhu při vývoji kola se postaral i Leonardo da Vinci, renesanční malíř, sochař, architekt, stavitel, vojenský inženýr, přírodovědec, matematik, technik a vynálezce, též přezdívaný jako „otec jízdního kola“. V da Vinciho technických rukopisech Kodex Atlantiku byla nalezena kresba kola.⁶ Stroj v nich vyobrazený se skládá z rámu, dvou stejně velkých kol a řetězového převodu poháněného pedálovým mechanismem. Avšak dochází zde ke značným pochybnostem o historické autenticitě a hodnověrnosti kresby.

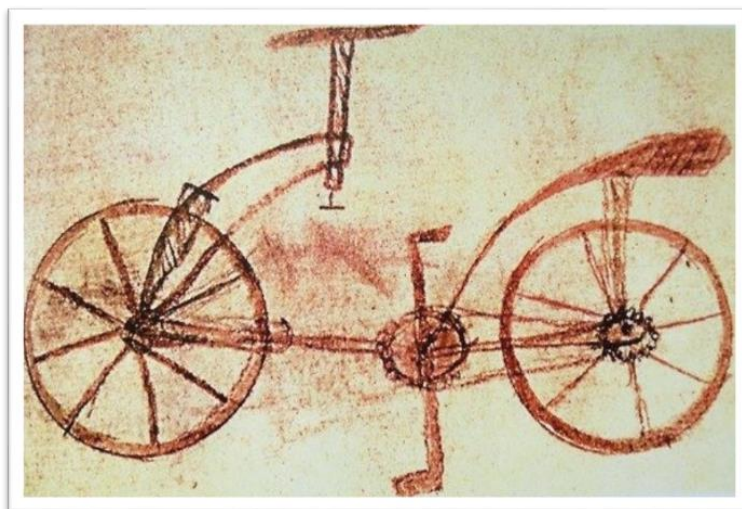
² Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 91.

³ Bakalář, R., Cihlák J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 5.

⁴ Baroni, F. (2011). *Bicykl: historie, mýty, posedlost*. Dobřešovice: Rebo, s. 16.

⁵ Bakalář, R., Cihlák J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 5.

⁶ Hrubíšek, I. (2009). *100 + 1 osobností & bicykl. Kolo v životě a díle známých a slavných lidí*. Plzeň: Cykloknihy, s. 9.



Obrázek 1. Kresba jízdního kola objevená v 70. letech 20. století v rukopisu Leonarda da Vinciho *Codex Atlanticus*. Převzato z Hrubíšek, I. (2009). *100 + 1 osobností & bicykl. Kolo v životě a díle známých a slavných lidí*. Plzeň: Cykloknihy, s. 89.

První skutečný předek jízdního kola vynalezl šlechtic Médé de Sivrac v době francouzské revoluce, roku 1791 v Paříži. Dopravní prostředek byl nejdříve nazývaný „cheval de bois“, čili dřevěný kůň, ale později se dočkal jména „célérifére“ či „céléripéda“, v překladu celeriféra, celeriped. Stroj se skládal z masivní dřevěné konstrukce tvořené dřevěnou lavicí a dvěma vidlicemi, dřevěná loukoťová kola byla připevněna dvěma čepy. Z popisu je jasné, že chyběly pedály, tudíž ho jezdec uváděl do pohybu pomocí odrazů nohama od země. Avšak hrabě Sivrac si svůj vynález nenechal patentovat, a tak byl často napodobován jinými výrobci. To znamenalo velký rozmach celeriferů, dokonce se konaly závody a některé společnosti je využívaly pro doručování poštovních zásilek. Dalo by se říci, že to byl jakýsi předchůdce kurýrních služeb.



Obrázek 2. Celeriféra (celoriped), první předchůdce bicyklu. Převzato z Baroni, F. (2011). *Bicykl: historie, mýty, posedlost*. Dobřejuvice: Rebo, s. 17.

V roce 1818 si nechal Drais patentovat vynález velocipedu, nazývaného „draisina“ či „dandy-horse“. Tvořil ho dřevěný rám, do kterého byla zasazena dvě loukoťová kola. Byl 2,4 metru dlouhý a byl už říditelný, jelikož měl připevněná řídítka k rámu, a tak mohl otáčet předním kolem. Stejně jako u celeriféry se zde musel jezdec odrazet nohama od země. Tento vynález ještě vylepšil Dennis Johnson přidáním železné konstrukce a čalouněného koženého sedadla kvůli pohodlí jezdce. V českých zemích byla draisina poprvé spatřena roku 1820 v Riegrových sadech v Praze.⁷

V roce 1839 vynalezl skotský výrobce vozů Kirkpatrick McMillan z Courthillu první bicykl s využitím táhlového pohonu a nestejně velkými koly, poháněno bylo zadní kolo a přední kolo zůstávalo volné kvůli řízení, na rozdíl od předchozí „draisiny“ to tedy byl pohon, který nevyužíval odrazy nohou od země.

Význam v historii cyklistiky má vynález pedálů, o který se zasloužili roku 1861 Pierre a jeho syn Ernest Michauxovi. Sestrojili první celoželezný model s názvem „michaudine“ (česky „mišódka“). Podnik Michauxových měl takový úspěch, že začali s výrobou jízdních kol ve větším měřítku a i díky tomu se v roce 1869 konalo ve Francii přes sto cyklistických závodů. Nesnáze byly však se závodní dráhou, buďto se závodilo v parcích či na dostihových dráhách. Victor Hugo Richard Lesclide sestavil první

⁷ Baroni, F. (2011). *Bicykl: historie, mýty, posedlost*. Dobřejuvice: Rebo, s. 16 – 19.

pravidla cyklistiky vycházejících z dostihového sportu. A také roku 1869 založil první cyklistický časopis na světě *Le vélocipède illustré*.



Obrázek 3. Ernest Michaux a jeho „michaudine“. Převzato z Baroni, F. (2011). *Bicykl: historie, mýty, posedlost*. Dobřejuvice: Rebo, s. 22.

Tento vývoj dal impulz ke vzniku továren na výrobu bicyklů značky Premier, ESKA, Laurin a Klement v Mladé Boleslavi a dalších. Bicykly se během následujících let ještě vylepšily a začaly se vyrábět sériově, neboť obliba nového dopravního prostředku neustále rostla. Díky tomu začaly vznikat cyklistické spolky a kluby. Není proto divu, že období vysokých kol se dnes nazývá zlatým věkem cyklistiky.

Pro konečnou podobu jízdního kola byl rozhodující rok 1884. První náznak přinesl model „Kangaroo“ (česky Klokan), poslední vývojová fáze je Rover Safety Bicykl (česky tulák či bezpečné kolo) Johna Kempa Starleye, které mělo základní znaky dnešní podoby kola. Tento bicykl měl vidlici, na které byla upevněna říditka, dvě stejně velká kola, osa s ložisky a pedály byla uprostřed stroje, tlak nohou na pedály se převáděl řetězem obepínajícím převodník a pastorek na zadním kole a rám měl tvar lichoběžníku. K této podobě přispěl ještě John Boyd Dunlop s ráfky pneumatik naplněných vzduchem.⁸

⁸ Bakalář, R., Cihlák J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 6 – 9.



Obrázek 4. J. K. Stanley a jeho model Rover Safety Bicykl. Převzato z Baroni, F. (2011). Bicykl: historie, mýty, posedlost. Dobřešovice: Rebo, s. 35.

Historie závodní cyklistiky

Dvacáté století se do historie jízdního kola zapsalo jako dějiny závodního bicyklu. Za první skutečný cyklistický závod je považován závod na 1 200 metrů na okruhu v pařížském parku St. Cloud dne 31. května roku 1868. Vítězem tohoto závodu se stal Michauxův přítel Angličan James Moore v čase 3 minuty a 50 sekund. V témž roce se uskutečnilo v Paříži několik závodů různých délek, především na dostihových drahách, na vyšších či nižších bicyklech.⁹

První významný závod na silnici se konal dne 7. listopadu 1869 mezi Paříží a Rouenem. V tomto velmi obtížném závodě na 123 km, kterého se účastnila stovka závodníků včetně šesti žen, opět kraloval James Moore s celkovým časem 10 hodin a 45 minut.

V tom samém roce se konal závod z Londýna do Bristolu, který je považován za první opravdový mezinárodní závod. „...tři Angličané soutěžili s větším počtem Francouzů. Jeden z Francouzů vyhrál, a stanul tak po boku „Angličana z Paříže“ Jamese Moorea.“

⁹ Bakalář, R., Cihlár J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 10.

První šestidenní závod se konal na severním předměstí Londýna v Islingtonu roku 1878. Zvláštností tohoto závodu s hodinami bylo, že se ho zúčastnil pouze jeden profesionální závodník David Stadion, který měl za cíl překonat na vysokém kole tisící kilometrovou vzdálenost během 18 – ti po sobě následujících hodin denně. Odstartoval 25. února téhož roku v šest hodin ráno a dorazil do cíle v sedmdesáté třetí minutě a dosahoval průměrné rychlosti 13,5 km/h. Avšak první skutečný šestidenní závod za účasti více jezdců se uskutečnil v listopadu stejného roku s týmiž pravidly. Až o pár let později, roku 1881, se v Anglii změnila definice šestidenních závodů: závodníci musí šlapat bez přestávky tak dlouho, jak jen fyzicky a psychicky dokáží. Šestidenní závody se těšily velké oblibě především ve Spojených státech amerických, zejména New Yorku a Illinois, kde od roku 1898 zavedli omezení na 12 hodin na 24 – hodinový časový úsek. O rok později se opět změnila pravidla na závod pouze mezi dvěma závodníky, tento nový závod se poprvé odjel roku 1899 v Madison Square Garden v New Yorku, USA. Od této doby se pro závody, ve kterých proti sobě stojí dva jezdci, přezdívá „madison“.

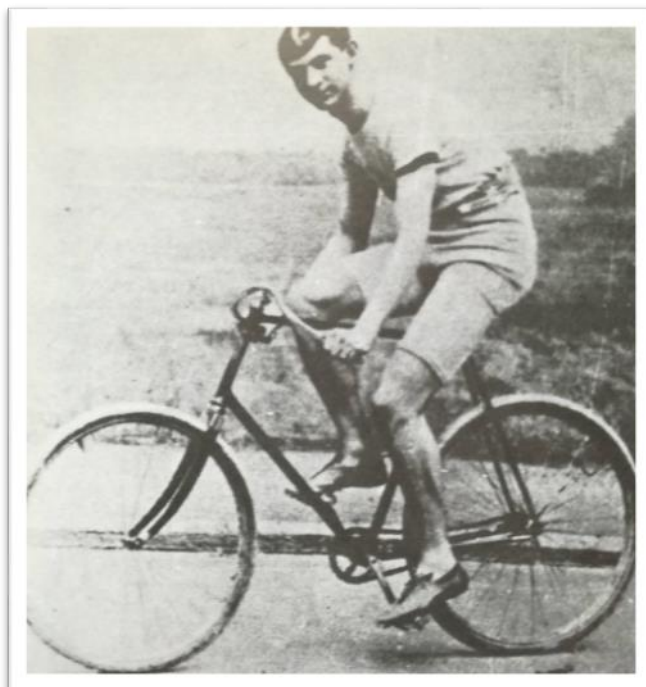
Profesionální závody na cyklistických stadionech byly v USA enormně oblíbené, především díky šampionům Arthura Zimmermana (přezdívaného „Létající Yankee“) a Marshalla Taylora, který byl prvním z Afroameričanů amerického národního sportu. Tito dva mistři se stali prvními sportovními celebritami, těšili se nesmírné přízni fanoušků a vydělávali obrovské částky. To mělo za následek, že se ve 30. letech 20. století staly cyklistické závody vůbec nejsledovanějším a nejrozšířenějším sportovním kláním v USA.

Závody na jízdním kole byly na našem kontinentu již běžné, ale nejvíce diváků zaujaly velké silniční závody, popsané v další kapitole.¹⁰

Na konci 70. let 19. století byly ustanoveny národní cyklistické svazy. První svaz vznikl roku 1878 v Anglii, další svazy se zakládaly ve Francii, Belgii, Spojených státech amerických, Německu, Itálii a Nizozemsku. Jejich cílem bylo především pořádání národních mistrovství. Roku 1892 vznikla mezinárodní federace cyklistiky International Cycling Association (ICA), která má právo vypisovat mistrovství světa. Nově vzniklý mezinárodní cyklistický svaz rozhodl o konání prvního mistrovství světa amatérů na

¹⁰ Baroni, F. (2011). *Bicykl: historie, mýty, posedlost*. Dobřeějovice: Rebo, s. 48 – 55.

závodní dráze v Chicagu v USA v září roku 1893, kde se závodilo v těchto disciplínách: závod na jednu anglickou míli (1 609,4 m), na 10 km bez vodičů a na 100 km za vodiči.



Obrázek 5. První amatérský mistr světa August Arthur Zimmerman v roce 1893. Převzato z Bakalář, R., Cihlář J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

Avšak během následujících pár let pronikala do popředí profesionální cyklistika, a tak se předsednictvo ICA rozhodlo od roku 1895 pořádat dvojí mistrovství se stejným programem, amatérské i profesionální. Nastaly však spory mezi zástupci jednotlivých zemí uvnitř ICA, což mělo za následek vznik Mezinárodní cyklistické unie (anglicky Union Cycliste Internationale, UCI) 15. dubna roku 1900, která cyklistické závody řídí dodnes. První mistrovství v silniční cyklistice se datuje až o několik let později než mistrovství dráhové cyklistiky, konalo se roku 1921, kdy UCI konečně svolila k založení soutěže o titul amatérského mistra světa v silničním závodě.¹¹

Profesionální mistrovství světa v silniční cyklistice je jedním z neprestížnějších jednodenních závodů v mezinárodní cyklistice. První klání MS se uskutečnilo roku 1927 na autodromu v německém Norimberku, kde se historicky prvním mistrem světa stal italský borec Alfredo Binda a tím získal duhový dres, který je symbolem vítězství závodu, určený závodníkovi na jeden kralující rok. Alfredu Bindovi se podařilo obléct duhový trikot třikrát, tento počin se povedl i Rikovi Van Steenbergovi, Eddymu

¹¹ Bakalář, R., Cihlář J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 12 – 15.

Merckxovi a Oscaru Freireovi. Dvojnásobné vítězství ve dvou MS po sobě konaných obhájili Georges Ronsee (1928 a 1929), již zmiňovaný Rik Van Steenbergen (1956 a 1957), Rik Van Looy (1960 a 1961) a Gianni Bugno (1991 a 1992). Mistrovství světa je každoroční sportovní událostí a vždy se koná na jiném místě podle hostitelské země, která závod pořádá. Tím pádem jsou trasy velmi různorodé, mohou být plošší, vyhovující rychlostním závodníkům, viz MS ve španělském Madridu roku 2005 či vyšší polohy vyhovující vrchařským jezdcům jako například MS v Kolumbii roku 1995, z toho důvodu je závod nepředvídatelný.¹²

Cyklistika byla zařazena do programu již prvních novodobých olympijských her roku 1896 v řeckých Athénách, v disciplíně sprint. Na druhých letních olympijských hrách byl roku 1900 v Paříži zařazen stíhací závod družstev. Další disciplína připojena do LOH konaných roku 1908 v anglickém Londýně, byl závod tandemů. Do programu OH byl zařazen závod na 1 km s pevným startem až roku 1928 v Amsterdamu, Nizozemsko. Stíhací závod, tentokrát jednotlivců se objevuje na olympijských hrách roku 1964 v japonském hlavním městě Tokiu.¹³

V současnosti je nejvyšší cyklistická soutěž UCI World Tour, která je vedena pod záštitou Mezinárodní cyklistické unie (UCI). Jedná se o seriál závodů, které se dělí na jednodenní a etapové.

Historie etapových cyklistických závodů v Evropě

Mezi největší a nejznámější etapové cyklistické závody v Evropě patří Tour de France, Giro d'Italia, Vuelta a España a další.

Světově známý závod **Tour de France** vznikl roku 1903 zásluhou Henriho Desgrangea, redaktora novin L'Auto a bývalého cyklistického šampiona, který přišel s myšlenkou uspořádat etapový závod napříč Francií se sloganem *Les géants de la route* (v překladu Velikáni silnic). Tomuto závodu předcházela přípravná jízda kolem Francie, která se uskutečnila roku 1895. Henri Desgrange požádal o pomoc francouzského silničáře Joyeuse, který následně v devatenácti etapách ujel 4 500

¹² Baroni, F. (2011). *Bicykl: historie, mýty, posedlost*. Dobřeějovice: Rebo, s. 254 – 255.

¹³ Bakalář, R., Cihlář J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 18 – 19.

kilometrů. Desgrange ho doprovázel a vydával z této cesty články, tím závod zpopularizoval a potvrdil, že jeho myšlenka není nesmyslná.



Obrázek 6. Titulní strana časopisu L'Auto z července roku 1903, celá věnovaná prvnímu ročníku Tour de France. Převzato z Hrubíšek, I. (2009). 100 + 1 osobností & bicykl. Kolo v životě a díle známých a slavných lidí. Plzeň: Cykloknihy, s. 102.

První ročník odstartoval dne 1. července 1903, skládal se ze šesti etap dlouhých 467 km, 374 km, 432 km, 268 km, 425 a 460 km, tedy dohromady celková vzdálenost činila 2 426 km. Náročnost závodu navíc ještě spočívala v tom, že na rozdíl od dnešních závodů nesměli jezdcí při mechanických závadách přijímat jakoukoliv pomoc, vozili sebou velké brašny s náhradními díly, nářadím, pneumatikami i občerstvením. Celkem se do závodu přihlásilo 75 jezdců, avšak zúčastnit se kvůli rozpočtu mohlo pouze 60 z nich. Celkovým vítězem prvního závodu se stal Maurice Garin, který v závodě dosáhl průměrné rychlosti 25,3 km/h.¹⁴

¹⁴ Bakalář, R., Cihlář J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 38.



Obrázek 7. Vítěz první Tour de France v roce 1903 Maurice Garin. Převzato z Baroni, F. (2011). *Bicykl: historie, mýty, posedlost*. Dobřešovice: Rebo, s. 52.

Druhý ročník se jel v roce 1905, tento ročník byl velice náročný díky stoupání včetně toho na Ballon d'Alsace ve Vogézách s 1 178 m n. m. V závodě roku 1907 jezdci poprvé projížděli alpským průsmekem a o 3 roky později Pyrenejemi.¹⁵ Současně poslední ročník se jel od 2. do 24. 7. roku 2016 s celkovou délkou 3 519 km.¹⁶

Tour de France se pořádá každoročně v měsíci červenci až do současnosti (s výjimkou přerušení první a druhou světovou válkou). Etapy většinou trvají 3 týdny a zavítají i do okolních států Francie. Závod je navíc spojen i s několika soutěžemi, kvůli kterým se objevují v závodě barevné trikoty, tedy žlutý trikot určený pro vedoucího jezdce, zelený udělovaný za body ve sprintu, puntíkový trikot pro krále hor a bílý trikot, který má stejný význam jako ten žlutý, avšak je udělovaný závodníkům mladším 25 – ti let. Nejvýznamnější žlutý trikot jako první oblékl Eugene Christophe, po něm ho získaly slavné legendy jako například Louison Bobet, Fausto Coppi, Gino Bartali, Eddy Merckx a další.

Tour de France je nejslavnější a nejprestižnější etapový cyklistický závod, má dlouhou a napínavou historii, do které ovšem patří i mnohdy tragické události a dramata. Během Tour de France přišlo několik lidí z řad závodníků, organizátorů i

¹⁵ Baroni, F. (2011). *Bicykl: historie, mýty, posedlost*. Dobřešovice: Rebo, s. 52.

¹⁶ <http://www.letourdefrance.cz/tour-de-france-2016> (2. 3. 2017).

diváků o život, můžeme zmínit například smrt britského závodníka Toma Simpsona roku 1967, Itala Fabia Casartelliho roku 1995 a dalších. Mnohdy docházelo k různým sabotážím a v neposlední řadě i dopingovým podvodům, k nejznámějším jistě patří dopingová aféra Lance Armstronga a dalších.¹⁷

Po vzoru Tour de France vznikají v Itálii obdobné závody. Dalším italským klasickým závodem je **Giro d'Italia**. Zakladateli byli redaktoři Gazzetta dello Sport Borgnani a Morgani, kteří 24. srpna roku 1908 oznámili, že se příštího roku bude konat první závod Giro d'Italia o odměnu 25 000 lir pro vítěze. První ročník se konal od 13. května 1909 (od té doby se jezdí další ročníky na jaře) a jeho celková trať dosahovala 2 448 km rozdělených do osmi etap. Závodu se zúčastnilo 127 závodníků, do cíle dojelo pouze 49 a vítězem se stal domácí závodník Luigi Ganna. Podobně jako závod Giro di Lombardia se jezdí po upravené trase automobilového závodu, i přesto je závod plný stoupání přes svahy Apenin a Alp (Dolomit), a tak je svou náročností srovnatelný s Tour de France a oba tyto závody značně ovlivnily rozvoj cyklistiky. V dalších letech závodu se historicky pětinásobnými vítězi stali Alfredo Binda, Fausto Coppi, Eddy Merckx a trojnásobné vítězství získali Gino Bartali, Fiorenzo Magni, Felice Gimondi a Bernard Hinault. Rekordním ročníkem se stal rok 1924, kdy se poprvé a naposledy v historii závodu zúčastnila žena, Alfonsina Strada. Avšak ani tento etapový závod se neobešel bez dopingových afér, viz dodnes nevyřešená kauza s výše zmíněným belgickým závodníkem Eddym Merckxem a dalšími.¹⁸

¹⁷ Liggett, P., Raia, J., Sammarye, L., & Armstrong, L. (2005). *Tour de France for dummies*. Hoboken: Wiley Publishing.

¹⁸ Bakalář, R., Cihlář J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 40 – 41.



Obrázek 8. Vítěz prvního ročníku Giro d'Italia Luigi Ganna v roce 1909. Převzato z *Bakalář, R., Cihlář J., & Černý, J. (1984). Zlatá kniha cyklistiky. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.*

V roce 1911 se také ve Španělsku zrodil závod **Volta a Catalunya**, který se konal v Barceloně a ve Valencii. V prvním ročníku zvítězil domácí jezdec Sebastiá Masdeu na trase dlouhé 365 km, která byla rozdělena do tří etap. Několik let poté, roku 1935 vznikl třetí nejdelší etapový závod **Vuelta a España** (v překladu Kolem Španělska), tří týdenní závod konající se každoročně v září (kromě přerušení kvůli španělské občanské válce, druhé světové válce a dalším problémům v polovině 20. st.). Závod také jako ostatní zorganizovali novináři, Juan Pujol z listu *Informaciones*. Později jej přebral deník *El Correo Español* a po něm *El Diario Vasco*. Závod *Vuelta a España* vede přes plošinu Mesetu, pohoří Pyreneje a Sierru Nevadu. První ročník se skládal z dokonce 14 – ti etap dlouhých 3 411 km a vítězem se stal belgický jezdec Gustaaf Deloor. Druhý ročník se zapsal do historie jako nejdelší závod s 4 407 km a neuvěřitelnými 22 etapami. *Vuelta a España* spolu s *Tour de France* a *Giro d'Italia* patří k nejprestižnějším závodům v Evropě. V ročníku 1963 španělský závod vyhrál Francouz Jacques Anquetil a stal se tam úplně prvním cyklistou, jež triumfoval ve všech třech výše zmíněných, hlavních etapových závodech. Stejný počin se povedl dále i Felicemu Gimondy, Bernardu Hinaultovi a Eddymu Merckxemovi.¹⁹

¹⁹ Baroni, F. (2011). *Bicykl: historie, mýty, posedlost*. Dobřejuvice: Rebo, s. 220.

Podle vzoru dvou největších etapových závodů, tedy Tour de France a Giro d'Italia, vznikaly jinde po Evropě jim podobné závody. V první polovině 20. století celkově vzniklo v Evropě 25 profesionálních závodů (amatérských etapových závodů bylo podstatně méně).²⁰

Ten samý rok jako Volta a Catalunya, tedy roku 1911, se objevuje i v Německu etapový závod pojmenovaný **Deutschland Tour**. I přesto, že má úctyhodnou historii, nikdy nebyl zahrnut k nejvýznamnějším soutěžím, což je důsledek především politických dějin Německa v první polovině 20. století. Stejně jako ostatní závody, i tento byl přerušen světovými válkami v letech 1912 – 1921, roku 1922 se uskutečnil druhý ročník a do propuknutí II. světové války jich bylo pouhých 8. Až v roce 1946 se závod obnovil, ale přesto se konal nepravidelně. Až na konci 20. století se ustálila jeho dnešní podoba a získala popularitu a uznání v mezinárodním cyklistickém kalendáři. Závod se jezdí jeden týden a je rozdělený do 8 etap s celkovou trasou přibližně dlouhou 1 200 km.²¹

Dalším závodem vzniklým v první polovině 20. století je **Vuelta al Pais Vasco** (v překladu Kolem Baskicka, též přezdíváný „Kruh Severu“), který je autonomním společenstvím Baskicka v severním Španělsku. První ročník se konal roku 1924 a vítězem se stal francouzský jezdec Francis Pelissier. Po sedmi letech byla souvislá řada přerušena a následně obnovena v roce 1935, kdy zvítězil Gino Bartali. Vlivem španělské občanské války byla soutěž stejně jako Vuelta a España přerušena a k významným cyklistickým událostem se opět připojila až roku 1969. Vítězem tohoto ročníku se stal Jacques Anquetil. Avšak hlavním šampionem tohoto závodu se čtyřmi výhrami byl domácí Španěl Antonio Gonzáles Linares. K dalším slavným vítězům patří Sean Kelly, Tony Rominger, Alex Zülle a Danilo Di Luca. Hlavním propagátorem a organizátorem byly místní noviny El Pais Vasc s naplánovanou trasou přes 800 km a osmi etapami.²²

Kratší etapový závod (1 200 km v sedmi etapách) **Paříž – Nice** ve Francii, konaný ředitelem deníku Le Petit Niçois Alberta Lejeunea, se prvně konal roku 1933. Závod byl také přerušen válkou až do roku 1951, kdy byl přejmenován na Paris Côte d'Azur (v překladu Paříž – Azurové pobřeží). Přesto tento název vydržel pouze 2 roky a novinář

²⁰ Bakalář, R., Cihlář J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 41 – 42.

²¹ Baroni, F. (2011). *Bicykl: historie, mýty, posedlost*. Dobřejiovice: Rebo, s. 228.

²² Tamtéž, s. 236 – 237.

Jean Leulliot se vrátil k původnímu názvu. Řízení závodu roku 1982 převzala jeho dcera Josette a vykonávala jej do roku 2000. Poté se řízení ujal Laurent Fignon, dvojnásobný vítěz Tour de France a vítěz Giro d'Italia. O dva roky později ho vystřídala organizace Amaury Sports Organization, jež má pod sebou i závody jako Tour de France, Paříž – Roubaix, Lutyč – Bastogne – Lutyč a další. Závod se jezdí na začátku března a trasa se téměř každý rok mění. Šampionem závodu, který získal vítězství sedmkrát za sebou, je irský cyklista Sean Kelly. S pěti vítězstvími následuje Anquetil, dále se třemi Eddy Merckx, Joop Zoetemel a Laurent Jalabert.²³

Významný etapový závod pozicí těsně za Tour de France, Giro d'Italia a Vuelta a España je **Tour de Suisse** (v překladu Okolo Švýcarska). První ročník se též jako závod Paříž – Nice konal roku 1933 a na prvním místě se umístil Rakušan Max Bulla, prvním vítězem celkové klasifikace byl domácí závodník Karl Litschi roku 1937. Mezi krále tohoto závodu patří Giuseppe Saronni, Saen Kelly, Andy Hampsten, Oskar Camenzinda, Alex Zülle a Jan Ullrich. Tour de Suisse je typickým vrchařským závodem, díky charakteru švýcarských pohoří, konaný v polovině června, jakožto ideální příprava pro závodníky na Tour de France.²⁴

Critérium du Dauphiné Libéré je krátký etapový závod ve francouzské oblasti Dauphine, nacházející se mezi Alpami a Středozeím, jehož část je zařazována i do etap Tour de France, především z tohoto důvodu je velmi vyhlášený. První ročník uspořádal deník La Dauphiné Libéré roku 1947, ve kterém uspěl polský jezdec Edouard Kablinski. Mezi největší mistry tohoto závodu patří Francouz Nello Lauredi, Bernard Hinault, Charley Mottet, Louis Ocea a dále slavná jména jako Lousiona Bobeta, Jacques Anquetil, Eddy Merckx, Bernard Thevenet, Greg Lemond a Miguel Indurian.²⁵

I ve druhé polovině 20. století vznikají etapové závody. Jedním v nich je **Tirreno – Adriatico** konající se ve středo – italských Apeninách, který uvedl deník La Gazzetta dello Sport v roce 1966, stejně jako v předchozích letech Giro d'Italia a další. Do 80. let byl závod rozdělen do 8 etap celkově dlouhých 850 km, změna nastala roku 1984, kdy se navýšil počet etap, a trať se prodloužila na 1 000 km, jež se mění podle požadavků

²³ Baroni, F. (2011). *Bicykl: historie, mýty, posedlost*. Dobřejiovice: Rebo, s. 226 – 227.

²⁴ Tamtéž, s. 232 – 233.

²⁵ Tamtéž, s. 234 – 235.

Mezinárodní cyklistické unie. Závod se pořádá na začátku března se startem u Tyrhénského moře (Mare Tirreno), i když ten se v průběhu závodu spolu s trasou měnil, a cílem u Jaderského moře (Mare Adriatico), podle nichž je i pojmenovaný. Na seznamu vítězů najdeme šestinásobného šampiona Rogera De Vlaemicka, následovaného dvojnásobným vítězem Moserem, Giuseppem Saronnim, Rolfem Sørensenem a Tonym Romingerem. Mezi další přední cyklisty tohoto závodu řadíme Dina Zandegua, Maurizia Fondriesta, Abrahama Olana, Paola Bettiniho a Oscara Freire.²⁶

Nejvýznamnějším skandinávským závodem, vzniklým také ve 2. pol. 20. st., je **Danmark Rundt** (v překladu Okolo Dánska), sponzorovaný Dánskou národní poštovní agenturou. Závod se poprvé uskutečnil roku 1985, kde dominoval Ital Moreno Argentin. Následně byl závod mezi lety 1988 až 1994 přerušen a obnoven roku 1995. Trasa závodu je dlouhá asi 850 km a je rozdělena do šesti etap. Zvláštností tohoto etapového závodu je ocenění pro nejlepšího účastníka Dánska (1987 a 1988) a nejlepšího amatérského závodníka (1995). Mezi přeborníky tohoto závodu patří norský závodník Kurt Asle Arvesen, Bjarne Riis, Tyler Hamilton, Rolf Sørensenem, Fabian Cancellara a další.²⁷

Mezi významné a novodobé světové etapové závody náleží Tour of Qatar (Katar), Tour de Langkawi (Malajsie), Tour Down Under (Austrálie), Tour of California (USA) a další.

V Evropě se dále konají klasické jednorázové silniční cyklistické závody, mezi které patří Giro di Lombardia, jehož zakladatelem byl Armand Cougnet, a který se poprvé jel již roku 1905. Prvním vítězem se stal italský cyklista Giovanni Gerbi, přezdívaný „Rudý ďábel“. Druhým se stal závod mezi italskými městy Milán – Sanremo dlouhý 295 km a nejnáročnější ze všech jednorázových profesionálních závodů světa.²⁸ K dalším závodům patří Lutych – Bastogne – Lutych v Belgii, Paříž – Roubaix ve Francii, Milán – Sanremo v Itálii, Ronde van Vlaanderen v Belgii, Amstel Gold Race v Holandsku,

²⁶ Baroni, F. (2011). *Bicykl: historie, mýty, posedlost*. Dobřejuvice: Rebo, s. 232 – 239.

²⁷ Tamtéž, s. 252 – 253.

²⁸ Tamtéž, s. 55.

Hamburg Vattenfall Cyclassics v Německu, Meisterschaft von Zürich ve Švýcarsku, Flèche Wallonne v Belgii a další.²⁹

Kromě nich existují desítky malých etapových závodů místního významu. Mezi největší amatérské etapové závody, vzniklé po druhé světové válce, patří dnes již zaniklý Závod míru, o kterém tato diplomová práce pojednává.

²⁹ Baroni, F. (2011). *Bicykl: historie, mýty, posedlost*. Dobřejovice: Rebo, s. 258 – 273.

4 Stručný nástin společensko – ekonomických poměrů ve státech střední a východní Evropy od roku 1968 do současnosti

Československo

Pražským jarem v roce 1968 vyvrcholil dlouhodobější reformní proces socialistického režimu. Kolektivizované zemědělství prohlubovalo nesoběstačnost republiky ve výrobě potravin, průmyslové výrobky ztrácely na zahraničních trzích schopnost konkurence, nízká efektivita výroby vyvolávala dojem chronického nedostatku pracovních sil. Tato situace vedla k obrodnému procesu v KSČ a ve společnosti, a následně k Pražskému jaru v roce 1968 a rezignaci Antonína Novotného na prezidentskou funkci.³⁰

Srpnovou invazí pěti armád Varšavské smlouvy do Československa a podpisem moskevského protokolu v srpnu 1968 vznikla v zemi zcela nová politická situace. Moskva tím získala základnu pro dlouhodobé působení na politiku a činnost vedení KSČ a Československa.³¹

Českoslovenští politici (Alexandr Dubček a většina dalších) byli v Praze přinuceni ustoupit nátlaku a okupaci naší země spojeneckými vojsky schválili. Na podzim roku 1968 probíhaly jednání mezi reformisty a stalinisty. Občané byli zdrceni intervencí a rozčarováni ústupky agresorům, jež následovaly. Odsuzovali sovětskou okupaci a postupně se ve společnosti šířila odevzdanost a lhostejnost k politickému životu. V listopadu se ještě českou společnost pokusila stávkou vyburcovat vysokoškolská mládež, v lednu 1969 zvolil student Jan Palach a po něm dva další mladí vlastenci na politický protest dobrovolnou smrt upálením. Tyto statečné činy sice veřejnost šokovaly, ale nezastavily pokračující ústup reformistů.

Snahou normalizačního vedení země v následujících letech bylo dosáhnout opět vysokého stupně byrokratizace státního aparátu, likvidovat opoziční i bezpartijní

³⁰ Bělina, P., Grulich, T., Halada J., Hrbek J., Mareš P., Moravcová D., ... Tomeš J. (1992). Dějiny zemí koruny české II. díl. Praha: Paseka, s. 281.

³¹ Kalous, J., & Kocian, J., (2012). *Český a slovenský komunismus (1921 – 2011)*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR a Ústav pro studium totalitních režimů, s. 342.

inteligenci vědě, kultuře a umění, stejně jako absolutizovat moc stranické nomenklatury.³²

Brutální potlačení demonstrací 21. srpna 1969 ukázalo, že nové vedení nehodlá připustit další projevy masového odporu. V sedmdesátém roce došlo k prvním politickým procesům. Mnozí opozičníci se stáhli do oblasti nepolitické činnosti. Vznikaly samizdatové edice s nezávislou literární tvorbou. Mladí hudebníci, zejména rockového zaměření, byli perzekuováni a někteří postaveni před soud.³³

Politické procesy pokračovaly i v dalším období, ale v 70. letech byly zaměřeny zejména proti hudebnímu undergroundu, jenž se stal nepohodlným svým úsilím o svobodný projev mimo oficiální struktury. Tyto zásahy vyvolaly mezinárodní protesty a byly jedním z podnětů sjednocení disentu v Chartě 77.³⁴

Konkrétní zásahy moci směřovaly především do oblasti masových sdělovacích prostředků. Úroveň filmové a televizní tvorby citelně poklesla.³⁵

Reálný socialismus měl lidem nabídnout sociální jistoty. Zmrazily se ceny základních potravin. Ve městech se stavěla paneláková sídliště, čímž měla být zažehnána bytová krize. Novomanželům se poskytovaly výhodné půjčky, byly zavedeny mateřské příspěvky a zvýšeny rodinné přídatky. Stavěly se jesle a mateřské školy. Populační politika měla úspěch a porodnost rapidně vzrostla a na svět přišla celá generace Husákových dětí. Sociálními jistotami měla být občanům zavřena ústa. Reálný socialismus vytvářel pseudokonzumní společnost, ve které měly obchodní domy typu Kotva, budování panelákových domů a příspěvky všeho druhu dát lidem zapomenout na nedodržování občanských a lidských práv. V zemědělství bylo dosahováno slušných výnosů, avšak za cenu poškozování životního prostředí. Došlo k industrializaci Slovenska, bylo vybudováno metro, síť dálnic a železnic a stavěly se jaderné elektrárny. Možnosti vycestování do zahraničí se po roce 1968 značně zkomplikovaly. Odjet na dovolenou nebo se pokusit emigrovat na západ nebylo snadné. Každá cesta na západ byla v podstatě podezřelá, vycestovat jako jednotlivec či s celou rodinou nemělo

³² Bělina, P., Grulich, T., Halada J., Hrbek J., Mareš P., Moravcová D., ... Tomeš J. (1992). *Dějiny zemí koruny české II. díl*. Praha: Paseka, s. 293.

³³ Mencl, V., Hájek, M., Otáhal, M., & Kadlecová, E. (1990). *Křižovatky 20. století*. Praha: Naše vojsko, str. 333 – 334.

³⁴ Otáhal, M. (2002). *Normalizace 1969 – 1989*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny, s. 55.

³⁵ Bělina, P., Grulich, T., Halada J., Hrbek J., Mareš P., Moravcová D., ... Tomeš J. (1992). *Dějiny zemí koruny české II. díl*. Praha: Paseka, s. 298.

velkou nadějí na úspěch. Kdo něco uměl, většinou emigroval. Připomeňme hokejisty (Hejma, Farda, Nedomanský, Šťastný, Klíma, Kochta, Petr Svoboda, Bubla, Fryčer, Musil), tenisty (Lnedl, Navrátilová, Holíková, Strachoňová), fotbalisty (Kadraba, Knoflíček, Kubík)... Emigrovalo na 250 000 členů inteligence a další museli přejít k manuální práci.³⁶

V roce 1978 se část signatářů rozhodla monitorovat a zveřejňovat případy protiprávní perzekuce a sdružila se ve Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS). Upozorňovat na nedostatky soudního aparátu bylo pro režim absolutně nepřijatelné. Došlo na odvetné opatření, na jehož konci stálo deset zatčených aktivistů VONS a pět z nich skončilo ve vězení. Mezi nimi i Václav Havel nebo Jiří Dienstbier.³⁷ V druhé polovině 80. let byly zakládány občanské iniciativy jako České děti, Demokratická iniciativa, Hnutí za občanskou svobodu nebo Československý helsinský výbor.

Období 1970 – 1989 se vyznačovalo naprostou absencí právního stavu. Větší část osob byla zcela svázána řadou bezduchých právních norem, zatímco menší díl byl zcela povznesen nad jakákoli zákonná ustanovení. Tento stav vedl k apolitizaci širokého spektra společnosti. Většina obyvatelstva projevovala neotřesitelnou pasivitu „mlčící většiny“, rostla hospodářská kriminalita, rozsáhlé okrádání zákazníků, úplatnost armády úředníků a příslušníků SNB. Morální hodnoty bylo obtížné vštěpovat mládeži, jež byla nucena ve školních lavicích „papouškovat“ vyložené lži. Mládež přestala sportovat se spontánností, na špičkového sportovce se nahlíželo jako na biologický stroj, který případ od případu i poslušně dopuje, a který nechá na svých úspěších přizívat houf funkcionářů. Lidé často hledali náhradní smysl své existence v chalupaření a zahrádkaření, takzvaném druhém bydlení.³⁸

Brežněvův neostalinismus nahradila v druhé polovině 80. let Gorbačovova politika glasnosti a perestrojky. Tam vznikla snaha o reformu komunismu a o uvolnění vazeb zemí sovětského bloku na SSSR. V roce 1987 byl generální tajemník Husák vystřídán Jakešem. Reformní snahy se týkaly především ekonomické oblasti, změna

³⁶ Nebojsa, B. (2001). *Normalizace, to je ono!* Tišnov: SURSUM, s. 46.

³⁷ Drda, A. (2009). *Příběhy bezpráví*. Praha: Člověk v tísni, s. 26.

³⁸ Bělina, P., Grulich, T., Halada J., Hrbek J., Mareš P., Moravcová D., ... Tomeš J. (1992). *Dějiny zemí koruny české II. díl*. Praha: Paseka, s. 304 – 308.

politické situace se nepřipouštěla. Občanská společnost zakládala další disidentská hnutí, např. Hnutí za občanskou svobodu nebo Demokratická iniciativa a začala veřejně vystupovat s kritikou režimu.

V roce 1989 se konaly v lednu, srpnu i říjnu demonstrace, na kterých byla zatčena řada demonstrantů, mezi nimi i Václav Havel. 17. listopadu 1989 povolená studentská demonstrace přerostla ve spontánní projev nespokojenosti s politickou situací. Vyžádala si stovky zraněných, veřejnost byla brutalitou zákroku znechucena. Národ se opět semkl. Na podporu studentů vyhlásili herci stávkou, do čela opozičního hnutí se postavily nezávislé iniciativy, které zformovaly Občanské fórum (OF) a na Slovensku Veřejnost proti násilí (VPN). Po celé republice probíhaly manifestace proti vládnímu režimu a ten nedokázal na vzniklou situaci rychle reagovat. Dne 27. listopadu byla uspořádána generální stávka pod heslem „Konec vlády jedné strany“ a 29. listopadu Federální shromáždění zrušilo vedoucí úlohu KSČ.³⁹

Komunisté byli nuceni odstoupit a na jejich pozice nastoupili představitelé nové politické vlny z řad OF a VPN, kteří vytvořili vládu „národního porozumění“ v čele s Mariánem Čalfou. Dověření sametové revoluce a konec vlády jedné strany stvrdilo zvolení disidenta a chartisty Václava Havla jako nového prezidenta 29. prosince 1989 a poté vyhlášení svobodných voleb, na kterých zvítězilo OF a na Slovensku VPN.

Československo se po dlouhých letech nesvobody vydalo na cestu demokracie, která byla veřejností vítána s velkou nadějí. Vznikaly hospodářské a politické reformy, na jejichž základě přešla země z plánovaného na tržní hospodářství. Došlo k širokým amnestiím a rehabilitacím, byl zrušen trest smrti a přijat restituční zákon. Dne 1. března 1990 byla přejmenována Slovenská socialistická republika na Slovenskou republiku, 6. března 1990 došlo k přejmenování České socialistické republiky na Českou republiku. 29. března téhož roku se změnil název z Československé socialistické republiky na Československou federativní republiku. 23. dubna 1990 se znovu mění název na Českou a Slovenskou Federativní Republiku. Od 1. ledna 1993 existují Česká a Slovenská republika jako dva samostatné a na sobě zcela nezávislé státy.

³⁹ Pacner, K. (2001). *Osudové okamžiky Československa*. Praha: Albatros, s. 462.

V současné době se Česká republika prezentuje jako vyspělá země s tržním hospodářstvím. Je členem Severoatlantické aliance, Evropské unie, Mezinárodního měnového fondu a dalších významných institucí.

Polsko

Rok 1968 se v Polsku nesl ve znamení nepokojů. Ostré konflikty vyvolávalo nezvykle silné hnutí studentů, umělců a intelektuálů.⁴⁰ V březnu probíhaly manifestace studentů, které byly potlačeny a opoziční představitelé byli zatýkáni a uvězněni. V reakci na československé události se začal utužovat polský režim a tajemník Gomulka si získal svými postoji naprostou důvěru SSSR. Avšak i do opozičních organizací přicházeli noví lidé (například organizace Ruch), kteří zpochybňovali státní zřízení Polské lidové republiky. V prosinci 1970 došlo k dramatickému zvýšení cen základních produktů denní potřeby. Na mnoha místech došlo k bouřím, které byly násilně potlačeny a vyžádaly si několik obětí a stovky zraněných. To mělo za následek Gomulkovu demisi. Dne 20. prosince 1970 nastupuje na jeho místo Edward Gierka.⁴¹

V letech 1971 – 1980 Gierek zklidnil vyhrocenou společenskou situaci, zmrazil růst cen jídla, zasadil se o růst mezd, investoval kapitál do modernizace průmyslu a zakoupil nové technologie ze Západu.⁴² Tyto úspěchy však byly financovány z půjček, a tedy zadlužováním státu. První příznaky hospodářského hroucení v důsledku zadluženosti se projevily v roce 1976, kdy vláda potlačila novou vlnu dělnických protestů, ale musela odvolat oznámené zdražování.⁴³

V září 1975 proběhla série protestů proti změnám ústavy, kde se pojednávalo o socialistickém charakteru státu, o vedoucí roli Polské sjednocené dělnické strany a o trvalém spojení se Sovětským svazem. Demonstrace byly potlačeny. Další však pokračovaly v roce 1976 jako reakce na již zmíněné zdražování, a to hlavně v Radomi, Ursusu, Gdaňsku, Lodži a v Plocku a také v dalších továrnách po celé zemi. Po potlačení stávek následovaly vlny represí vůči dělníkům. Byly jim snižovány mzdy, dostávali pokuty, řada jich byla uvězněna a vyhozena z práce. Jako reakci na tyto represe vznikl

⁴⁰ Řezník, M. (2002). *Polsko*. Praha: Libri, s. 197.

⁴¹ Kosman, M. (2011). *Dějiny Polska*. Praha: Karolinum, s. 359–365.

⁴² Osnos, P. (1977), *The Polish Road to Communism*. Foreign Affairs. Vol. 56, No. 1., s. 215 – 216.

⁴³ Řezník, M. (2002). *Polsko*. Praha: Libri, s. 198 – 199.

23. září 1976 Výbor na obranu dělníků (KOR) a 28. září bylo založeno Komuniké KOR, které produkovalo tiskoviny mimo dosah cenzury.⁴⁴ Členové KOR byli pronásledováni a perzekuováni. Od roku 1977 začaly vznikat další organizace a iniciativy (např. Hnutí na obranu práv člověka a občana, Hnutí mladého Polska, Svobodný odborový svaz a další). Organizovaný potenciál opozice (kontakty, tisk, zkušenosti z nelegální práce) byl značný. Zhoršování nálad a rostoucí nespokojenost ve společnosti ve spojení s klesající vládní autoritou začaly představovat reálné ohrožení vládnoucí garnitury.⁴⁵

Tato etapa se nazývá etapou konzumního komunismu v Polsku. Velký důraz byl kladen na uspokojování životních potřeb obyvatelstva. Ekonomické reformy přinesly dočasné zvýšení životní úrovně, ale za cenu dramatického zadlužení země. Poklesl politický monopol vládnoucí strany a etablovala se sice nelegální, ale demokratická a protisystémová opozice.⁴⁶

Na přelomu 70. a 80. let došlo k novému růstu napětí a dělnické nespokojenosti v důsledku sociálních problémů a zhoršující se ekonomické situace. V srpnu 1980 v loděnicích v Gdaňsku byla zahájena okupační stávka a vznikl stávkový výbor, v jehož čele stanul Lech Walesa. Stávka se rozšířila a zachvátila největší podniky v Polsku. Občanská neposlušnost ovládla celou zemi. V této situaci byl Gierek přesvědčován, aby odstoupil z funkce, a mocenský aparát požadoval, aby generál Jaruzelski vojensky zasáhl. Vojenský zásah se však neuskutečnil, Gierek byl odvolán a na jeho místo prvního tajemníka byl jmenován generál Wojciech Jaruzelski.⁴⁷

Dne 31. 8. 1980 se podařilo podepsat Gdaňskou dohodu a vládní vyjednavací přistoupili na nejdůležitější požadavky stávkujících. Nově vzniklá nezávislá odborová organizace dostala název Solidarita a její předsedou byl zvolen Lech Walesa. Kromě práva na stávku, svobodných odborů a zmírnění cenzury, zahrnovaly Gdaňské dohody řadu zaměstnaneckých sociálních výhod.

Prosincové požadavky sjezdu Solidarity, a to, že se Walesa dostával pod sílící tlak radikálů, vyústily dne 13. 12. 1981 k vyhlášení válečného stavu. Solidarita byla vojensky napadena a rozpuštěna. Veškerá její činnost přešla do ilegality. Členové byli

⁴⁴ Paczkowski, A. (2000). *Půl století dějin Polska 1939-1989*. Praha: Academia, 261 – 264.

⁴⁵ Tamtéž, 265 – 269.

⁴⁶ Kubát, M. (2006). *Vývoj a proměny státního zřízení Polska ve 20. století*. Praha: Dokořán, s. 116 – 117.

⁴⁷ Řezník, M. (2002). *Polsko*. Praha: Libri, s. 199.

pozatýkání a vlny stávek potlačeny.⁴⁸ Započala fáze vojensko – byrokratického autoritarismu, která trvala do roku 1983. V roce 1986 následovala velká amnestie pro všechny politické vězně. Režim se pomalu dostával do fáze rozkladu, který následně vyústil v jednání s protikomunistickou opozicí a následný pád režimu v roce 1989.⁴⁹

V roce 1988 vypukly masivní stávky. Dne 6. února 1989 se ve Varšavě v Radziwillovském paláci uskutečnila jednání zástupců vládnoucí elity a opozice. Polský přechod k demokracii proběhl pokojnou formou, symbolem tohoto porozumění se staly tzv. kulaté stoly, jež představovaly mechanismus systémové změny. Jednání u kulatých stolů byla vrcholem procesu přechodu k demokracii a později z nich vzešla podoba státního zřízení, která zapříčinila vznik Třetí republiky.⁵⁰

Strany se dohodly na obnovení úřadu prezidenta, kterým se poté stal generál Jaruzelski. Dne 29. prosince 1989 byl novelizací ústavy změněn název státu, stal se znovu Polskou republikou. V červnu 1989 se konaly volby, které suverénně vyhrála Solidarita. Parlamentní volby předurčily pád komunismu a zrození Třetí Polské republiky.

V prezidentských volbách v listopadu 1990 zvítězil Lech Walesa, kterého v roce 1995 vystřídal A. Kwasniewski. V roce 1999 Polsko vstoupilo do Severoatlantické aliance a květnu 2004 do Evropské unie. V roce 2005 se premiérem stal Jaroslaw Kaczyński a prezidentem Lech Kaczyński, vůdčí osobnosti strany Právo a spravedlnost. Strana nastolila konzervativní a nacionalistický politický směr. V roce 2007 vyhrála strana Občanská platforma, v říjnových volbách roku 2015 znovu převzala žezlo strana Právo a spravedlnost a prezidentem se stal Andrzej Duda.

V současné době je Polsko osmý nejlidnatější stát Evropy (má třicet osm milionů obyvatel). Je členskou zemí Evropské unie, Severoatlantické aliance, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, Světové obchodní organizace a Visegrádské skupiny.

⁴⁸ Kubát, M. (2006). *Vývoj a proměny státního zřízení Polska ve 20. století*. Praha: Dokořán, s. 117.

⁴⁹ Balík, S., & Kubát, M. (2004). *Teorie a praxe totalitních a autoritativních režimů*. Praha: Dokořán, s. 150.

⁵⁰ Kubát, M. (2006). *Vývoj a proměny státního zřízení Polska ve 20. století*. Praha: Dokořán, s. 134 – 135

Německo (NDR)

Německo bylo po druhé světové válce nuceným svědkem mocenského soupeření západních mocností a Sovětského svazu, místem, kudy vedla tzv. „železná opona“. V roce 1949 vznikly na jeho území dva samostatné německé státy, které se vyvíjely zcela odlišně. NDR vznikla z okupačního režimu, kdy se základem transformace společnosti staly dva stěžejní faktory: okupační mocnost Sovětský svaz a tradice a ideologie německého (meziválečného) komunismu. Do východního Německa byl importován politický systém Sovětského svazu, který odpovídal základnímu ideologickému konceptu německých komunistů. Německá demokratická republika (NDR) po celou dobu svého trvání hledala legitimitu vlastní existence, kterou by mohla zdůvodnit nutnost rozdělení státu nejen navenek, ale především před vlastním obyvatelstvem. Vládnoucí elity tíhly k Východu, kdežto obyvatelstvo vzhlíželo k Západu.⁵¹

Na začátku 60. let byla postavena Berlínská zeď, která uzavřela hranice Berlína neproniknutelnou bariérou a jež měla zastavit migraci obyvatel NDR na západ.

S uvolněním totalitního systému v Československé republice u ostatních komunistických vládnoucích garnitur vznikla obava z rozšíření tohoto stavu do jejich států. Proto v červenci 1968 zaslalo vedení SED (Jednotné socialistické strany) a dalších čtyř komunistických stran varovný dopis československému vedení a nakonec i pět zemí Varšavské smlouvy provedlo vojenskou intervenci do ČSSR, mezi nimi i NDR. Vznikaly pokusy německých intelektuálů o uspořádání protestních demonstrací proti dezinformacím v tisku, ale nebyly úspěšné.

Roku 1973 byl nucen odejít z postu generálního tajemníka SED Walter Ulbricht. Vystřídal ho Erich Honecker, pod jehož vedením se posiloval v zemi vliv Sovětského svazu. Politické vedení pod E. Honeckerem se snažilo zvýšit životní standard obyvatel. Byla nastavena následující opatření – podpora bytové výstavby, zvýšení minimální mzdy a důchodu, zkrácení pracovní doby a zajištění základní zdravotní péče. Naproti stoupajícímu reálnému příjmu trvala stále se nezlepšující se nabídka zboží. Na tzv. luxusní zboží (jako auto a televizor) museli obyvatelé čekat deset i více let. Obyvatelé

⁵¹ <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=359> (28. 2. 2017).

sháněli západoněmeckou měnu, za kterou mohli nakoupit v tzv. „Exquisit-Läden“, což byly obchody s oblečením a kosmetikou s mnohem větší nabídkou zboží, než měly ostatní spotřebitelské obchody.⁵²

NDR v 80. letech hospodářsky i politicky stagnovala, musela se potýkat s rostoucími ekonomickými problémy, ale také i nepokoji mezi intelektuály, které byly zapříčiněny nástupem opětovného období potlačení kultury. Ačkoliv patřila k deseti největším průmyslovým státům a měla nejvyšší životní standard ze všech komunistických států, rostla nespokojenost širokého kruhu obyvatelstva. Promítla se zde i světová a surovinová krize.

NDR si musela vzít úvěry od západních států, především od SRN. Také zvýšila tranzitní paušál, který zřídila SRN pro cestovní ruch přes NDR do Berlína. NDR si nechala zaplatit propuštění politických vězňů a jejich vycestování do SRN. Zákaz cestovního ruchu byl zmírněn. Obyvatelům SRN bylo dovoleno cestovat do NDR. Stoupaly i cesty východoněmeckých obyvatel do SRN. Díky uvolnění zákona o cestování a vyplývající informační možnosti se začala prolamovat izolace východoněmeckých obyvatel.⁵³ Fungovala zde cenzura médií.

Vznikaly skupiny a občanská hnutí opozice, které se vyslovovaly ke společenským otázkám, například Iniciativa míru a lidských práv. V listopadu 1987 došlo v berlínském kostele dokonce i k zatýkání a zabavení opoziční tiskárny. Tento stav vyvrcholil v říjnu 1989 krizí. V Lipsku došlo k velkým demonstracím, které byly násilně potlačeny. Toto jednání vládnoucí garnitury vyburcovalo občany k celostátním demonstracím. Tato situace donutila 8. listopadu 1989 politbyro SED k rozhodnutí odstoupit.⁵⁴

Dne 9. listopadu téhož roku se začaly shromažďovat tisíce Berlíňanů a začali bořit Berlínskou zeď. Zeď vydržela, ale coby zábrana a symbol mezi východem a západem Německa skončila.

V březnu 1990 se konaly první svobodné parlamentní volby, které daly vzniknout nové vládě v čele s H. Modrowem. V NDR nadále pokračovaly masové

⁵² Gigl, C. (2005). *Deutschland nach 1945*. Stuttgart: Ernst Klett, s. 75.

⁵³ Schuller, W. (2009). *Die deutsche Revolution 1989*. Berlín: Rowohlt, s. 32.

⁵⁴ Ort, A. (2004). *Evropa 20. století*. Plzeň: A. Čeněk, s. 316.

demonstrace, obyvatelé spojovali sloužení obou států s přesvědčením, že povede k rychlému zvýšení životního standardu na úroveň bohatší části Německa.⁵⁵

Dne 3. října 1990 došlo ke sjednocení Berlína a pět obnovených zemí na území bývalé NDR se připojilo ke Spolkové republice Německo. Ovšem očekávaná prosperita se nenaplnila. Převzetí západoněmeckého hospodářského systému přineslo východnímu Německu řadu problémů. Většina podniků hospodařila nerentabilně a nemohla obstát v tlaku konkurence ze SRN. Důsledkem byl krach mnoha firem a 800 000 nezaměstnaných. V katastrofálním stavu byla ekologická situace. K největším znečišťovatelům patřily tepelné elektrárny a chemické závody. Bylo zamořeno mnoho řek a jezer. Obrovské škody způsobil import ze Západu, který NDR přijala kvůli devizám, ale následně jej nezlikvidovala. Velké problémy nastaly i u bytové výstavby. Centra měst chátrala částečně ještě z předválečných dob. Také infrastruktura potřebovala modernizaci.⁵⁶ V porovnání s ostatními postkomunistickými zeměmi však transformace v NDR dopadla nejlépe a má nejvyšší životní úroveň.

V současné době je Německo federativní a demokratickou parlamentní republikou, tvořenou šestnácti spolkovými zeměmi. Je členem OSV, NATO, Evropské unie a uskupení G8. Stojí na předních příčkách ve světové ekonomice a je jedním z hlavních aktérů celosvětové politiky. Vyznačuje se vysokou životní úrovní, rozvinutým sociálním systémem a vysokou vědecko – technologickou reputací.

⁵⁵ Ort, A. (2004). *Evropa 20. století*. Plzeň: A. Čeněk, s. 316.

⁵⁶ Gigl, C. (2005). *Deutschland nach 1945*. Stuttgart: Erns Klett, s. 93 – 100.

5 Stručný přehled Závodu míru od jeho vzniku

Toto období Závodu míru, od jeho vzniku do roku 1967, stojí mimo hlavní předmět práce, z hlediska obsáhlosti tématu je řešeno samostatnou diplomovou prací zadanou na Katedře tělesné výchovy a sportu v Českých Budějovicích. Avšak v rámci obsahu a návaznosti na pokračující ročníky Závodu míru od roku 1968, kterými se tato diplomová práce zabývá, je zde zařazen alespoň stručný přehled Závodu míru od jeho vzniku roku 1948 z důvodu obsahové kontinuity.

„...Kdyby československá cyklistika nedala světovému pelotonu nic víc než Závod míru, přesto by měla nehynoucí zásluhu na převratném rozvoji tohoto sportovního odvětví. Květnové etapy s nejušlechtilejším symbolem lidstva – Picassovou holubicí ve znaku – znamenají dnes největší závod amatérů. Pravidelně přitahují pozornost nejlepších jezdců Evropy i ostatních kontinentů, staly se vysokou školou cyklistiky a organizačním vzorem všem dalším pořadatelům...“ To jsou slova na konto Závodu míru generálního sekretáře Mezinárodní cyklistické federace UCI Michala Jekiela.⁵⁷

Závod míru byl největší světový amatérský cyklistický etapový závod, konající se na májových silnicích dřívějších socialistických zemí Československa (ČSSR), Polské lidové republiky (PLR), Německé demokratické republiky (NDR) a dva ročníky (1985 a 1986) i Sovětského svazu (SSSR). Nápad se zrodil roku 1947, kdy se v Praze ve dnech 19. – 22. září konalo Všeslovenské mistrovství světa v boxu. Zástupci deníku Glas Ludu v čele se Zygmuntem Weissem navrhli přítomným členům z Rudého práva, aby společně uskutečnili další sportovní událost. Zájem byl z obou stran, a tak byl návrh schválen. Na našich stáncích se 24. srpna roku 1947 objevil v Rudém právu titulek: Praha – Varšava cyklistů: *„...Novinkou v naší cyklistice jsou jednání navázaná s polským svazem o uskutečnění čtyřetapového závodu Praha – Varšava o délce 1000 km...“*⁵⁸ Zakladateli a organizátory Závodu míru se tedy staly roku 1948 polský deník Glos Ludu (dnešní Trybuna Ludu), československé noviny Rudé právo (dnešní Právo), ke kterým se postupně přidaly roku 1952 německé listy SED Neues Deutschland, Pravda (který vydával Ústřední výbor Komunistické strany SSSR) a cyklistické federace

⁵⁷ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia.

⁵⁸ Bakalář, R., Cihlář J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 112.

Československa, Polska, NDR a SSSR. Záštitu nad Závodem míru 1948 převzal dřívější ministerský předseda ČSR Klement Gottwald a náměstek předsedy polské vlády Wladyslaw Gomulka.



Obrázek 9. Prvního máje 1948 vyšlo u příležitosti startu závodu Rudé právo polsky a Głos Ludu česky. Převzato z Holub, J., & Paul, Z. (1967). *Bouře v pelotonu (K dvacátému výročí Závodu míru)*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství ÚV ČSTV, s. 103.

Závod se konal po druhé světové válce od roku 1948 do roku 2006 (roku 2005 se závod z finančních důvodů nekonal), avšak od roku 1993 byl závod realizován pouze Českou republikou s některými etapami v Polsku, Německu nebo později i Belgii. Celkově se tedy uskutečnilo 58 ročníků, rozdělených do několika etap, které se jely na silnicích mezi těmito výše zmíněnými zeměmi a jejich hlavními městy Prahou – Varšavou – Berlínem s obměnami startu a cíle v těchto městech a s pár výjimkami popsanými dále v textu. Název „Závod míru“ získal tento závod až roku 1950 při konání třetího ročníku. I když představitelé UCI v čele s prezidentem Achillem Joinardem ze začátku závod neuznali a dokonce upozornili všechny ostatní národní federace, že jejich závodníci se tohoto závodu nesmějí zúčastnit. Dne 27. listopadu roku 1953 na 94. kongresu UCI ve švýcarském Curychu byl Závod míru po dlouhých oficiálních i zákulisních bojích uznán a zařazen do mezinárodního cyklistického kalendáře pod názvem Course de la Paix.⁵⁹ V roce 1954 se závod uskutečnil poprvé jako oficiální

⁵⁹ Holub, J., & Paul, Z. (1967). *Bouře v pelotonu (K dvacátému výročí Závodu míru)*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství ÚV ČSTV, s. 9.

závod UCI. I díky tomu se závod těšil nevídané oblibě s obrovským množstvím fanoušků všech zemí, a i proto byl přezdíváný „Tour de France východního bloku“. Tato sportovní událost byla takzvanou spontánní manifestací pro myšlenku míru a mírové spolupráce mezi národy, kterou si závod vepsal do svého záhlaví. V roce 1958 převzala závod Světová rada míru. Myšlenku míru a spolupráce mezi národy propagovali cyklisté s mírovou holubicí na trikotech i všichni účastníci závodu, tuto snahu měl závod již od svého vzniku.⁶⁰

„...Není nadsazené, když řeknu, že lví podíl na úspěších československé cyklistiky má právě Závod míru. Jeho příklad přivedl ke kolu a do cyklistických oddílů tisíce mladých zájemců, z nichž ti nejtalentovanější a nepilnější to dotáhli až do státní sportovní reprezentace a k medailím na mistrovstvích světa a olympijských hrách. Do galerie vítězů Závodu míru se z našich závodníků zařadili jen tři Jan Veselý, Jan Smolík a Vlastimil Moravec (poznámka: k roku 1987). Pevně věřím, že budou následovat další, ale zároveň chci zdůraznit, že sportovní úspěch není v tomto závodě prvořadým. Vysoce oceňujeme především ideové, morální a výchovné hodnoty, které napomáhají lepšímu poznání mladých lidí z různých zemí, navazování nových přátelství a upevňování světového míru. Jsme rádi, že zahraničním hostům se v našich etapových městech líbí a že dávají Závod míru ostatním organizátorům velkých cyklistických soutěží za příklad. Líbí se jim organizace, vysoká sportovní úroveň, obrovský zájem diváků, ale hlavně přátelská atmosféra, která panuje po celé trati od startu až do cíle. Snad nejmýstižněji to vyjádřil při jedné návštěvě Prahy předseda Mezinárodní cyklistické unie (ICU) Luis Puiq Esteve ze Španělska, který prohlásil: „Závod míru je největším cyklistickým závodem, protože má největší ideu. Dal si do svého znaku myšlenku míru a přátelství. A co může být pro lidstvo cennější?“ Tato slova jsou pro nás, organizátory, zavazující. Musíme i v příštích ročnících udělat všechno pro to, abychom laťku sportovní, ideové a společenské úrovně, která je položena hodně vysoko, udrželi...“ To jsou slova předsedy ÚV ČSTV Antonína Himla.⁶¹ Slova míru stály dokonce i v samotném řádu Závodu míru se slovy, že propojuje: „...sportovní zápolení se společným úsilím národů o upevnění

⁶⁰ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 7.

⁶¹ Tamtéž, s. 8.

světového míru a prosazení mírového soužití jako základny vztahů mezi státy s různým společenským zřízením...“⁶²



Obrázek 10. Vlevo: holubice míru od Pabla Picassa, symbol míru a znak Závodu míru. Na obrázku vpravo: Antonín Bartoníček, československý přeborník a vítěz celkem šesti etap Závodu míru, který slavnostně vypouští holubici míru na počest svého etapového vítězství. Převzato z <http://www.idnes.cz/> (4. 3. 2017) a od Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

Závod byl pořádaný komunistickým režimem, který závodů využíval ke své propagaci a šíření oficiální ideologie socialistického režimu. Bývalý reprezentant, trenér a technický ředitel Pavel Doležel to komentuje slovy: „...Někomu se to možná vybaví i dnes, ale nepleťme politiku do sportu. Nikdy to nic dobrého nepřineslo...“⁶³

První ročník mezinárodního cyklistického etapového Závodu míru byl rozdělen na dvě větve, první mezi Prahou – Varšavou a druhá mezi Varšavou – Prahou a obě větve se uskutečnily 1. května roku 1948. V Praze od Obecního domu se sedmi družstvy a ve stejný den ve Varšavě na náměstí Vítězství s deseti týmy, navíc byly spojeny s prvomájovou česko – polskou manifestací, tedy masovým vystoupením. Projev před startem pronesl tehdejší šéfredaktor Rudého práva Vilém Nový a pokyn k prvnímu šlápnutí do pedálů dal závodníkům hlavní rozhodčí, ale také zakladatel mírových etap,

⁶² Archiv Národního muzea, fond Závod míru (*Řád závodu 1981*), kart. 27.

⁶³ http://sport.lidovky.cz/zavod-miru-byla-by-skoda-aby-zapadl-prachem-tvrdi-regec-p1e-/ostatni-sporty.aspx?c=A140109_203813_In-sport-ostatni_Iso (4. 3. 2017).

legenda české cyklistiky Karel Točl, který pomáhal tento závod organizovat až do konce 70. let a toto prohlásil: „...Závod míru by nikdy nespátřil světlo světa nebýt Vítězného února, vítězství našeho pracujícího lidu a sjednocení tělovýchovy. Předseda vlády a později prezident republiky Klement Gottwald podporoval myšlenku založení závodu od první chvíle. Hodně se o jeho prosazení a další rozkvět zasloužil také šéfredaktor Rudého práva Vilém Nový a jeden z prvních předsedů organizačního výboru a později rovněž šéfredaktor Rudého práva Oldřich Švestka. Pamatuji si, jako kdyby to bylo včera, když přijeli polští přátelé do Prahy, abychom společně připravili závod. Bylo to 7. března 1948, tedy necelé dva měsíce před startem. Během jednoho dne a noci jsme prodiskutovali řád závodu, jeho organizační, hospodářské a propagační zabezpečení. Když si uvědomím, jaké jsme na sebe vzali úkoly a rizika, vstávají mi vlasy vzhůru na hlavě. Neměli jsme totiž žádné vlastní zkušenosti, žádný z nás podobný závod v životě neorganizoval. Díky entuziasmu, nadšení a přání udělat něco pro to, aby byl na světě mír a aby se již nikdy v historii neopakovala hrůzná válka, která naši generaci připravila o nejkrásnější léta života, se podařilo všechno připravit v rekordní krátké době a na tehdejší poměry na potřebné úrovni...“

Závod byl rozdělen mezi Varšavou – Prahou na 7 etap s celkovou vzdáleností 1 104 a mezi Prahou – Varšavou na 5 etap km dlouhých 842 km, vítězem tohoto historicky prvního ročníku se stali jugoslávští cyklisté Alexandr Zorič a Augustin Prosenik.⁶⁴



Obrázek 11. Přestřihování slavnostní pásky před prvním ročníkem Závodu míru 1. května 1948 v Praze. Převzato z Holub, J., & Paul, Z. (1967). *Bouře v pelotonu* (K dvacátému výročí Závodu míru). Praha: Sportovní a turistické nakladatelství ÚV ČSTV, s. 101.

⁶⁴ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 11 – 12.

*„...Organizátoři se dohodli, že příště se pojede závod jen jedním směrem. Jeden rok se startem v Praze, druhý se startem ve Varšavě...“*⁶⁵ A tak se druhý ročník, konající se opět mezi střeoevropskými městy Prahou – Varšavou roku 1949 jel pouze v jednom směru. Závod byl rozdělen do 8 etap a vzdálený 1 259 kilometrů. Zvítězil český cyklista Jan Veselý, který své prvenství okomentoval následovně: *„...Vyhrát, to bylo to nejjednodušší, co jsem mohl v devětačtyřicátém roce udělat. Nebylo to lehké, spíš naopak. Garnierův stín mě mohl strašit i v noci, ale tehdy jsem ještě spal jako dudek...“*⁶⁶ Jan Veselý se pravidelně účastnil ročníků Závodu míru, kromě vítězství ve druhém ročníku má na svém kontě dvě druhá místa a čtyřikrát se stal kapitánem vítězného mužstva Závodu míru. Již při desátém ročníku byl však těžce nemocen, ale nikdo mu to nechtěl uvěřit. Nakonec tento závod vzdal, stejně jako Jan Kubr, a tak museli odevzdat všechna předchozí ocenění funkcionářům Československého svazu tělesné výchovy a sportu. Jan Veselý musel dokonce odevzdat i svůj titul mistra sportu a oznámili mu zákaz startů na dva roky. Tím jeho kariéra sportovce skončila, i přes nabídku k francouzským profesionálům. Za několik let se mu svaz sice omluvil, že to byl omyl a jeho ocenění se mu zaslouženě vrátila. Promarněné roky života a tehdejší slávu a čest mu však už nikdo nevrátil. K tomu se vyjádřil: *„...Vrátili mi všechny mé tituly a omluvili se mi. Ale nikdo vám nevrátí to, oč jste přišel a o kolik líp jste se mohl mít. A taky vám nikdo nevrátí léta, kdy jste žil ušlápnutý jako by vám stál někdo na botě a přitom vás držel ještě za ruku. To ne, zvláště to poslední nemůže nikdo odčinit. A nestačí říci, že to byl omyl...“*⁶⁷

Dalším slavným československým závodníkem, jenž vyhrál Závod míru, se stal roku 1964 Jan Smolík na trase Varšava – Berlín – Praha. Roku 1972 pro nás tento titul získal Vlastimil Moravec na trase Berlín – Praha – Varšava. Až roku 1990 vítězství obhájil cyklista Ján Svorada na pozměněné trase Berlín – Slušovice – Bílsko – Bělá. Roku 1993 na trati Tábor – Nový Bor se podařilo zvítězit Jaroslavu Bílkovi. O pouhé dva roky později, roku 1995, vítězství potvrdil Pavel Padrnos na trase České Budějovice – Oberwiesenthal – Brno. Posledním a sedmým Čechem, zvítězivším v tomto závodě, je

⁶⁵ Holub, J., & Paul, Z. (1967). *Bouře v pelotonu (K dvacátému výročí Závodu míru)*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství ÚV ČSTV, s. 8.

⁶⁶ Pondělík, J. (1968). *Jan Veselý – Život v pelotonu*. Praha: Naše vojsko, s. 61.

⁶⁷ Pavel, O. (1990). *Plná bedna šampaňského*. Praha: Olympia, s. 14 – 25.

Ondřej Sosenka, který triumfoval roku 2002 mezi městy České Budějovice – Chemnitz – Varšava.



Obrázek 12. Roku 1949 při druhém ročníku obléká Felix Golobiewski v Pardubicích Jana Veselého do žlutého trikotu. Převzato z Pondělík, J. (1968). *Jan Veselý – Život v pelotonu*. Praha: Naše vojsko.

K dalším úspěšným čs. cyklistům Závodu míru patří Jihočechem Jan Kubr, který obsadil 8. místo roku 1954 a 21. místo o rok později. Spisovatel Jan Kubec o něm prohlásil: „...Byli, jsou a budou sportovci, kteří slávu svému jménu klestili vítězstvími. Pokud zvítězili, byli slavní. Přestali a svět na ně zapomněl. Rvali se pouze o slávu svého jména. Proto zapadli. Byli, jsou a budou jiní, kteří bojovali pro radost svoji, ale i jiných, pro jméno své země. Ti zůstávají a budou stále patřit mezi velké postavy. Budou žít ve vzpomínkách těch, kteří je milovali, kteří žili i z jejich radosti. Jan Kubr byl nezkrotným rváčem v pelotonu. Byl velkým závodníkem a ještě větším člověkem, kamarádem. Bojoval za svoje jižní Čechy, za celou svoji vlast. Dával všechno, co měl, bez ohledu na zisk. Dával pro jméno země všechnen čas, peníze i zdraví. Na sportovním poli nechal vše. Nikdy toho nelitoval...“⁶⁸ Mezi další velká jména československých, později českých závodníků, patří mnoho a mnoho jednotlivců. Zmíníme ještě jednoho, Ladislava

⁶⁸ Kubec, J. (1980). *Boj o bílou holubici (cyklistická matrika Jana Kubra)*. Stráž: Jihočeské nakladatelství, s. 196.

Hellera, který třikrát vyhrál etapu Závodu míru. Jedno z jeho vítězství v etapě popisuje ve své knize i Ota Pavel: „...Heller zvládne s třesoucíma se rukama poslední zatáčku. Před ním je rovinka. Rovinka jako rovinka. Jeho stíhači nejsou dosud na stadiónu. Trochu zpomalí, aby vychutnal vítězství. Je to ohromná jízda. Triumfální. Jako by přijížděl milovaný prezident anebo francouzský filmový herec Belmondo. Projede cílovou a mumlá spokojeně: „Tak se přece jen dočkali, že jsme doma zas vyhráli...“⁶⁹



Obrázek 13. Ladislav Heller při vítězné čtvrté etapě roku 1965 v Drážďanech. Převzato z Holub, J., & Paul, Z. (1967). *Bouře v pelotonu (K dvacátému výročí Závodu míru)*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství ÚV ČSTV, s. 111.

Závodu se téměř vždy zúčastnilo více než sto jezdců v šestičlenných týmech východního Německa, Československa, Polska, Maďarska, Sovětského svazu, Rumunska, Jugoslávie, Bulharska, Kuby ale také Anglie, Rakouska, Belgie, Itálie, Francie, Dánska, Finska, Švédsko, Španělska, Portugalska, Norska, Lucemburska, Nizozemí, Švýcarska, Spojených států amerických, Austrálie nebo západního Německa a dalších zemí. Vítězi však převážně byli závodníci z východní Evropy a socialistických zemí. Příčinou bylo dělení na amatérský a profesionální sport, které převládalo v západních státech, naopak ve Východním bloku oficiálně neexistoval profesionální sport a jelikož byl Závod míru amatérským závodem, kralovali v něm „východní“ jezdcí a profesionálové ze západu se nesměli účastnit.

⁶⁹ Pavel, O. (1990). *Plná bedna šampaňského*. Praha: Olympia, s. 112 – 126.

Závodníci bojovali o barevné trikoty znamenající vítězství v určitých kategoriích. Nejdůležitější byl žlutý trikot udělovaný vedoucímu závodníkovi a modrý trikot pro nejlepší družstvo. Fialový trikot byl určen za aktivitu, v bodovací soutěži mohli jezdcí získat bílý trikot, za všestrannost trikot růžový a ve vrchařské soutěži zelený trikot.⁷⁰

Každý ročník Závodu míru připravovali speciálně vytvořené organizační výbory v každé zemi. U nás to byl právě Československý přípravný výbor, který se skládal z mnohých činovníků a zástupců, ti měli na starosti v podstatě celý závod připravit, trasy, časový plán, vybrat trenéra, schválit reprezentanty, obstarat dopravu konvoje, zdravotníky, rozhodčí, ... a především zajistit rozpočet a financování závodu. A právě vzhledem k velikosti Závodu míru byla otázka financí na denním pořádku. Tuto tematiku diskutovali funkcionáři na poradě roku 1979, závěrem mělo být zvýšení sportovní úrovně a snížení finanční nákladnosti Závodu míru.⁷¹ Roku 1981 již nebyly dotace tak optimistické, a tak přistoupili činovníci Čs. přípravného výboru k řešení úsporných opatření, snížily se dotace pro doprovod, účastníky konvoje atd. Roku 1982 se navíc snížily dávky i pro členy doprovodu na jídlo.⁷² Propagaci závodu měl pod taktovkou propagační odbor deníku Rudého Práva.⁷³ Avšak i ten byl velice finančně náročný, a tak se roku 1980 rozhodlo o jeho zrušení.⁷⁴ Poslední ročníky Závodu míru dokonce balancovaly na hraně zániku, rok 2005 byl pro závod první roční pauzou a od roku 2007, kdy se nezdařil sehnat silný sponzor, se již Závod míru nekoná.

Na závěr ještě zmíníme několik NEJ, které se v tomto závodě uskutečnily:

- ✓ Největší účast závodníků byla při devátém ročníku roku 1956, kdy se k závodu přihlásilo 141 jezdců z 24 zemí.
- ✓ Nejdelším závodem v historii byl 16. ročník konaný roku 1963 s celkovou délkou 2 568 km rozdělených do 15 – ti etap.

⁷⁰ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 187 – 190.

⁷¹ Archiv Národního muzea, fond Závod míru (*Porada vedoucích představitelů tělovýchovných organizací*), kart. 25.

⁷² Archiv Národního muzea, fond Závod míru (*Hodnocení Závodu míru 1982*), kart. 29.

⁷³ Archiv Národního muzea, fond Závod míru (*Přehled dojezdových programů a společenských setkání v etapových městech*), kart. 25.

⁷⁴ Archiv Národního muzea, fond Závod míru (*Vyúčtování 33. ročníku ZM*), kart. 25.

- ✓ Nejkratším závodem mezi městy Praha – Varšava se stal 1. ročník roku 1948 s konečnou vzdáleností 842 km. S celkovým nejmenším počtem etap, jelikož byl rozdělený pouze do pěti etap.
- ✓ Nejdelší etapa se jela roku 1962 z Bydhoště do Varšavy a měřila 250 km.
- ✓ Nejvíce etap měl 20. ročník roku 1967 a 26. ročník roku 1973 mezi městy Praha, Varšava, Berlín, a to celkových 16 etap s prologem i epilogem a vzdáleností 2 307 km a 2 076 km. Dalších 16 etap ještě zaznamenal rok 1968.
- ✓ Šestý ročník roku 1953 byl rekordní v počtu odstoupených závodníků v historii celého závodu, týkalo se to celkem 55 jezdců.
- ✓ Naopak nejmenší „ztráty“ měl 28. ročník roku 1975, který nedojelo pouze 5 závodníků.
- ✓ Největší časový odstup prvního a druhého závodníka získal český jezdec Jan Veselý v roce 1949 na úkor Francouze Herbulota o 11 minut a 55 sekund.
- ✓ Nejmenší časový rozdíl zaznamenal opět Čech Vlastimil Moravec s pouhým náskokem 2 sekund před sovětským cyklistou Něljubinem.
- ✓ Nejúspěšnějším celkovým vítězem je Němec Wesemann, jenž je pětinasobným vítězem. Za ním následují čtyřnásobní polský jezdec Ryszard Szurkowski a německý cyklista Uwe Ampler.
- ✓ Nejúspěšnějším závodníkem v soutěži spurtérů je osminásobný Němec Olaf Ludwig. Nejlepšími vrchaři se stali trojnásobní Sergej Suchoručenkov ze SSSR, Uwe Ampler z Německa a český jezdec Jaroslav Bílek.
- ✓ Nejúspěšnějším týmem v soutěžích družstev se stalo dvacetkrát SSSR (10× NDR, 9× Polsko, 5× Česko).
- ✓ Nejvíce vítězů podle zemí má na kontě NDR (12). Dále SSSR (10), Polsko a Německo (7), Dánsko (5), Československo (4), Česko (3), Jugoslávie, Francie a Itálie (2), Velká Británie, Bulharsko a Nizozemí (1).⁷⁵

⁷⁵ Kubec, J. (1980). *Boj o bílou holubici (cyklistická matrika Jana Kubra)*. Stráž: Jihočeské nakladatelství, s. 208 – 209 a též https://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1vod_m%C3%ADru (15. 3. 2017).

6 Historie jednotlivých ročníků cyklistického Závodu míru od roku 1968

6.1 Ročník 21. (1968)

V pořadí již 21. ročník roku 1968 byl naplánován na trase **Berlín – Praha – Varšava**. Celková vzdálenost činila 2 352 km, rozdělená do šestnácti etap. Ze 108 závodníků jich do cíle dojelo 67 a vítězem se stal německý jezdec Axel Peschel s celkovým časem 57:45,58 hodin. Na druhém místě se umístil Karel Vávra (ČSSR), na třetím Magiera (Polsko), čtvrtém Sajdchužin (SSSR) a na pátém místě Hoelund (Dánsko). V soutěži družstev bodovalo na prvním místě Polsko, druhém NDR a třetí bronzovou medaili získali naši cyklisté. Průměrná rychlost tohoto závodu činila 40,9 km/h.⁷⁶

Nováček Karel Vávra ke svému umístění prohlásil: „...Byl jsem horší, proto jsem prohrál,“ opakoval donekonečna. Sílu soupeře uměl sportovně přiznat i po oné prohrané časovce v posledním dnu 21. ročníku, kdy na varšavský stadión přijel jako druhý cyklista pelotonu s šestnáctisekundovým odstupem. Vedle něho se na nejvyšší stupeň postavil muž z pozadí, ten, který ještě před chronometrem byl šestý – Alex Peschel...“⁷⁷



Obrázek 14. Závodník Karel Vávra, který obsadil druhé místo v Závodě míru roku 1968. Převzato z Bakalář, R., Cihlář J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

⁷⁶ Kubec, J. (1980). *Boj o bílou holubici (cyklistická matrika Jana Kubra)*. Stráž: Jihočeské nakladatelství, s. 199 a 205.

⁷⁷ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 85 – 86.

Tabulka 1. Výsledky 21. ročníku Závodu míru z roku 1968. Tabulka vlastní, údaje podle Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 176.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZOVÉ (jednotlivec a tým)
I.	9.5.	Berlín – Frankfurt n. O. – Berlín	170 km	Hanusik (Pol.) a Polsko
II.	10.5.	Berlín – Halle	189 km	van Tyghem (Bel.) a Belgie
III.	11.5.	Halle – Suhl	194 km	Czechowski (Pol.) a Polsko
IV.	12.5.	Suhl – Ilmenau	30 km	časovka jedn. T. Andersena (Nor.) a Norsko
V.	12.5.	Ilmeau – Aue	181 km	Ampler senior (NDR) a NDR
VI.	14.5.	Aue – Praha	195 km	Mickein (NDR) a NDR
VII.	15.5.	Praha – Hradec Králové	145 km	Schoeters (Bel.) a Belgie
VIII.	16.5.	Okolo Hradce Králové	119 km	Schoeters (Bel.) a Belgie
IX.	17.5.	Vamberk – Otrokovice	179 km	Santambrogio (It.) a Itálie
X.	18.5.	Gottwaldov – Karviná	150 km	Zelenka (ČSSR) a ČSSR
XI.	20.5.	Karviná – Katovice	131 km	Ripfel (Švéd.) a Dánsko
XII.	21.5.	Katovice – Krakov	135 km	Montanari (It.) a Itálie
XIII.	22.5.	Krakov – Rzeszów	161 km	Hoejlund (Dán.) a Dánsko
XIV.	23.5.	Rzeszów – Lublin	198 km	Levati (It.) a Itálie
XV.	24.5.	Pulawy – Radom	50 km	časovka jedn. Magiera (Pol.) a Polsko
XVI.	24.5.	Radom – Varšava	125 km	Ampler senior (NDR) a NDR

6.2 Ročník 22. (1969)

V roce 1969 se na trati **Varšava – Berlín** pořádal 22. ročník Závodu míru. ČSSR, nyní Česká republika, se zúčastnila všech ročníků kromě ročníku dvacátého druhého (z politických důvodů). Prvním závodníkem a vítězem všech etap se stal Francouz Danquillaume s časem 51:19,25 hodin, za ním následoval Szurkowski (Polsko), Goschorek (NDR), Dmitriev (SSSR) a Mickein (NDR). Soutěž družstev ovládl tým NDR, na 2. místě se umístilo SSSR a na 3. místě Polsko. Trasa byla dlouhá 2 036 km a rozdělena do 15 – ti etap, kdy průměrná rychlost činila 39,8 km/h. Do cíle se postavilo 97 závodníků a cílem jich projelo 67 z nich.⁷⁸

„...Jean Pierre Danquillaume pocházel ze slavné cyklistické rodiny. Její kořeny sahaly až k prvním historickým světovým závodníkům ve druhé polovině minulého století, v dědečkovi, tatínkovi a čtyřech strýcích měl ty nejlepší učitele. Však jeden z nich kdysi v Závodě míru startoval a synovci o tom vyprávěl. V roce 1969 se Jean Pierre sám přesvědčil. Byl silný, skvělý v časovkách, v té poslední doslova uštvál Szurkowského, převzal od něho žlutý trikot a dovezl trofej s náskokem 42 sekund až do Berlína. Šlapal

⁷⁸ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 86.

prý za celou rodinu, protože to bylo právě tisíce cyklistické vítězství Danquillaumů. Tu tisícovku nelze s jistotou potvrdit, spíš měla vyjádřit, jak řekl trenér Oubron, úctu cyklistické rodiny k nejlepšímu závodě světa...“⁷⁹



Obrázek 15. Jean Pierre Danquillaume, syn slavné cyklistické rodiny a vítěz Závodu míru 1969, který právě obléká žlutý trikot. Převzato z Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

Adriano Rodoni, předseda Mezinárodní cyklistické unie, na tiskové konferenci v průběhu minulého ročníku prohlásil: „Závod míru je tou nejkrásnější perlou na náhrdelníku světové cyklistiky!“ Avšak tento „lesk“ 22. etapy byl zastíněn, když se československý tým nedostavil do polské Varšavy na start první etapy Závodu míru, aby protestoval proti okupaci ČSSR vojsky Varšavské smlouvy. „...Ve víru hysterie proti našim spojencům se jim podařilo na krátkou dobu poplést sportovní funkcionáře, vtáhnout do sítě osobitých intrik československé závodníky, a nakonec prosadit neúčast družstva ČSSR v Závodě míru roku 1969. A tak na varšavském startu chyběl tradiční účastník – mužstvo ze zakládající země...“ Takto byla vysvětlena naše neúčast, za kterou podle jejich slov mohlo počínání pravicových sil ve vedení tehdejší čs. cyklistiky.⁸⁰

⁷⁹ Bakalář, R., Cihlář J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 122.

⁸⁰ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 86 – 87.

Tabulka 2. Výsledky 22. ročníku Závodu míru z roku 1969. Tabulka vlastní, údaje podle Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 176.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZOVÉ (jednotlivec a tým)
I.	12.5.	Okolo Varšavy	112 km	Hanusik (Pol.) a Polsko
II.	13.5.	Varšava – Lodž	164 km	Szurkowski (Pol.) a Polsko
III.	14.5.	Lodž – Piotrków	42 km	časovka jedn. Peschel (NDR) a NDR
IV.	14.5.	Piotrków – Gliwice	158 km	Mickein (NDR) a NDR
V.	15.5.	Kedzierzyn – Walbrzych	202 km	Mickein (NDR) a NDR
VI.	16.5.	Harrachov – Vratislav	250 km	Gonschorek (NDR) a Polsko
VII.	17.5.	Vratislav – Poznaň	203 km	Ducreux (Fr.) a Francie
VIII.	18.5.	Poznaň – Zelené Hora	123 km	Gonschorek (NDR) a NDR
IX.	20.5.	Zelené Hora – Swiebodzimn	39 km	časovka jedn. Magiera (Pol.) a Francie
X.	20.5.	Swiebodzin - Eisenhüttenstadt	100 km	Roques (Fr.) a Francie
XI.	21.5.	Wilhelm Pieck Stadt Gubec – Chotěbuz	58 km	časovka jedn. Danquillaume (Fr.) a NDR
XII.	22.5.	Chotěbuz – Drážďany	133 km	Gonschorek (NDR) a NDR
XIII.	23.5.	Drážďany – Gera	168 km	Vandervijver (Bel.) a Belgie
XIV.	24.5.	kritérium v Geře	90 km	Scheers (Bel.) a Belgie
XV.	25.5.	Lipsko – Berlín	194 km	Blawdzin (Pol.) a NDR

6.3 Ročník 23. (1970)

Roku 1970 bylo při dvacátém třetím ročníku opět zařazena naše metropole, trasa vedla městy **Praha – Varšava – Berlín**. Vítězem tohoto závodu se stal polský jezdec Szurkowski s celkovým časem 47:24,42 h., za ním následoval Duchemin z Francie, Hanusik z Polska, náš krajan Háva a Keczemarek z Polska. V soutěži družstev bylo umístění následující, 1. Polsko, 2. ČSSR a 3. SSSR. Závod měl patnáct etap s celkovou trasou dlouhou 1 976 km a jelo se průměrnou rychlostí 41,7 km/h. K závodu se přihlásilo 103 účastníků, ale dojet do cíle se podařilo 82.⁸¹

Šampión letošního ročníku Ryszard Szurkowski byl nováčkem Závodu míru, loňský ročník byl pro něj teprve premiérou závodu, a přesto se hned napoprvé prosadil a obsadil neskutečné druhé místo. Hned při svém druhém startu se mu podařilo dokonce závod vyhrát a získat zlatou medaili. „...*Jeho jméno se rozletělo do světa, v tomto ročníku Závodu míru začal budovat svou pověst nejlepšího amatérského cyklisty naší planety. O jeho sprinterských vlastnostech se v superlativech mluvilo už tehdy, a ačkoliv stále teprve sbíral zkušenosti, znalci již hovořili o tom, že Szurkowski*

⁸¹ Kubec, J. (1980). Boj o bílou holubici (cyklistická matrika Jana Kubra). Stráž: Jihočeské nakladatelství, s. 199 a 205.

nejezdí jen nohama, ale i hlavou. Za rok v Praze stál na startu už jako jednoznačný favorit...“⁸²

Pro Československo zaznamenal úspěch Jiří Háva, jenž se probojoval do první pětky nejlepších, obsadil „bramborové“ místo a pomohl tak týmu ČSSR ke stříbrné medaili v soutěži družstev.



Obrázek 16. Jiří Háva, který obsadil čtvrté místo v Závodu míru roku 1970. Tento úspěšný čs. reprezentant tragicky zemřel o pět let později na následky zranění, které utrpěl při tréninku. *Převzato z Bakalář, R., Cihlář J., & Černý, J. (1984). Zlatá kniha cyklistiky. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.*

⁸² Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/. Praha: Olympia, s. 111.

Tabulka 3. Výsledky 23. ročníku Závodu míru z roku 1970. Tabulka vlastní, údaje podle Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 177.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZOVÉ (jednotlivec a tým)
I.	12.5.	Praha – Karlovy Vary	130 km	Szurkowski (Pol.) a Polsko
II.	13.5.	Karlovy Vary – Plzeň	148 km	Hanusik (Pol.) a Polsko
III.	14.5.	Plzeň – Ústí nad Labem	147 km	Szurkowski (Pol.) a Polsko
IV.	15.5.	Ústí n. Labem – Hradec Králové	197 km	Czechowski (Pol.) a Polsko
V.	17.5.	Hradec Králové – Vratislav	185 km	Szurkowski (Pol.) a Polsko
VI.	18.5.	Okolo Varšavy	112 km	P. Poloni (It.) a Polsko
VII.	19.5.	Plock – Wroclawek	47 km	časovka jedn. Duchemin (Fr.) a Francie
VIII.	19.5.	Wroclawek – Bydhošť	103 km	Kaczmarek (Pol.) a Polsko
IX.	20.5.	Bydhošť – Poznaň	137 km	Czechowski (Pol.) a Polsko
X.	22.5.	Poznaň – Frankfurt n. O.	182 km	Verstraeten (Bel.) a Belgie
XI.	23.5.	Frankfurt n. O. – Postupim	137 km	Stec (Pol.) a Polsko
XII.	24.5.	Postupim – Halle	165 km	Peschel (NDR) a NDR
XIII.	25.5.	Halle – Lipsko	33 km	časovka jedn. Duchemin (Fr.) a NDR
XIV.	25.5.	kritérium v Lipsku	60 km	Lemmens (Bel.) a Belgie
XV.	26.5.	Eilenburg – Berlín	193 km	Matusiak (Pol.) a Polsko

6.4 Ročník 24. (1971)

Roku 1971 se jel 24. ročník na trati mezi městy **Varšava – Berlín – Praha**, rozdělený do 14 – ti etap vzdálených 1 895 km. Na start přijelo 117 závodníků a do cíle se jich v závěru dostalo 89. Závod, ve kterém byla průměrná rychlost 41 km/h, ovládl stejně jako předchozí ročník polský mistr Szurkowski s časem 46:57,12 hodin, jehož následoval opět polský cyklista Czechowski se ztrátou za vítězem 3:50 minut, dále Starkov (SSSR), Demeyer (Belgie) a Nejlubin (SSSR). Nejvíce vítězství v soutěži družstev získal sovětský tým z Ruska, dále polský a československý tým.⁸³

Szurkowski se samozřejmě snažil své loňské vítězství zopakovat, ale začátek 24. ročníku pro něj nebyl úplně pozitivním. Výsledky prvních pěti etap byly velkým překvapením. Na prvních místech klasifikace jednotlivců stáli italští jezdci Ongarato a Balduzzi, po nich převzal žlutý trikot na jednu etapu cyklista z NDR Mickein a pak první polský jezdec Czechowski. Až časovka do Drážďan při osmém ročníku zamíchala s pořadím a Szurkowski získal převahu. „...Podruhé za sebou se stal vítězem Závodu míru, a to byl úspěch, jaký nikdo předtím nesklidil. Ani slavný Gustav Adolf Schur, který

⁸³ Kubec, J. (1980). *Boj o bílou holubici (cyklistická matrika Jana Kubra)*. Stráž: Jihočeské nakladatelství, s. 199 a 205.

na svá dvě celková prvenství potřeboval dvanáct startů. Hlavně zásluhou nového rekordmana Závodu míru se na počátku sedmdesátých let začalo mluvit o polské škole silniční cyklistiky. Ano, Ryszard Szurkowski se stal jejím nejčelnějším představitelem, ale tím kdo nejen jeho, ale Szozdu, Mytnika a další vynikající polské závodníky sedmdesátých let k nejvyšším metám dovedl, byl trenér a skvělý člověk – Henryk Lasak...“⁸⁴



Obrázek 17. „...Není krásnější atmosféry, než při Závodě míru, tvrdí ti, kdo alespoň jednou startovali...“. Snímek z pražského Václavského náměstí. Převzato z Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

⁸⁴ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 111 – 112.

Tabulka 4. Výsledky 24. ročníku Závodu míru z roku 1971. Tabulka vlastní, údaje podle Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 177.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZOVÉ (jednotlivec a tým)
I.	6.5.	Okolo Varšavy	108 km	Ongarato (It.) a Itálie
II.	7.5.	Nieporet – Wloclawek	165 km	Ongarato (It.) a Belgie
III.	8.5.	Mylzin – Poznaň	165 km	Omloop (Bel.) a Belgie
IV.	9.5.	Miedzyrzecz – Štětín	160 km	Balduzzi (It.) a Itálie
V.	11.5.	Štětín – Berlín	156 km	Demyer (Bel.) a Belgie
VI.	12.5.	Berlín – Chotěbuz	141 km	Mickien (NDR) a ČSSR
VII.	13.5.	Chotěbuz – Zhoželec	141 km	Czechowski (Pol.) a Polsko
VIII.	14.5.	Bischofswerde – Drážďany	33 km	časovka jedn. Szurkowski (Pol.) půletapa, horská časovka v Drážďanech – půletapa (3,3 km) Starov (SSSR), celkově: Szurkowski (Pol.) a Polsko
IX.	15.5.	Drážďany – Cvikov	138 km	Demyer (Bel.) a Belgie
X.	17.5.	Cvikov – Sokolov	122 km	Krzyszowiec (Pol.) a SSSR
XI.	18.5.	Sokolov – Ústí	166 km	Zeman (ČSSR) a ČSSR
XII.	19.5.	Ústí – Jablonec	148 km	Ghezzi (It.) a Itálie
XIII.	20.5.	Okolo Liberce	108 km	Van Sweewelt (Bel.) a Belgie
XIV.	21.5.	Liberec – Praha	141 km	Szurkowski (Pol.) a Polsko

6.5 Ročník 25. (1972)

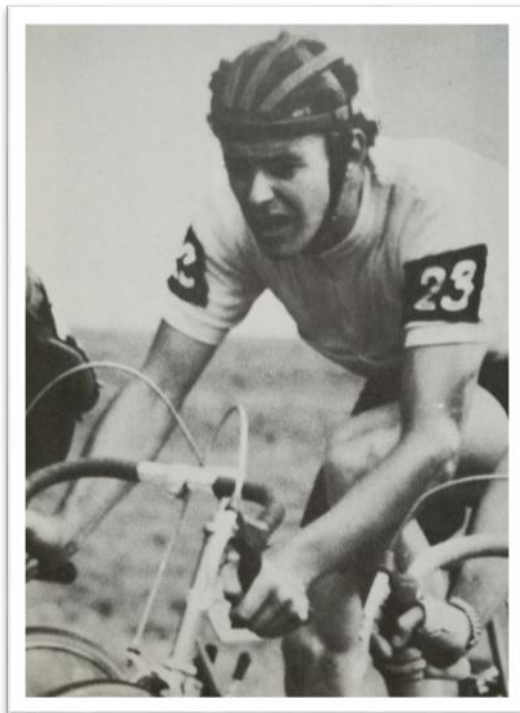
Závod mezi **Berlínem – Prahou – Varšavou** se jel roku 1972 a byl jubilejním 25. ročníkem. Jako vítěz dojel do cíle český šampión Moravec v čase 47:41,25 hodin, za ním se ztrátou 3:11 minut následovali Nejlubin ze Sovětského svazu, dále Kühn z Německa, Gorolov a Gusjatnikov ze SSSR. Mezi družstvy dominovalo SSSR, 2. místo obsadil náš tým a na 3. místě byla NDR. Celková vzdálenost činila 2 017 km a rozdělena byla do čtrnácti etap, jež jsou detailně popsány níže v tabulce. Průměrná rychlost tohoto ročníku dosahovala rychlosti 42,6 km/h, na které se podílelo 61 jezdců z původních 102 závodníků.⁸⁵

Vítěz 25. ročníku sesadil po dvou vítězstvích z „trůnu“ polského šampióna Szurkowského. Jeho šance byly velké až do šesté etapy, kdy ho dělili od žlutého trikotu jen 2 minuty. Vše se zlomilo v etapě Gera – Karlovy Vary, kdy na Szurkowského kvůli nepřízní počasí přišla krize, ztratil kontakt s vedoucí skupinou a do cíle dorazil s 15 – ti

⁸⁵ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 111 – 112.

minutovou ztrátou. Na otázku novinářů, zda ho postihl defekt, odpověděl: „*Ne, nic takového. Už jsem prostě nemohl, vyhráli ti nejlepší.*“⁸⁶

Vlastimil Moravec, který debutoval v Závodě míru předešlý rok 14. místem, ke svému vítězství prohlásil: „*...Byl to krásný pocit a já jsem ještě po návratu domů nemohl uvěřit ve své vítězství. Škoda, že se to už nikdy neopakovalo.*“ Žlutý trikot oblékl později ještě jednou, pobyl v něm však příliš krátce. Dosáhl v několika dalších letech řady pěkných výsledků, byl členem družstva, které na mistrovství světa v roce 1975 dobylo bronzovou medaili v závodě na 100 km, ale v Závodě míru už nevíťezil...“⁸⁷



Obrázek 18. Vítěz Závodu míru roku 1972 Vlastimil Moravec. Převzato z Bakalář, R., Cihlář J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

⁸⁶ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 113.

⁸⁷ Bakalář, R., Cihlář J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 133 – 134.

Tabulka 5. Výsledky 25. ročníku Závodu míru z roku 1972. Tabulka vlastní, údaje podle Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 178.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZOVÉ (jednotlivec a tým)
I.	5.5.	časovka jedn. v Berlíně	9 km	Takacs (Maď.) a Maďarsko
II.	6.5.	Okolo Berlína	121 km	Milde (NDR) a NDR
III.	7.5.	Berlín – Magdeburk	163 km	Milde (NDR) a NDR
IV.	8.5.	Achersleben – Erfurt	170 km	Milde (NDR) a NDR
V.	9.5.	Erfurt – Gera	151 km	Oberfranz (NDR) a NDR
VI.	11.5.	Gera – Karlovy Vary	159 km	Bartoníček (ČSSR) a ČSSR
VII.	13.5.	Karlovy Vary – Praha	126 km	Něljubin (SSSR) a SSSR
VIII.	13.5.	Praha – Hradec Králové	147 km	Moravec (ČSSR) a ČSSR
IX.	14.5.	Litomyšl – Gottwaldov	165 km	Krzyszowiec (Pol.) a Francie
X.	15.5.	Gottwaldov – Třinec	163 km	Szurkowski (Pol.) a Polsko
XI.	17.5.	Třinec – Krakov	153 km	Nahly (Mar.) a Maroko
XII.	18.5.	Krakov – Rzeszów	158 km	Moskalow (SSSR) a SSSR
XIII.	19.5.	Rzeszów – Lublin	162 km	Szurkowski (Pol.) a Polsko
XIV.	20.5.	Lublin – Varšava	175 km	Szurkowski (Pol.) a Polsko

6.6 Ročník 26. (1973)

Mezi hlavními středoevropskými městy **Prahou – Varšavou – Berlínem** se odehrál již 26. ročník roku 1973. Začal prologem⁸⁸, pokračoval šestnácti etapami a skončil epilogem⁸⁹ a je závodem s nejvíce etapami v historii závodu a vzdáleností 2 076 km. Průměrná rychlost závodu byla rekordních 42,8 km/h, které se nikdy předtím nedosáhlo. Tomuto ročníku dominoval trojnásobný vítěz Polák Szurkowski v čase 48:30,47 h., druhým byl opět Polák Szozdam, třetím Lichačev (SSSR), kterému naměřili rozhodčí na trase do Poznaně rekordní průměrnou rychlost 49,8 km/h. Na 4. místě se umístil Kaczmarek (Polsko) a 5. Gorelov (SSSR). K závodu na start dorazilo 99 jezdců, ze kterých v průběhu závodu odstoupilo 16. Z nich bylo vybráno nejlepší mužstvo Polska, SSSR a ČSSR.⁹⁰

⁸⁸ Prolog je úvodní časovka v cyklistickém závodě.

⁸⁹ Epilog je závěrečná časovka v cyklistickém závodě.

⁹⁰ Kubec, J. (1980). *Boj o bílou holubici (cyklistická matrika Jana Kubra)*. Stráž: Jihočeské nakladatelství, s. 199 a 206.



Obrázek 19. „...Málokdo dokázal spurtovat, tak jako Alexandr Lichačev...“ Ve 26. ročníku vítěz šesti etap a celkový třetí nejlepší muž pelotonu. Převzato z Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

Dvacátý šestý ročník ve znamení rychlostních rekordů ovládli polští závodníci, obsadili šest míst mezi dvanácti nejlepšími z celkového pořadí jednotlivců a dominovali i v soutěži družstev, ve které s přehledem zvítězili. Závod opět ovládl výborný cyklista Szurkowski. „...Ryszard Szurkowski dokázal jako první závodník v historii vyhrát potřetí. Odborníci už přestali k jeho jménu hledat nové a nové superlativy, sám se stal pojmem. Dokázal, že jeho zakolísání v roce 1972 bylo jen momentální indispozicí, která může potkat sebevětší osobnost...“⁹¹

Rok 1973 nebyl šťastným pro mužstvo československých reprezentantů, nikdo z nich se totiž neprobojoval do první desítky, podobný výsledek nenastal již deset let. Podíl v tom možná má i neúčast v závodě loňského vítěze Vlastimila Moravce, který nenastoupil ze zdravotních důvodů a podíl neúspěšné časovky, které ve 26. ročníku byly rovnou tři.⁹²

⁹¹ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 115.

⁹² Tamtéž, s. 94.

Tabulka 6. Výsledky 26. ročníku Závodu míru z roku 1973. Tabulka vlastní, údaje podle Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 178.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZOVÉ (jednotlivec a tým)
Prolog	9.5.	časovka v Praze	19,2 km	Szurkowski (Pol.) a SSSR
I.	10.5.	Nehvizdy – Pardubice	88 km	Lichačev (SSSR) a SSSR
II.	11.5.	Pardubice – Brno	135 km	Ballardin (It.) a Itálie
III.	12.5.	Brno - Dubnica	156 km	Szurkowski (Pol.) a Belgie
IV.	13.5.	Dubnica – Banská Bystrica	174 km	Szozda (Pol.) a Polsko
V.	14.5.	Banská Bystrica – Poprad	141 km	Lichačev (SSSR) a SSSR
VI.	16.5.	Tatranská Lomnica – Krakov	151 km	Lichačev (SSSR) a SSSR
VII.	17.5.	Krakov – Kielce	118 km	Allan (Austr.) a SSSR
VIII.	18.5.	Marcule – Radom	40 km	časovka jedn. Szurkowski (Pol.) a Polsko
IX.	18.5.	Radom – Varšava	128 km	Szozda (Pol.) a Polsko
X.	19.5.	Nieporet – Wloclawel	154 km	Dillen (Bel.) a Belgie
XI.	20.5.	Toruň – Poznaň	150 km	Lichačev (SSSR) a Polsko
XII.	22.5.	Lublin – Zhořelec	105 km	Huschke (NDR) a NDR
XIII.	23.5.	Zhořelec -Drážďany	98 km	Krzyszowiec (Pol.) a Polsko
XIV.	24.5.	Drážďany – Halle	166 km	Lichačev (SSSR) a SSSR
XV.	25.5.	Halle – Postupim	156 km	Dockx (Bel.) a Belgie
XVI.	26.5.	Postupim – Berlín	86 km	Lichačev (SSSR) a SSSR
Epilog	26.5.	časovka v Berlíně	9 km	Šarafulin (SSSR) a SSSR

6.7 Ročník 27. (1974)

Závod na trati **Varšava – Berlín – Praha** se uskutečnil roku 1974. Vítězem se stal polský cyklista Szozda s časem 42:17,44 h., na 2. místě skončil Gorelov (SSSR), třetí byl český reprezentant Hrazdára, za ním se umístil Holanďan Süchr a debutant ZM Pikkuus ze SSSR. Z týmů vládlo družstvo Polska, dále SSSR a ČSSR. Trať byla tentokrát rozdělena na čtrnáct etap o celkové délce 1 812 km a jela se průměrnou rychlostí 42,8 km/h. Zúčastněných bylo 106 jezdců a ze závodu odstoupilo v průběhu dvacet z nich.⁹³

Vítězství dalšího ročníku Závodu míru potvrdili svojí nadvládou opět Poláci. Před začátkem první etapy však vyvolala rozruch nominace polské reprezentace s pěti nováčky a hlavně bez šampióna Szurkowského. Wojciech Walkiewicz, polský trenér, potvrdil své zkušenosti a Szozda se i přes prvotní neúspěchy dostal do popředí a sbíral jedno vítězství za druhým, vyhrál neuvěřitelných šest z celkových čtrnácti etap a

⁹³ Kubec, J. (1980). *Boj o bílou holubici (cyklistická matrika Jana Kubra)*. Stráž: Jihočeské nakladatelství, s. 199 a 206.

v dalších pěti skončil na druhém či třetím místě, a tak ve dvacátém sedmém ročníku nenašel rovnocenného soupeře.⁹⁴

Pár slov k československé reprezentaci a jejímu umístění: „...Ve 27. ročníku Závodu míru, v němž nejen Antonín Bartoníček, ale i Vlastimil Moravec s Petrem Matouškem, útočili téměř v každé etapě na stupně vítězů, skončil nakonec v celkovém hodnocení z našeho družstva nejlépe Miloš Hrazdára. Závěrečný spurt nebyl jeho nejsilnější stránkou. Spíš dřel, stal se iniciátorem mnoha úniků, osvědčoval svůj vynikající přehled a dirigoval spolujezdce. Jen dvakrát se dostal v etapě mezi nejlepších deset – poprvé při osmačtyřicetikilometrové časovce Miedzyrzecz – Gorzów, kdy dojel čtvrtý, a pak v etapě z Karl-Marx-Stadtu do Sokolova, v níž na něj čekalo v cíli sedmé místo. Přesto však v konečném účtování vystoupil na bronzový stupeň...“⁹⁵



Obrázek 20. Radost z vítězství Stanislawa Szozdy a jeho polského spolujezdce Tadeusze Mytnika v Závodu míru roku 1974. Převzato z Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

⁹⁴ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/. Praha: Olympia, s. 116.

⁹⁵ Tamtéž, s. 96.

Tabulka 7. Výsledky 27. ročníku Závodu míru z roku 1974. Tabulka vlastní, údaje podle Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 179.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZOVÉ (jednotlivec a tým)
I.	8.5.	Jablonna – Nowy Dwór	20 km	časovka jedn. Mytnik (Pol.) a SSSR
II.	9.5.	Ploňsk - Toruň	148 km	Bartoníček (ČSSR) a ČSSR
III.	10.5.	Toruň – Poznaň	145 km	Hatrick (NDR) a NDR
IV.	11.5.	Poznaň – Zelená Hora	126 km	Lichačev (SSSR) a SSSR
V.	12.5.	Miedzyrzecz - Gorzów	48 km	časovka jedn. Szozda (Pol.) a Polsko
VI.	12.5.	Gorzów – Štětín	106 km	Gonschorek (NDR) a Polsko
VII.	14.5.	Štětín – Neubrandenburk	155 km	Smit (Niz.) a ČSSR
VIII.	15.5.	Neubrandenburk - Berlín	128 km	Hatrick (NDR) a NDR
IX.	16.5.	Postupim – Lipsko	170 km	Szozda (Pol.) a Polsko
X.	17.5.	Lipsko – Karl-Max-Stand	141 km	Szozda (Pol.) a Polsko
XI.	19.5.	Karl-Max-Stand – Sokolov	171 km	Szozda (Pol.) a Polsko
XII.	20.5.	Sokolov – Ústí n. L.	158 km	Szozda (Pol.) a SSSR
XIII.	21.5.	Ústí n. L. – Mladá Boleslav	136 km	Bartoníček (ČSSR) a Polsko
XIV.	22.5.	Mladá Boleslav – Praha	160 km	Szozda (Pol.) a Polsko

6.8 Ročník 28. (1975)

Dvacátý osmý ročník roku 1975 přinesl závod na trati **Berlín – Praha – Varšava**. Opět začínal prologem, tedy úvodní časovkou a pokračoval třinácti etapami dlouhými 1 915 km s průměrnou rychlostí 43,1 km/h. Na start bylo připraveno 102 cyklistů, z nichž neprotlo cíl pouhých 5 jezdců. Z celkových 97 závodníků, jež závod dokončilo, zvítězil již počtvrté a ovládal peloton Szurkowski z Polska v čase 44:25,30 hodin.

*„...K nejvýznamnějším osobnostem Závodu míru patří Ryszard Szurkowski. Šestkrát se zúčastnil závodu, čtyřikrát vyhrál, jednou byl druhý a jednou se musel spokojit jen s titulem nejaktivnějšího závodníka a nejlepšího vrchaře...“*⁹⁶ Stříbrnou medaili získal o pouhých 46 sekund Hartnick (NDR), bronzovou Pikkuus (SSSR), takzvanou „bramborovou“ Čaplygin (SSSR) a na pátém místě skončil opět závodník Sovětského svazu Gusjatnikov. V soutěži družstev zvítězilo mužstvo SSSR, NDR a ČSSR.⁹⁷

⁹⁶ Bakalář, R., Cihlář J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 131 – 132.

⁹⁷ Kubec, J. (1980). *Boj o bílou holubici (cyklistická matrika Jana Kubra)*. Stráž: Jihočeské nakladatelství, s. 199 a 206.



Obrázek 21. Ryszard Szurkowski, čtyřnásobný vítěz Závodu míru a později i trenér polského reprezentačního týmu. Převzato z Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

Ryszardu Szurkowskému se podařilo neuvěřitelné a zatím pro nikoho nedosažitelné, stal se po roční pauze čtyřnásobným vítězem Závodu míru. Před startem dvacátého osmého ročníku prohlásil: „...Není to vděčná role. Když s vámi nikdo nepočítá a vyhraje, jste slavný. Ale v opačném případě...“ Po konci závodu a svém vítězství komentoval: „...Musel jsem tu úlohu přijmout, když mi ji všichni nabízeli. Zároveň jsem však v průběhu závodu čím dál víc myslel na odchod. Asi jsem jel naposledy...“ Své slovo dodržel a následující ročník se na start již nepostavil, avšak k Závodu míru se o pár let později vrátil jako trenér polské reprezentace. Do té doby se ale hlavním tahounem polské výpravy pro následující rok stal opět Szozda.⁹⁸

Závod míru se pro československou reprezentaci vyvíjel následovně: „...V roce 1975 začal 28. ročník Závodu míru pro naše barvy slibně. V první etapě Berlín – Magdeburg i o den později v Geře spurtoval Vlastimil Moravec na druhém místě a oblékl žlutý trikot. Do Prahy pak přijel druhý v celkovém pořadí, a protože následovala etapa do Hradce Králové, vládl v našem táboře optimismus. V Hradci to přece Vlasta zná, je tam doma, tady zaútočí na Szurkowského žlutý trikot. Jenomže cestou do východočeské metropole se všechno nějak zkomplikovalo, ujela trojice nikomu nebezpečných jednotlivců a Vlastimil Moravec stačil jen přivést do cíle peloton s minutovou ztrátou na čtvrtém místě. Druhý den v Olomouci však dokázal etapu

⁹⁸ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 117.

vyhrát František Kalíš. Byla to velká sláva, konvoj závodu na své další cestě mířil do Třince a kdekdo vzpomínal, jak před lety Moravec právě zde oblékl žlutý trikot. Historie se však neopakuje. Právě v kopcích této etapy největší Moravcovi soupeři ujeli, a ten s třiminutovou ztrátou klesl ve výsledcích na sedmou příčku. Polské roviny ani časovka v Lodži už na tom nic nezměnily...“ A tak tento ročník pro výpravu z ČSSR nebyl příliš úspěšný.⁹⁹

Tabulka 8. Výsledky 28. ročníku Závodu míru z roku 1975. Tabulka vlastní, údaje podle Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 179 – 180.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZOVÉ (jednotlivec a tým)
Prolog	8.5.	Štafeta národů v Berlíně	6,7 km	Szlipcsevics (Maď.) a Itálie
I.	9.5.	Berlín – Magdeburg	167 km	Hatrick (NDR) a SSSR
II.	10.5.	Magdeburg – Gera	161 km	Moral (Šp.) a Španělsko
III.	11.5.	Gera – Karl-Max-Stadt	142 km	Brzezny (Pol.) a Polsko
IV.	13.5.	Freiberg – Praha	164 km	Lichačev (SSSR) a SSSR
V.	14.5.	Praha – Hradec Králové	174 km	Weibel (NSR) a NSR
VI.	15.5.	Hradec Králové – Olomouc	167 km	Kalíš (ČSSR) a ČSSR
VII.	16.5.	Lipník – Třinec	156 km	Martinez (Šp.) a Polsko
VIII.	18.5.	Třinec – Opole	168 km	Szurkowski (Pol.) a Polsko
IX.	19.5.	Vratislav – Zelená Hora	144 km	Szozda (Pol.) a Polsko
X.	20.5.	Glogów - Kalisz	145 km	Lichačev (SSSR) a SSSR
XI.	21.5.	Stawiszyn – Konin	39 km	časovka jedn. Mytnik (Pol.) a Polsko
XII.	21.5.	Konin – Lodž	112 km	Boniecki (Pol.) a Španělsko
XIII.	22.5.	Lodž – Varšava	178 km	Lichačev (SSSR) a SSSR

6.9 Ročník 29. (1976)

Tento ročník roku 1976 začínal v našem hlavním městě a pokračoval na trati **Praha – Varšava – Berlín**. K závodu se přihlásilo 113 závodníků a z nich dokončilo pouze 77. Trasa závodu byla dlouhá 1 974 km, začínala opět prologem a dále následovalo 14 etap. Průměrná rychlost byla 42 km/h. Polskou nadvládu posledních let „sesadil z trůnu“ německý jezdec Hartnick. Za ním se umístil polský úspěšný jezdec Szozda, dále Lauke z NDR, Isajev ze SSSR a Mytnik z Polska. V týmech dominoval Sovětský svaz (1.), Německá demokratická republika (2.) a Československá socialistická republika (3.).¹⁰⁰

⁹⁹ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 98.

¹⁰⁰ Kubec, J. (1980). *Boj o bílou holubici (cyklistická matřka Jana Kubra)*. Stráž: Jihočeské nakladatelství, s. 199 a 206.



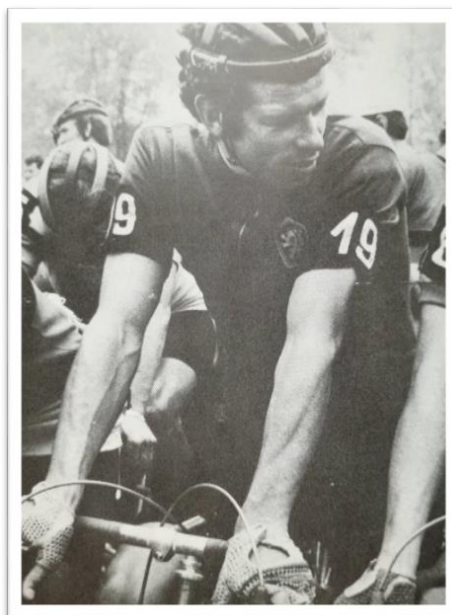
Obrázek 22. Hans Joachim Hartnick, vítěz Závodu míru v roce 1976. Převzato z Bakalář, R., Cihlář J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

„...V následujícím roce se na startu pražského prologu objevili polští cyklisté bez Szurkowského. Úlohu muže, který měl útočit na celkové prvenství soutěže jednotlivců, znovu převzal Szozda a nezačal špatně. Oblékl žlutý trikot, ale hned druhý den jej musel předat sovětskému reprezentantu Gorelovi. Szozda se však nezdával, neustále útočil na nejvyšší místa, vyhrál tři etapy a nakonec skončil za Hansem Joachimem Hartnickem na druhém místě...“ To značilo po několika letech sestup polské nadvlády.¹⁰¹

Rok 1976 probíhal pro čs. družstvo podobně jako minulý ročník. Jeden z našich nejvýkonnějších cyklistů, Antonín Bartoníček, byl v celkovém součtu šestý. Zvítězil ve třech etapách, v první etapě v Pardubicích, v osmé v Toruni a ve dvanácté v Lipsku. Dalším úspěšným pro náš tým byl Gálik, vítěz páté etapy, o které se říká, že to byla jedna z nekrutějších etap historie Závodu míru, kvůli mrazu a sněhovým přivalům. Přesto se nikdo z našeho týmu neumístil na stupních vítězů. Antonín Bartoníček se k tomu vyjádřil: *„...Je to vyloženě dílo několika krátkých okamžiků, na kterých závisí zdar nebo nezdar v etapě. Vystihnout pravou chvíli k nástupu, nebát se riskovat. Vzpomínám, jak jsem si třeba chtěl jen na chvíli odpočinout, maličko jsem zaváhal a už jsem se soupeřům díval na záda... A moc záleží také na štěstí. Stačí, aby někdo spadl,*

¹⁰¹ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 115 – 116.

nebo člověka protivníci zavřeli někde u chodníku a okamžitě jde přes něj třeba třicet lidí. Pak už je všechno úsilí zbytečné...“¹⁰²



Obrázek 23. Antonín Bartoníček, několikanásobný vítěz etap Závodu míru. Převzato z Bakalář, R., Cihlář J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

Tabulka 9. Výsledky 29. ročníku Závodu míru z roku 1976. Tabulka vlastní, údaje podle Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 180.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZOVÉ (jednotlivec a tým)
Prolog	8.5.	časovka v Praze	7 km	Szozda (Pol.) a SSSR
I.	9.5.	Praha – Pardubice	143 km	Bartoníček (ČSSR) a ČSSR
II.	10.5.	Litomyšl – Gottwaldov	165 km	Szozda (Pol.) a Polsko
III.	11.5.	Vizovice – Banská Bystrica	170 km	Gorelov (SSSR) a SSSR
IV.	12.5.	Banská Bystrica - Poprad	141 km	Issajev (SSSR) a SSSR
V.	14.5.	Tatranská Lomnica – Krakov	151 km	Gálik (ČSSR) a ČSSR
VI.	15.5.	Krakov – Kielce	118 km	Szozda (Pol.) a Polsko
VII.	16.5.	časovka ve Varšavě	11 km	Mytnik (Pol.) a Polsko
VIII.	17.5.	Ploňsk – Toruň	148 km	Bartoníček (ČSSR) a ČSSR
IX.	18.5.	Toruň - Poznaň	150 km	Szozda (Pol.) a Polsko
X.	20.5.	Pniewy – Frankfurt n. O.	139 km	Schür (Niz.) a Nizozemí
XI.	21.5.	Frankfurt – Forst	113 km	Půlaná etapa Romascanu (Rum.), Forst – Chotěbuz (24 km) půlená etapa časovka jedn. Gorelov, celkově Gorelov a NDR
XII.	22.5.	Chotěbuz – Lipsko	170 km	Bartoníček (ČSSR) a ČSSR
XIII.	23.5.	Lipsko – Magdeburk	161 km	Schür (Niz.) a Polsko
XIV.	24.5.	Burg – Berlín	163 km	Hatrick (NDR) a NDR

¹⁰² Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 95 a 98.

6.10 Ročník 30. (1977)

Jubilejní 30. ročník roku 1977 odjeli závodníci na trati **Varšava – Berlín – Praha**. Zlato získal Rus Pikkuus s celkovým časem 39:27,40 hodiny, stříbro také Rus Osokin, bronz Mytnik z Polska, čtvrté a páté místo obsadili Čech Škoda a Schmeisser z NDR. Z mužstev bylo nejsilnější SSSR (1.), NDR (2.) a ČSSR (3.). Vzdálenost tohoto ročníku Závodu míru byla 1 648 km, se třinácti etapami a průměrnou rychlostí 41,8 km/h. Do závodu se přihlásilo 114 závodníků a do cíle jich dorazilo 97.¹⁰³

„...Sovětský reprezentant vyhrál Závod míru v roce 1977. Mladík nezkrotného temperamentu Aavo Pikkuus, jehož zdánlivě hazardní kousky vyrážely všem sokům dech, sice před závěrečnou třetinou závodu sotva chodil, protože po třech pádech měl tělo samou modřinu, ale jakmile sedl na kolo, zapomněl na bolest. Poprvé ujel pelotonu v etapě z Drážďan do Mladé Boleslavi. Následující rok sice žlutý trikot nezískal, ale pomohl k němu krajanovi Averinovi...“¹⁰⁴



Obrázek 24. Aavo Pikkuus, vítěz Závodu míru 1977. *„...Tento snímek prozrazuje, že odřené lokty a kolena provázely jeho pokusy být za každou cenu na špici. Útočil, někdy i padal, ale druhý den zkoušel se stejnou chutí to, co mu včera nevyšlo...“* Převzato z Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

Rok 1977 přinesl pro československou reprezentaci novinky. Mladý trenér Pavel Doležal nominoval na start 30. ročníku výrazně omlazený celek. V mužstvu měli své

¹⁰³ Kubec, J. (1980). *Boj o bílou holubici (cyklistická matrika Jana Kubra)*. Stráž: Jihočeské nakladatelství, s. 199 a 206.

¹⁰⁴ Bakalář, R., Cihlář J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 131

místo stále šampioni Bartoníček a Moravec, střední generaci zastupovali Gálik a Bartolšic, ale v celkových výsledcích se probojovali nejdále nováčkové Klasa a Škoda. Michal Klasa, stíhač, který byl dříve dráhovým cyklistou. Druhým debutantem byl Jiří Škoda, který obsadil v závodě celkové čtvrté místo a zároveň nejúspěšnější umístění třicátého ročníku pro ČSSR.¹⁰⁵

Tabulka 10. Výsledky 30. ročníku Závodu míru z roku 1977. Tabulka vlastní, údaje podle Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 180 – 181.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZOVÉ (jednotlivec a tým)
I.	8.5.	časovka ve Varšavě	28 km	Pikkuus (SSSR) a SSSR
II.	9.5.	Varšava – Lodž	125 km	Averin(SSSR) a SSSR
III.	10.5.	Lodž – Toruň	160 km	Moravec (ČSSR) a SSSR
IV.	11.5.	Toruň – Poznaň	15 km	Gálik (ČSSR) a ČSSR
V.	13.5.	Štětín - Neubrandenburk	155 km	Osokin (SSSR) a SSSR
VI.	14.5.	Neubrandenburk - Berlín	129 km	Vasile (Rum.) a Maďarsko
VII.	14.5.	časovka v Berlíně	30 km	Osokin (SSSR) a SSSR
VIII.	15.5.	Berlín – Chotěbuz	132 km	Drogan (NDR) a ČSSR
IX.	16.5.	Chotěbuz – Drážďany	145 km	Schmeisser (NDR) a NDR
X.	18.5.	Drážďany – Mladá Boleslav	153 km	Pikkuus (SSSR) a SSSR
XI.	19.5.	Mladá Boleslav – Ústí n. L.	140 km	Osokin (SSSR) a SSSR
XII.	20.5.	Ústí n. L. – Sokolov	162 km	Hardy (Fr.) a Francie
XIII.	21.5.	Sokolov - Praha	144 km	Grob (Švýc.) a Francie

6.11 Ročník 31. (1978)

Po 31. letech konání Závodu míru byl závod stanoven na trati **Berlín – Praha – Varšava**, opět začínal prologem 10. 5. 1978, pokračoval 12 – ti etapami vzdálenými 1 789 km, které se tentokrát jely nižší průměrnou rychlostí 38,3 km/h. Přihlášených bylo 90 jezdců a z nich během závodu odstoupilo 32 cyklistů. Zvítězil závodník ze Sovětského svazu Averin, druhým byl také Sovět Zacharov. Třetí místo obsadil rumunský jezdec Romascanu, za ním se umístil Hatrick (NDR) a náš závodník Škoda. Soutěž družstev má stejné výsledky jako minulý ročník a to: 1. SSSR, 2. NDR a 3. ČSSR.¹⁰⁶

„...V roce 1978 trenér Kapitonov chtěl znovu vsadit na Pikkuuse. Loňský vítěz se nemohl prosadit, proti houževnatému Schmeisserovi z NDR a jeho spolujezdcům. A tak

¹⁰⁵ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 98.

¹⁰⁶ Kubec, J. (1980). *Boj o bílou holubici (cyklistická matrika Jana Kubra)*. Stráž: Jihočeské nakladatelství, s. 199 a 207.

trenér v polovině závodu v Praze vydal nové taktické pokyny: „Nelze sázet na Aava, soupeři si ho příliš hlídají. Musíme teď všechny překvapit, zítra udeří jezdci druhého sledu Averin se Zacharovem, ostatní únik podrží zezadu.“ Sovětští cyklisté splnili úkol. Náhradník Averin vyhrál nejen etapu do Liberce, ale ještě další dvě a posléze celý závod...“¹⁰⁷



Obrázek 25. Alexander Averin, sovětský cyklista a vítěz Závodu míru z roku 1978. Převzato z Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

I před tímto ročníkem došlo k omlazení naší reprezentace. Ke Škodovi, Klasovi a Bartoníčkově přibyli tři nováčkové: Ladislav Novák, Vlastibor Konečný a mladší bratr Antonína Bartoníčka – Zdeněk Bartoníček. V celkovém součtu se nejlépe umístil, stejně jako minulý rok, Jiří Škoda, jenž obsadil páté místo. Další úspěch pro ČSSR připravil také nováček Michal Klasa ve sprinterské soutěži. Dále vyhrál etapu do Hradci Králové, jako druhý dojel v Suhlu, Jelení Hoře a Vratislavi a třetí v Halle, Praze a znovu Jelení Hoře, kam se dojíždělo ve dvou etapách. Navíc měl na dosah bílý trikot do poslední etapy ve Varšavě, která pro něj byla smolná, když mu kolo zkřížil pes, který způsobil jeho pád a četná zranění. I přesto závod se zatnutými zuby dojel. „...Bílý trikot připadl Aavo Pikkuusovi. Po slavnostním vyhlášení výsledků přišel sovětský reprezentant za

¹⁰⁷ Bakalář, R., Cihlák J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 131.

Michalem Klasou a symbolicky předal dres nejlepšího jezdce bodovací soutěže smolaři závodu...“¹⁰⁸

Tabulka 11. Výsledky 31. ročníku Závodu míru z roku 1978. Tabulka vlastní, údaje podle Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 181.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZOVÉ (jednotlivec a tým)
Prolog	10.5.	paralelní časovka v Berlíně	6,7 km	Petermann (NDR) a NDR
I.	11.5.	Berlín – Halle	193 km	Szozda (Pol.) a Polsko
II.	12.5.	Halle – Erfurt	180 km	Pikkuus (SSSR) a SSSR
III.	13.5.	Gotha – Suhl	102 km	Schmeisser (NDR) a NDR
IV.	14.5.	Suhl – Gera	162 km	Zacharov (SSSR) a SSSR
V.	16.5.	Gera – Karlovy Vary	159 km	Cardet (Kuba) a Kuba
VI.	17.5.	Karlovy Vary – Praha	180 km	Fossato (It.) a Bulharsko
VII.	18.5.	Lysá n. L. – Liberec	140 km	Averin (SSSR) a SSSR
VIII.	19.5.	Liberec – Hradec Králové	155 km	Klasa (ČSSR) a ČSSR
IX.	21.5.	Hradec Králové – Jelení Hora	149 km	Averin (SSSR) a SSSR
X.	22.5.	okolo Jelení Hory	146 km	Casati (It.) a ČSSR
XI.	23.5.	Jelení Hora – Vratislav	148 km	Averin (SSSR) a SSSR
XII.	24.5.	kritérium ve Varšavě	71,4 km	Sujka (Pol.) a Polsko

6.12 Ročník 32. (1979)

Praha – Varšava – Berlín, to byly hlavní etapová města 32. Ročníku, konajícího se roku 1979. Zvítězil Sovět Sergej Suchoručenkov v čase 47:03,56 hodin, dále Petermann z NDR, Sujka z Polska, Jankiewicz z Polska a Pikkuus ze SSSR z celkových 112 závodníků (i když závod dojelo pouze 87 jezdců). Celková vzdálenost 1 952 km byla rozdělena do čtrnácti etap, začínajících prologem. Jelo se průměrnou rychlostí 41,3 kilometrů za hodinu. Prvním družstvem v soutěži bylo SSSR, pak Polsko, NDR a “bramborové“ ČSSR.¹⁰⁹

„...Následující rok startoval v sovětském družstvu Sergej Suchoručenkov jako náhradník za onemocnělého Morozova. Suchoručenkov oblékl v Banské Bystrici žlutý trikot a druhý den přijel na košický stadión opět sám. Další náhradník vyhrál Závod míru...“¹¹⁰

Třicátý druhý ročník nebyl pro československou reprezentaci úspěšným, ba naopak. Vše sice začalo slibně, kdy Michal Klasa obsadil hned na začátku v pražském

¹⁰⁸ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 100.

¹⁰⁹ Kubec, J. (1980). *Boj o bílou holubici (cyklistická matrika Jana Kubra)*. Stráž: Jihočeské nakladatelství, s. 199 a 207.

¹¹⁰ Bakalář, R., Cihlár J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 131.

prologu druhé místo, následující den se umístil nejlépe z našich reprezentantů, obsadil 7. místo v Pardubicích a dokonce vyhrál druhou etapu v Olomouci, kdy ho bonifikace vynesla na celkové druhé místo. Následující den se Klasovi podařilo ovládnout i třetí etapu v Dubnici. „...*Olomoucký a dubnický triumf přinesl československým reprezentantům modré trikoty. Klasa oblékl dres žlutý, patřilo mu i bílé tričko vedoucího muže bodovací soutěže. Od Smolíkových dob poprvé vedli naši cyklisté v celkovém pořadí jednotlivců i družstev najednou...*“ I přesto se vše během zbývajících etap obrátilo a pro naše reprezentanty to znamenalo nejhorší umístění za posledních patnáct let.¹¹¹



Obrázek 26. Michal Klasa, československý reprezentant a náš nejúspěšnější cyklista 32. ročníku Závodu míru. Převzato z Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

¹¹¹ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 101 – 102.

Tabulka 12. Výsledky 32. ročníku Závodu míru z roku 1979. Tabulka vlastní, údaje podle Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 181 – 182.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZOVÉ (jednotlivec a tým)
Prolog	9.5.	časovka v Praze	5,3 km	Jankiewicz (Pol.) a Polsko
I.	10.5.	Praha – Pardubice	127 km	Stajkov (Bul.) a Bulharsko
II.	11.5.	Pardubice – Olomouc	163 km	Klasa (ČSSR) a ČSSR
III.	12.5.	Olomouc – Dubnica	102 km	Klasa (ČSSR) a ČSSR
IV.	13.5.	Dubnica – Banská Bystrica	137 km	Suchoručenkov (SSSR) a SSSR
V.	14.5.	Pohronská Polhora – Košice	169 km	Suchoručenkov (SSSR) a SSSR
VI.	16.5.	Svidník – Krynica	180 km	Clivati (It.) a SSSR
VII.	17.5.	Nasciszowka – Nowy Sacz	29,6 km	časovka jedn. Drogan (NDR) a Polsko
VIII.	17.5.	Nowy Sacz – Rzeszów	165 km	Travellin (It.) a SSSR
IX.	18.5.	Opatów – Varšava	206 km	Sujka (Pol.) a Polsko
X.	20.5.	kritérium ve Štětíně	58,5 km	Sujka (Pol.) a Polsko
XI.	21.5.	Štětín – Rostock	206 km	Perani (It.) a Itálie
XII.	22.5.	Roctock - Neubrandenburk	154 km	Vermeulen (Bel.) a Belgie
XIII.	23.5.	časovka v Neubrandenburku	32 km	Drogan (NDR) a NDR
XIV.	24.5.	Neubrandenburk – Berlín	134 km	Drogan (NDR) a NDR

6.13 Ročník 33. (1980)

Třicátý třetí ročník Závodu míru byl vytyčen na trati **Varšava – Berlín – Praha** roku 1980. Cyklistická trať opět začínala prologem a nadále pokračovala 14 – ti etapami s celkovou vzdáleností 2 095 km a průměrnou rychlostí 40,16 km/h. Ke startu dorazilo 90 závodníků a z nich 20 jezdců závod nedokončilo. Vítězství minulého ročníku obhájil také sovětský jezdec, Jurij Barinov v čase 52:09,55 h., za ním se umístili: 2. Peter Winnen z Nizozemí, 3. Olaf Ludwig z NDR, 4. Morozov ze SSSR a 5. Hartnick. I soutěži týmů dominoval Sovětský svaz, za ním se umístilo NDR a Polsko. ČSSR se umístila opět na čtvrtém místě.¹¹²

¹¹² Bakalář, R., Cihlář J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 198. A též Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 182 a 186.



Obrázek 27. Reprezenční tým SSSR, který roku 1980 zvítězil v soutěži družstev v Závodu míru. Zleva: Boris Isajev, Sergej Morozov, Jurij Barinov, Leon Dežic, Šachid Zagretdinov a Valerij Čaplygin. Snímek byl pořízen v pražském Edenu. Převzato z Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

„...V roce 1980 triumfovali ve větrné časové etapě v Halle cyklisté NDR, oblékli všechny trikoty nejlepších a zdálo se, že tentokrát najde sovětský tým po letech přemožitele. V sovětském družstvu nebyla esa minulých let... Ale sovětská cyklistika má nezměrné množství vynikajících jezdců, a tak zdánlivě druhá garnitura dokázala to, v co už téměř nikdo nevěřil. Stačilo jí k tomu několik stoupání na cestě z Karl-Marx-Stadtu do Ústí nad Labem. Zaútočil Jurij Barinov, jeho krajané blokovali snahu družstva NDR a v rozhodujícím okamžiku dorazil Barinovovi na pomoc skvělý vrchař Morozov. A sovětské družstvo opět zvítězilo...“¹¹³

Družstvo ČSSR opět nedosáhlo na medaile. Tento fakt si můžeme vysvětlit rozdělením cyklistické silniční reprezentace na dvě skupiny. Jedna skupina, pod vedením Pavla Doležala, se připravovala na olympijské hry konané v Moskvě. Přípravy se účastnili naši nejlepší závodníci Škoda a Klasa, kteří v Závodu míru samozřejmě chyběli. Druhou skupinu řídil trenér František Konečný společně s asistentem a cyklistickým veteránem Antonínem Bartoníčkem. Přesto si naše reprezentace nevedla špatně, po třetí etapě byl náš tým na celkovém druhém místě a Svatopluk Henke obsadil třetí místo mezi jednotlivci, avšak na stupně vítězů to nestačilo. Nejlepším

¹¹³ Bakalář, R., Cihlár, J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 131.

umístěním bylo Henkeho celkové osmé místo ve třicátém třetím ročníku Závodu míru.¹¹⁴

Tabulka 13. Výsledky 33. ročníku Závodu míru z roku 1980. Tabulka vlastní, údaje podle Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 182.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZOVÉ (jednotlivec a tým)
Prolog	9.5.	časovka ve Varšavě	6,5 km	Barinov (SSSR) a NDR
I.	10.5.	okolo Vratislavi	157 km	Ludwig (NDR) a NDR
II.	11.5.	Vratislav – Polanica	170 km	Sujka (Pol.) a Polsko
III.	12.5.	Klodzko – Karpacz	170 km	Mozorov (SSSR) a SSSR
IV.	13.5.	Karpacz – Jelení Hora	158 km	Sujka (Pol.) a Polsko
V.	15.5.	Karpacz – Forst	201 km	Brzezny (Pol.) a Polsko
VI.	16.5.	Forst – Berlín	197 km	Ludwig (NDR) a NDR
VII.	17.5.	Berlín – Halle	202 km	Koersen (Niz.) a Nizozemí
VIII.	18.5.	časovka Halle	40 km	Ludwig (NDR) a NDR
IX.	19.5.	Halle – Karl-Max-Stadt	149 km	Herety (Brit.) a Polsko
X.	21.5.	Karl-Max-Stadt – Ústí n. L.	143 km	Barinov (SSSR) a SSSR
XI.	22.5.	Ústí n. L. – Sokolov	165 km	Isajev (SSSR) a SSSR
XII.	23.5.	Sokolov – Příbram	193 km	Piva (It.) a Itálie
XIII.	24.5.	horská časovka v Solenicích	8 km	Ludwig (NDR) a Polsko
XIV.	24.5.	Příbram – Praha	130 km	Zagretdinov (SSSR) a SSSR

6.14 Ročník 34. (1981)

Závod Míru ročníku číslo 34, konající se roku 1981, se odehrál na trati **Berlín – Praha – Varšava**. Jak už bylo zvykem posledních let, opět se začínalo prologem a pokračovalo čtrnácti etapami s celkovou délkou 1 887 km a průměrnou rychlostí 39,4 km/h. K účasti se přihlásilo 96 závodníků a k cíli zvládlo dorazit 77 z nich. V tomto ročníku se po páté v řadě vítězem stal ruský borec. Na prvním místě se umístil Šachid Zagretdinov v čase 48:13,48 h. Jezdci ze Sovětského svazu v tomto závodě dominovali. Na druhém a třetím místě dojeli Rusové Sergej Suchoručenkov a Ivan Miščenko. To se projevilo i v soutěži družstev, kde jako první bylo SSSR, 2. NDR a my jsme získali bronzovou medaili.¹¹⁵

¹¹⁴ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 102.

¹¹⁵ Bakalář, R., Cihlár, J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 198. A též Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 183 a 186.



Obrázek 28. Sergej Suchoručenkov, třetí nejlepší jezdec Závodu míru roku 1981. A celkově dvojnásobný vítěz z roku 1979 a 1984. Převzato z Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

Rok 1981 patřil sovětským cyklistům, měli naprosto drtivou převahu, a tak s přehledem obsadili první tři místa na stupních vítězů. Až po nich se na čtvrtém místě umístil německý závodník a velký talent Olaf Ludwig, který by byl v podstatě jejich jediným soupeřem.¹¹⁶

Jedním z úspěšnějších jezdců z ČSSR 34. ročníku se stal Michal Klasa, který získal žlutý trikot hned v prvním prologu za časovku v Berlíně. Trenér Pavel Doležal to okomentoval následovně: „...*Tak dneska sborná vzala modré trikoty reprezentantům NDR a zítra svlékne ze žlutého Klasu...*“ Jeho výrok se proměnil ve skutečnost a sovětsští jezdci roku 1981 ovládli celý závod a obsadili všechny medailové pozice, i první místo v soutěži družstev. Československo obsadilo celkové 7. umístění díky závodníkovi Jiřímu Škodovi a třetí místo v soutěži družstev, avšak nad tímto výsledkem nikdo nejásal. Antonín Bartoníček, asistent reprezentace Závodu míru a bývalý výborný sprinter na to konto ze své vlastní zkušenosti prohlásil: „...*V duchu jedu s klukama. Ze svých vlastních startů si závěrečné kilometry mnohých etap živě pamatuji. A také jsem ještě nezapomněl, jak závodník prožívá okamžiky, v nichž se rozhoduje, a jemu chybí špetka síly navíc. Například drobná kostka, zatáčka, na špici skupiny to právě nastupuje. Očima všechno registruješ, ale síly nejsou, nohy zůstaly prázdné...* Člověk

¹¹⁶ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/. Praha: Olympia, s. 126.

rozepíná dres u krku, sáhne po lahvi s čajem a neví, jestli se tou poslední kapkou raději polít nebo ji vypít. Je nutné ten kousíček dotáhnout, závodník to dobře ví, ale už prostě nemůže. Nakonec je rád, že tu skupinu vůbec vidí, že tenhle nástup zlikvidovali druzí a on se jim alespoň udržel za zády...“¹¹⁷

Tabulka 14. Výsledky 34. ročníku Závodu míru z roku 1981. Tabulka vlastní, údaje podle Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 182.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZOVÉ (jednotlivec a tým)
Prolog	8.5.	časovka v Berlíně	7 km	Klasa (ČSSR) a NDR
I.	9.5.	Berlín – Magdeburg	169 km	Ludwig (NDR) a SSSR
II.	10.5.	Magdeburg – Erfurt	208 km	Miščenko (SSSR) a SSSR
III.	11.5.	časovka v Erfurtu	35 km	Ludwig (NDR) a NDR
IV.	11.5.	Erfurt – Gera	89 km	Hubenov (Bul.) a Nizozemí
V.	13.5.	Gera – Karlovy Vary	171 km	Romascanu (Rum.) a Rumunsko
VI.	14.5.	Karlovy Vary – Praha	171 km	Zagretdinov (SSSR) a SSSR
VII.	15.5.	časovka v Praze	19 km	Ludwig (NDR) a NDR
VIII.	15.5.	okolo Strahova	120 km	Ludwig (NDR) a NDR
IX.	16.5.	Praha – Mladá Boleslav	170 km	Frelih (Jug.) a Jugoslávie
X.	18.5.	Mladá Boleslav - Walbrzych	192 km	Suchoručenkov (SSSR) a SSSR
XI.	19.5.	Walbrzych – Opole	192 km	Staes (Bel.) a Belgie
XII.	20.5.	Opole – Lodž	192 km	Zagretdinov (SSSR) a Rumunsko
XIII.	21.5.	časovka v Lodži	20 km	Ludwig (NDR) a Polsko
XIV.	21.5.	Lodž – Varšava	145 km	Zagretdinov (SSSR) a Nizozemí

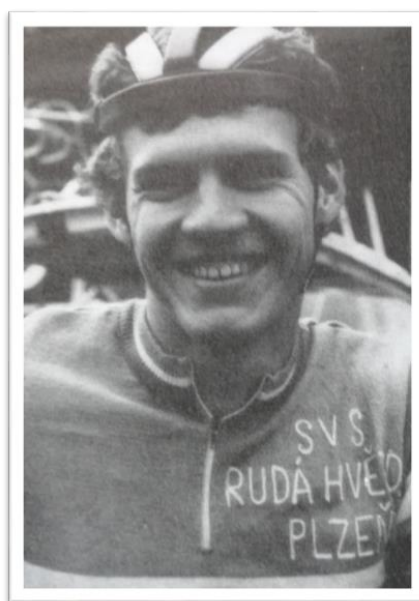
6.15 Ročník 35. (1982)

Hlavními etapovými městy v 35. ročníku roku 1982 byly **Praha – Varšava – Berlín**. Začátek byl stanoven na 9. května prologem a dále se pokračovalo ve 12 – ti etapách dlouhých 1 941 km. Průměrná rychlost činila 42,5 kilometrů za hodinu. Sovětské jezdce z „trůnu“ sesadil německý cyklista Olaf Ludwig v čase 45:46,20 hodin. Dále se umístili dva Rusové Šachid Zagretdinov a Jurij Barinov. Naši nejlepší závodníci obsadili osmé místo: Vávra a desáté místo: Jurčo z celkových 87 jezdců, kteří závod dojeli (ke staru jich přijelo o 7 více). I v soutěži mužstev zvítězili závodníci z NDR, na druhém místě byl SSSR a na třetím ČSSR.¹¹⁸

¹¹⁷ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 103 – 104.

¹¹⁸ Bakalář, R., Cihlář J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 198. A též Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 182 – 183 a 186.

Podobné výsledky a umístění provázely čs. tým stejně jako minulý ročník: „...Naše družstvo skončilo třetí a z jednotlivců nováček týmu – Vladimír Vávra – osmý. Naším reprezentantům se dařilo držet krok s nejlepšími v kopcích i na polských rovinách, dokázali se prosadit v taktickém boji, ale zcela propadli v časovce. Že nestačili na reprezentanty NDR a Sovětského svazu, to příliš nepřekvapilo, ale lépe než naši si v jízdě na čas vedli i bulharští cyklisté. Jedna věc však při konečném účtování potěšila. Příjemným překvapením bylo umístění nejen Vladimíra Vávry, ale i Vladimíra Kozárka a Milana Jurča, kteří absolvovali mírové etapy sice poprvé, ale počínali si jako zkušení reprezentanti...“¹¹⁹



Obrázek 29. Nováček Vladimír Vávra, který debutoval roku 1982 a hned byl v konečných výsledcích z čs. týmu nejlepší. Převzato z Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

¹¹⁹ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 104.

Tabulka 15. Výsledky 35. ročníku Závodu míru z roku 1982. Tabulka vlastní, údaje podle Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 183.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZOVÉ (jednotlivec a tým)
Prolog	9.5.	časovka v Praze	5,5 km	Ludwig (NDR) a NDR
I.	10.5.	Praha – Hradec Králové	184 km	Lammerts (Niz.) a NDR
II.	11.5.	Hradec Králové – Olomouc	149 km	Suun (SSSR) a SSSR
III.	12.5.	Olomouc – Dubnica	185 km	Suun (SSSR) a SSSR
IV.	13.5.	Dubnica – Ostrava	161 km	Ludwig (NDR) a NDR
V.	15.5.	Opava – Czestochowa	188 km	Gambirasio (It.) a NDR
VI.	16.5.	Czestochowa – Piotrków	155 km	Zagretdinov (SSSR) a SSSR
VII.	17.5.	Piotrków – Varšava	151 km	Zagretdinov (SSSR) a SSSR
VIII.	18.5.	Kutno – Poznaň	178 km	Ludwig (NDR) a Itálie
IX.	20.5.	Szamotoły – Frankfurt n. O.	171 km	Bottoia (It.) a Itálie
X.	21.5.	Frankfurt n. O. - Neubrandenburk	198 km	Ludwig (NDR) a NDR
XI.	22.5.	časovka v Neubrandenburku	30 km	Ludwig (NDR) a NDR
XII.	23.5.	Neubrandenburk – Berlín	186 km	Romascanu (Rum.) a Saude (Fr.) a Francie

6.16 Ročník 36. (1983)

V řadě již 36. ročník na trati **Varšava – Berlín – Praha** se jel roku 1983. Stejně jako předchozí ročník začínal prologem a pokračoval dvanácti etapami. Vzdálenost všech etap činila 1 899 km. Průměrná rychlost tohoto ročníku byla 41,52 km/h. Tehdejší nadvládu německých jezdců opět potvrdil závodník z NDR Falk Boden s celkovým časem 46:02,57 h. Na druhém místě s pouhým sekundovým rozdílem skončil Oleg Čužda (SSSR) a třetí místo obsadil Olaf Ludwig (NDR). Za ČSSR se nejlépe umístili Škoda na 9. místě a hned za ním Ferebauer z celkových 94 jezdců (do cíle jich dorazilo 82). V závodu družstev zvítězil tým NDR, 2. Polsko a 3. ČSSR.¹²⁰

Tento ročník se nesl ve znamení rekordů. Hned jeden zaznamenal bronzový vítěz, dvaceti tří letý závodník z NDR Olaf Ludwig, kterému se podařilo k roku 1983 zvítězit v rekordních 17 – ti etapách a překonat tak dosavadního držitele rekordu 16 –ti etapových vítězství, Jana Veselého. Jeho vítězství z etap ale tímto počinem nekončilo a pokračovalo v dalších ročnících. O další prvenství se postaral vítěz Závodu míru Falk

¹²⁰ Bakalář, R., Cihlák J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia, s. 198. A též Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 183 – 184.

Boden z NDR, který nezdolal ani jednu etapu a přesto se mu podařilo vyhrát celý závod. Tento kousek se stal teprve po šesté v historii závodu.¹²¹

Ani tento rok nepřinesl pro československé mužstvo velký úspěch. ČSSR zůstalo na podobné výkonnostní úrovni jako v posledních letech. Pro konečný výsledek byla rozhodující etapa z Toruně do Poznaně, kde se z našich reprezentantů udrželi ve vedoucí skupině pouze Kozárek a Škoda. Naše družstvo se propadlo na páté místo a nedařilo se mu umístit na vyšších postech. To změnila až časovka v Halle. „...Vyznamenal se Milan Jurčo, který dokázal z celého startovního pole jako jediný držet krok s vyhlášenými domácími borci Ludwigem a Raabem, trasu 35 km absolvoval rychlostí téměř 47 km v hodině a obsadil třetí místo. V disciplíně, která zůstávala léta slabinou našich cyklistů, měl být Milan Jurčo naší zbraní a svůj úkol také splnil víc než stoprocentně...“¹²²



Obrázek 30. Vlevo: Olaf Ludwig, „král etapových koncovek“. Vítěz Závodu míru z roku 1982 a 1986 a muž, který dokázal překonat rekord Jana Veselého v počtu vyhraných etap. Vpravo: Milan Jurčo na startu časovky, která je jeho silnou disciplínou. Převzato z Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

¹²¹ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 123.

¹²² Tamtéž, s. 104.

Tabulka 16. Výsledky 36. ročníku Závodu míru z roku 1983. Tabulka vlastní, údaje podle Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 183 – 184.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZOVÉ (jednotlivec a tým)
Prolog	8.5.	časovka ve Varšavě	6,7 km	Ludwig (NDR) a NDR
I.	9.5.	Varšava - Olsztyn	181 km	Raab (NDR) a NDR
II.	10.5.	Olsztyn – Toruň	171 km	Ludwig (NDR) a Kuba
III.	11.5.	Toruň – Poznaň	150 km	Ludwig (NDR) a NDR
IV.	13.5.	Poznaň – Forst	175 km	Romascanu (Rum.) a Rumunsko
V.	14.5.	Fosrt – Berlín	180 km	Ludwig (NDR) a NDR
VI.	15.5.	Berlín – Halle	202 km	Raab (NDR) a NDR
VII.	16.5.	časovka v Halle	36 km	Ludwig (NDR) a NDR
VIII.	17.5.	Halle – Karl-Max-Stadt	157 km	Garcia (Kuba) a Rumunsko
IX.	19.5.	Karl-Max-Stadt – Ústí n. L.	181 km	Raab (NDR) a Polsko
X.	20.5.	Ústí n. L. – Příbram	171 km	Madiot (Fr.) a Francie
XI.	21.5.	Příbram – Tábor	165 km	Romascanu (Rum.) a Rumunsko
XII.	22.5.	Tábor – Praha	124 km	Petermann (NDR) a NDR

6.17 Ročník 37. (1984)

1 689 km dlouhý 37. ročník Závodu míru byl naplánován na trati **Berlín – Praha – Varšava**. Obsahoval prolog a následně pokračoval jedenácti etapami, ve kterých zvítězil ruský jezdec Sergej Suchoručenkov v čase 41:51,43 hodin. Stříbrnou medaili získal bulharský cyklista Nenčo Stajkov a bronzovou ostřílený německý závodník Olaf Ludwig. Z týmů bylo nejúspěšnější družstvo SSSR, dále NDR (2.) a ČSSR (3.). Závod se jel průměrnou rychlostí 41,2 km/h. Zúčastnilo se 108 jezdců, ze kterých do cíle dojelo 88.¹²³

V roce 1984 se po čtyřech letech opět konala olympiáda v americkém Los Angeles, což znamenalo pro Závod míru totéž, co rok 1980, a to rozdělení reprezentace cyklistů na dva týmy. Pavel Doležal připravoval na letní olympijské hry Škodu, Jurča a mnohé další úspěšné závodníky. Avšak právě v prvních dnech 37. ročníku padlo rozhodnutí o tom, že sportovci socialistických zemí, včetně ČSSR, neodjedou a neúčastní se LOH v LA, a tak bohužel start Závodu míru nestihli. I přesto družstvo reprezentující Československo pod vedením trenérů Karla Vávry a Antonína Bartoníčka bylo jen kousek od úspěchu. Hlavní roli hrál nováček čs. týmu Luděk Štyks, kterého stála taktická chyba při nepřízni počasí odstup od vedoucí skupiny ve čtvrté etapě, ale

¹²³ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 184 – 186.

nerezignoval. „...Do Mladé Boleslavi přijel druhý, stejně jako o den později na stadión v Trutnově. A do třetice jej čekal stříbrný stupeň na konci první polské etapy v Karpaczi. Pokaždé to bylo po statečných únicích v kopcích. Konečné sedmé místo bylo dobrým vysvědčením nováčka mírového pelotonu Ludka Štykse, a po letech se také stal celkový projev československého družstva sympatičtějším...“¹²⁴



Obrázek 31. Luděk Štyks, celkově pátý v Závodu míru roku 1984. Převzato z Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

Tabulka 17. Výsledky 37. ročníku Závodu míru z roku 1984. Tabulka vlastní, údaje podle Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 184.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZOVÉ (jednotlivec a tým)
Prolog	8.5.	časovka v Berlíně	7 km	Ugrjumov (SSSR) a SSSR
I.	9.5.	Berlín – Magdeburg	170 km	Raab (NDR) a NDR
II.	10.5.	Magdeburg – Gera	194 km	Ludwig (NDR) a Nizozemí
III.	11.5.	časovka v Geře	26 km	Ludwig (NDR) a NDR
IV.	13.5.	Cvikov – Most	176 km	Stajkov (Bul.) a SSSR
V.	14.5.	Most – Praha	146 km	Zajkov (Bul.) a Bulharsko
VI.	15.5.	Praha – Mladá Boleslav	141 km	Stadler (NDR) a ČSSR
VII.	16.5.	Mladá Boleslav – Trutnov	151 km	Barth (NDR) a NDR
VIII.	17.5.	Trutnov – Karpacz	161 km	Suchoručenkov (SSSR) a SSSR
IX.	19.5.	Jelení Hora – Vratislav	175 km	Louvel (Fr.) a Francie
X.	20.5.	Olešnica – Lodž	188 km	Ludwig (NDR) a NDR
XI.	21.5.	Lodž – Varšava	154 km	Ludwig (NDR) a Nizozemí

¹²⁴ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 105 – 106.

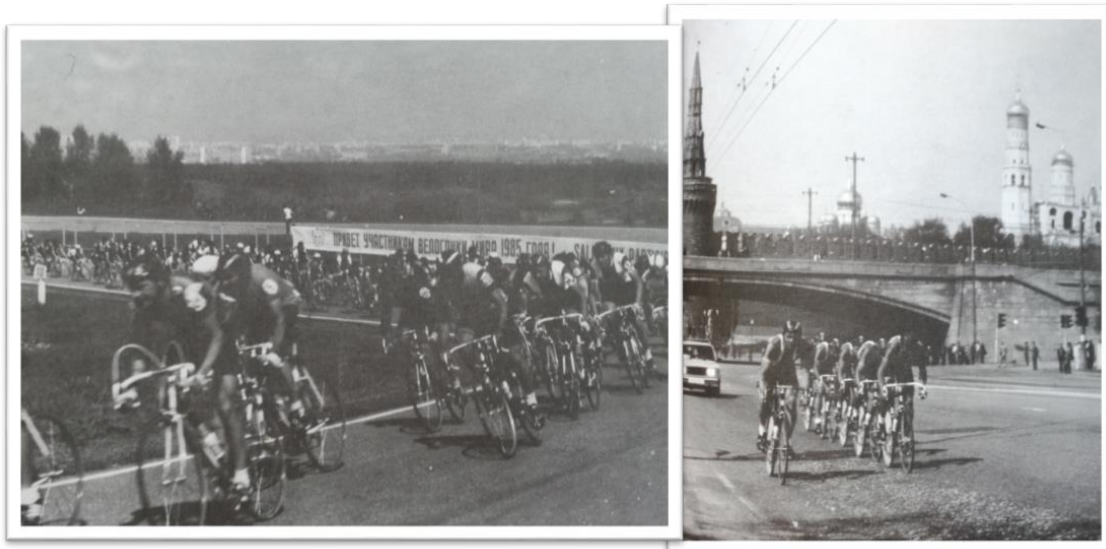
6.18 Ročník 38. (1985)

V letech 1985 – 1986 byl spoluorganizátorem Závodu míru také deník Pravda a cyklistický svaz SSSR. Klasický Závod míru mezi třemi středoevropskými městy se tedy rozšířil o jedno významné etapové město, a tak se roku 1985 jel historicky první 38. ročník následovně: **Praha – Moskva – Varšava – Berlín**. Tenkrát zvítězil polský jezdec Lech Piasecki v čase 39:45,07 h., následoval ho jeho krajan Andrzej Mierzejewski a Uwe Ampler z NDR. Vítězným družstvem se stal tým SSSR, 2. NDR a 3. ČSSR. Závod začínal prologem v Praze a pokračoval dvanácti etapami, zakončenými v Berlíně. Celková vzdálenost závodu byla 1 717 km a průměrná rychlost činila 41,97 km/h. Závodníků bylo 129 na startu a v cíli 106.¹²⁵

Jak je zmíněné výše, 38. ročník Závodu míru roku 1985 se zapsal do historie, poprvé se totiž hned tři etapy odjely na území Sovětského svazu. K pořadatelům z Rudého práva, Trybuny Ludu a Neues Deutschland a sportovních svazů ČSSR, PLR a NDR se přidala také Pravda a Sport Komitét Sovětského svazu. O tomto počínu už se dlouho diskutovalo, již v roce, kdy se zakládal Závod míru, Igor Taračkov, sovětský mistr sportu, dokonce prohlásil: „...*Přijedeme, určitě přijedeme. Jen nám dejte čas na přípravu mužstva. Válka nám vzala ty nejlepší. Jednou ale přijedeme a přijde také čas, že Závod míru projede i sovětskou zemí...*“ A tak se stalo, 8. května roku 1985 po časovce v Praze, stáli už závodníci a funkcionáři na letišti v Ruzyni¹²⁶ a čekali na letadlo do Moskvy. Hned následující den se jel okruh v Moskvě, 10. května etapa v Krylatské na olympijském okruhu, který závodníci přezdívali „Kapitonovovy schody“, náročné místo, kde se podle odborníků mělo již dopředu rozhodnout o konečném výsledku. Další den 11. 5. se na ruském území konala poslední etapa, časovka v Moskvě a následně se závodníci a pořadatelé přesunuli opět do Prahy.

¹²⁵ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 184 – 185.

¹²⁶ Letiště Praha/Ruzyně, dnešní Letiště Václava Havla Praha.



Obrázek 32. Závod míru v Moskvě roku 1985. Vlevo: Trať olympijského okruhu v Krylatském 10. května. Vpravo: Na snímku tým ČSSR na trati časovky družstev 11. května v Moskvě. Převzato z Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

Československý tým reprezentovali ostřílení závodníci, kapitán Michal Klasa, dále Jurča, Škoda, Vávra, Novosad, nováček a účastník teprve druhého ZM, 20 – ti letý Roman Kreuziger, a další. Na trenérský post nastoupil zkušený kouč Kamil Haťapka. „...*Snad nikdo nevěřil, že by v roce 1985 dokázal československý reprezentant zase vyhrát Závod míru. Ale od vyzrálého družstva, v němž se po letech zase sešli všichni naši nejlepší závodníci, se očekávalo hodně. Kamil Haťapka nesliboval, že jeho svěřenci vyhrají, ale řekl, že budou o vítězství bojovat...*“ Našemu týmu se bohužel nepodařilo obsadit stupně vítězů mezi jednotlivci, první se umístil Jiří Škoda na pátém místě a nejlepším umístěním bylo třetí místo v soutěži družstev. Trenér vítěze závodu Lecha Piaseckého, Ryszard Szurkowski, výkon čs. cyklistů okomentoval následovně: „...*Jeli podobně jako naše polské družstvo před rokem, dvěma. Dobře připravení, takticky zralí, ale jakoby bez jiskry. S chladným srdcem se vyhrávat nedá...*“ Závodníci se snažili obsadit ještě lepší umístění, i přesto šlo o nejlepší výsledek čs. reprezentace v Závodu míru od roku 1978.¹²⁷

¹²⁷ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 152 – 154.

Tabulka 18. Výsledky 38. ročníku Závodu míru z roku 1985. Tabulka vlastní, údaje podle Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 184 – 185.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZOVÉ (jednotlivec a tým)
Prolog	8.5.	časovka v Praze	6 km	Piasecki (Pol.) a NDR
I.	9.5.	okruh v Moskvě	130 km	Suun (SSSR) a Francie
II.	10.5.	Krylatské	136 km	Mierzejewski (Pol.) a Polsko
III.	11.5.	časovka družstev v Moskvě	50 km	SSSR
IV.	12.5.	Praha – Jihlava	164 km	Ampler junior (NDR) a NDR
V.	13.5.	Jihlava – Olomouc	172 km	Suun (SSSR) a ČSSR
VI.	14.5.	Olomouc – Ostrava	169 km	Hubenov (Bul.) a NDR
VII.	15.5.	Ostrava – Bielsko-Biala	186 km	Piesecki (Pol.) a NDR
VIII.	17.5.	Kenty – Czestochowa	189 km	Pisecki (Pol.) a Polsko
IX.	18.5.	Rozprza – Varšava	199 km	Pedersen (Dán.) a Nizozemí
X.	20.5.	Štětín – Neubrandenburk	140 km	Suun (SSSR) a SSSR
XI.	21.5.	časovka v Neubrandenburku	35 km	Piesecki (Pol.) a SSSR
XII.	22.5.	Neubrandenburk – Berlín	130 km	Raab (NDR) a NDR

6.19 Ročník 39. (1986)

Jak jsme již výše zmínili, dalším organizátorem se stalo SSSR, takže i 39. ročník Závodu míru, konající se roku 1986, se jel přes území Sovětského svazu, a to na trati **Kyjev¹²⁸ – Varšava – Berlín – Praha**. Rychlost tohoto závodu dosahovala průměrné rychlosti 41,33 km/h. Vítězem se stal přeborník Závodu míru Němec Olaf Ludwik s celkovým časem 50:51,12 hodin. Následovali ho sovětszí jezdci Vladimir Pulnikov (2.), Asjat Sajtov (3.), Klimanov (4.) a Uslamin (5.). Mezi nejlepšími československými jezdci byli nováček Regec (7.), Škoda (10.), Novosad (12.), Jurčo (13.), Fořt (16.) a Kreuziger (25.). Regec a Novosad konečně prolomili smůlu posledních let a opět dokázali vyhrát etapu Závodu míru. V soutěži družstev exceloval tým SSSR (1.), NDR (2.) a ČSSR (3.) v závodě, který byl dlouhý 2 138 km a rozdělený na prolog a dalších patnáct etap.¹²⁹

Přesto se tento etapový závod nechvalně zapsal do historie cyklistických závodů. Dne 26. dubna roku 1986, tedy pár dní před vypuknutím Závodu míru, se stala havárie v Černobylské jaderné elektrárně na severu Ukrajiny (tehdy součást SSSR). V důsledku této katastrofy byl rozšířen do ovzduší radioaktivní jód, který byl velmi nebezpečný a šířil se do velké vzdálenosti. Elektrárna byla vzdálena pouhých 130 km od místa startu závodu. I přesto organizátoři Závod míru nezrušili, ujišťovali závodníky

¹²⁸ Město Kyjev, potažmo území dnešní Ukrajiny, bylo dříve součástí Sovětského svazu, avšak od roku 1991 získala Ukrajina nezávislost a Kyjev se stal jejím hlavním městem.

¹²⁹ Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 185 – 186.

i diváky, že není důvod k obavám, a tak se jezdci byli povinni závodit, i s tímto rizikem, zúčastnit. I přesto se mnoho závodníků, především za západních zemí, neúčastnilo a na start se dostavilo pouhých 64 jezdců (z toho jich 58 dorazilo do cíle). Cyklisté z Východního bloku byli povinni se zúčastnit, kdyby tak neučinili, znamenalo by to pro ně konec kariéry. V mnohých případech to znamenalo zdravotní problémy závodníků, které se projevily až v následujících letech.¹³⁰



Obrázek 32. Jezdce Závodu míru neohrožoval pouze radioaktivní mrak, ale i nepřízeň počasí a časté nehody. Převzato z Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. nečíslované obrazové přílohy.

Rudé právo se po konci závodu vyjádřilo následovně: „...před zahájením Závod míru provázely nemalé potíže a problémy. Řada přihlášených družstev se stala doslova obětí známé hysterie rozpoutané v buržoazním tisku a do Kyjeva – s omluvou i bez omluvy – nepřiletěla...“ A ke konci článku deník poděkoval zúčastněným jezdčům: „...Dějiny Závodu míru jim to nikdy nezapomenou...“¹³¹

¹³⁰ https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cernobylsk%C3%A1_hav%C3%A1rie (20. 3. 2017).

¹³¹ Rudé právo 24. 5. 1986.

Tabulka 19. Výsledky 39. ročníku Závodu míru z roku 1986. Tabulka vlastní, údaje podle Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia, s. 185.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZOVÉ (jednotlivec a tým)
Prolog	6.5.	časovka v Kyjevě	7 km	Ampler junior (NDR) a NDR
I.	7.5.	okruh v Kyjevě	138 km	Regec (ČSSR) a ČSSR
II.	8.5.	časovka družstev v Kyjevě	48 km	SSSR
III.	9.5.	okruhy v Kyjevě	152 km	Ludwig (NDR) a SSSR
IV.	10.5.	kritérium ve Varšavě	65 km	Ludwig (NDR) a Polsko
V.	11.5.	Kutno – Poznaň	196 km	Ludwig (NDR) a NDR
VI.	12.5.	Poznaň – Gorzów	174 km	Petrov (Bul.) a Bulharsko
VII.	13.5.	Gorzów – Štětín	148 km	Wrona (Pol.) a Polsko
VIII.	14.5.	Štětín – Berlín	193 km	Ludwig (NDR) a NDR
IX.	15.5.	Berlín – Halle	200 km	Ludwig (NDR) a ČSSR
X.	17.5.	časovka v Halle	35 km	Ždanov (SSSR) a SSSR
XI.	18.5.	Halle – Karl-Max-Stadt	176 km	Stepniewski (Pol.) a Polsko
XII.	19.5.	Karl-Max-Stadt – Karlovy Vary	130 km	Novosad (ČSSR) a ČSSR
XIII.	20.5.	Karlovy Vary – Plzeň	152 km	Ludwig (NDR) a SSSR
XIV.	21.5.	Plzeň – Mladá Boleslav	181 km	Romanov (SSSR) a ČSSR
XV.	22.5.	Mladá Boleslav – Praha	131 km	Ludwig (NDR) a ČSSR

6.20 Ročník 40. (1987)

Po dvou předchozích ročnících se jubilejní 40. ročník konal již bez etapových měst v Sovětském svazu. Závod se jel na trati **Berlín – Praha – Varšava**, byl vzdálený 1 987 km a rozdělený do čtrnácti etap včetně prologu. Vítězem se stal východoněmecký cyklistický závodník Uwe Ampler, syn skvělého závodníka a vítěze 16. ročníku Klause Amplera. Druhé místo obsadil bulharský jezdec Petar Petrov a třetí Polák Andrzej Mierzejewski.

Jubilejní čtyřicátý ročník se nesl v duchu slavnostní události. Pořadatelé pozvali na start do Berlína významné postavy historie v čele s Janem Veselým, Klausem Amplerem, Alexem Peschelem a dalšími. Rudé právo k zahájení tohoto ročníku dokonce vydalo speciální článek se slovy: „...*Jedni jej přirovnávají k vysoké škole silniční cyklistiky, druzí prohlašují, že Závod míru je vlastně mistrovstvím světa v etapové cyklistice, další hledají jiná porovnání, jimiž by vystihli skutečnost, že etapy mezi hlavními městy tří evropských socialistických zemí jsou mezi ostatními závody zcela výjimečné. Pamětníci dávají k lepšímu historiky, v nichž padala rozhodnutí o vítězích jednotlivých ročníků, milovníci statistik snášejí údaje o tom, kolik v Závodě míru startovalo olympijských vítězů a mistrů světa. Mimochodem, bylo jich už v dosavadních ročnících na šest desítek, ale ani tento údaj plně nevystihuje velikost závodu. Ta tkví*

hlavně ve skutečnosti, že Závod míru není a nikdy nebyl jen pouhou bitvou o sekundy a minuty, ale vždycky chtěl připomínat také radostnou tvář mírového života, soustředil zájem bojovníků za mír, přinášel lidem radost a zábavu...“¹³²



Obrázek 33. Mapa 40. ročníku Závodu míru z roku 1987. Převzato z Rudého práva 8. 5. 1987, č. 106, roč. 67.

Tabulka 20. Výsledky 40. ročníku Závodu míru z roku 1987. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZOV
Prolog	8.5.	časovka v Berlíně	7 km	Zhdanov (SSSR)
I.	9.5.	okruh v Berlíně	108 km	Ludwig (NDR)
II.	10.5.	Berlín – Magdeburg	172 km	Raab (NDR)
III.	11.5.	Magdeburg – Gera	186 km	Saether (Nor.)
IV.	12.5.	okruh v Geře	56 km	Ludwig (NDR)
V.	13.5.	Gera – Most	168 km	Draaijer (Niz.)
VI.	14.5.	Most – Praha	152 km	Bishop (USA)
VII.	15.5.	Praha – Pardubice	148 km	Abduzhaparov (SSSR)
VIII.	16.5.	Pardubice – Harrachov	158 km	Ampler junior (NDR)
IX.	17.5.	časovka v Harrachově	22 km	Ampler junior (NDR)
X.	19.5.	Harrachov – Karpacz	128 km	Ampler junior (NDR)
XI.	20.5.	Karpacz – Legnica	160 km	Abduzhaparov (SSSR)
XII.	21.5.	Legnica – Wroclaw	180 km	Draaijer (Niz.)
XIII.	22.5.	Olesnica – Londž	184 km	Stumpf (NDR)
XIV.	23.5.	Lodž – Varšava	158 km	Abduzhaparov (Uzb.)

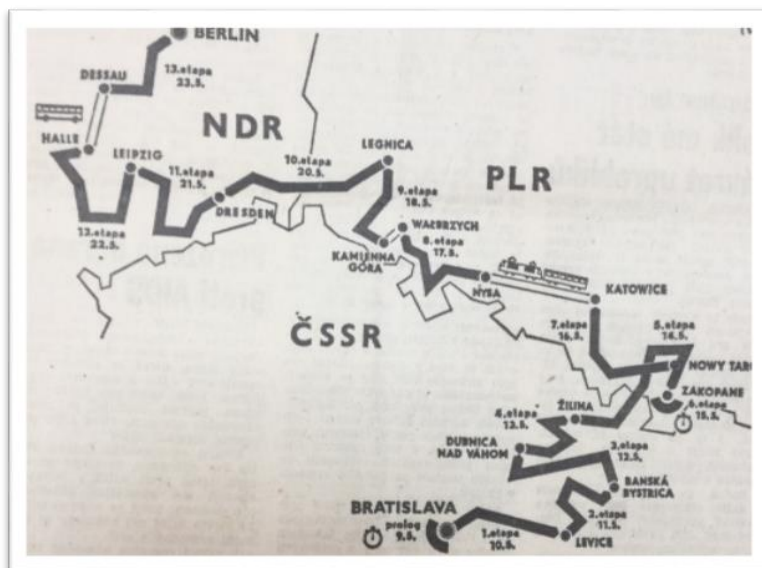
6.21 Ročník 41. (1988)

41. ročník roku 1988 se jel se změnou hlavních etapových měst. Jeho trasa byla dlouhá 2 008 km a jela se na trati **Bratislava – Katowice – Berlín**. Závod, začínající prologem a rozdělený do třinácti etap, opět vyhrál německý jezdec Uwe Ampler. Druhý

¹³² Rudé právo 8. 5. 1978, č. 106, roč. 67.

a třetí dojeli sovětští jezdci Vladimír Poulíkov a Piotr Ugrumov. V soutěži družstev se na prvním místě umístil tým SSSR, druhým bylo NDR, třetím Polsko a čtvrtým ČSSR. Nejlepším umístěním mezi jednotlivci bylo 17. místo Liptáka, další závodníci z čs. reprezentace se umístili: 18. místo Kreuziger, 20. Štyks, 22. Vacek a 30 místo Novosad.

Čtyřicátému prvnímu ročníku Závodu míru vévodil Uwe Ampler, který své vítězství skromně okomentoval a vyzdvihl své spolujezdce: „...Všichni mi v celém závodě moc pomohli, je to vynikající družstvo. Ludwig a Raab, to jsou sprinteři, Schurovi, Jentschovi a mně se dařilo v kopcích, kapitán družstva Barth stále hlídkoval. Konkurence byla vynikající, vítězství těžší než před rokem, kdy jsem dojel do cíle téměř s dvouminutovým náskokem. To nyní jsem si nemohl být jistý ještě ani v ulicích Berlína. Stačil by pád či defekt... teď se budu pochopitelně připravovat na olympijské hry, chtěl bych i tam uspět...“¹³³



Obrázek 34. Mapa 41. ročníku Závodu míru z roku 1988. Převzato z Rudého práva 7. 5. 1988, č. 107, roč. 68.

¹³³ Rudé právo 24. 5. 1988, č. 120, roč. 68.

Tabulka 21. Výsledky 41. ročníku Závodu míru z roku 1988. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
Prolog	9.5.	okruh v Bratislavě	3,1 km	Ampler (NDR)
I.	10.5.	Bratislava - Levice	137 km	Abduzhaparov (SSSR)
II.	11.5.	okruh v Levicích	153 km	Regec (ČSSR)
III.	12.5.	okruh v Dubnici	162 km	Spruch (Por.)
IV.	13.5.	Dubnica – Žilina	133 km	Ludwig (NDR)
V.	14.5.	Žilina – Zakopané	180 km	Jentzsch (NDR)
VI.	15.5.	časovka Poroním – Zakopané	32 km	Ampler (NDR)
VII.	16.5.	Nowy Targ – Katowice	189 km	Harmeling (Niz.)
VIII.	17.5.	Nysa – Walbrzych	150 km	Ludwig (NDR)
IX.	18.5.	Kamienna Gora – Legnica	196 km	Stauff (NDR)
X.	20.5.	Legnica – Drážďany	190 km	Ludwig (NDR)
XI.	21.5.	Drážďany - Lipsko	176 km	Ludwig (NDR)
XII.	22.5.	Lipsko – Halle	154 km	Abduzhaparov (SSSR)
XIII.	23.5.	Dessau – Berlín	158 km	Fidanza (It.)

6.22 Ročník 42. (1989)

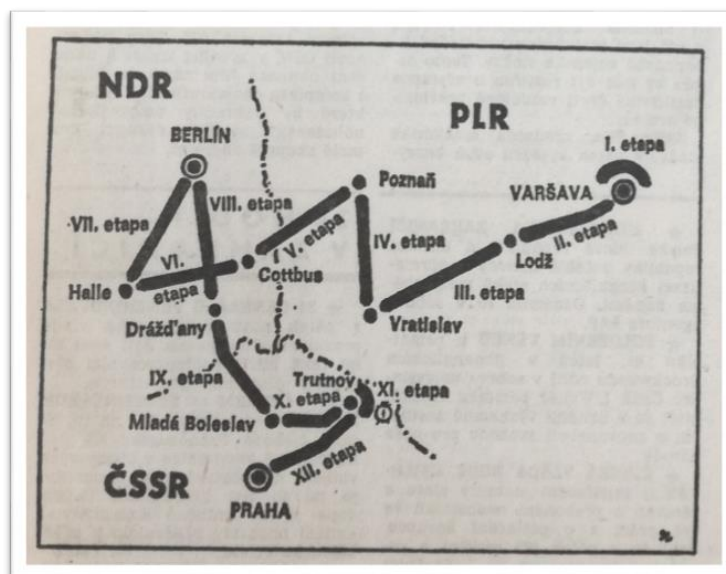
Roku 1989 se 42. ročník jel naposledy na známé trase tří hlavních středoevropských měst **Varšava – Berlín – Praha**. Tentokrát nezačínala prologem, ale první etapou z celkových dvanácti a její vzdálenost činila 1 927 km. Na prvním místě se opět a potřetí v řadě umístil Němec Uwe Ampler. Stříbro získal také Němec Olaf Jentzsch a bronz Zenon Jaskula.

Ročník číslo 42 byl pro československou výpravu na rozdíl od minulých let povedený. „...*V souvislosti s hodnocením československé účasti ve 42. ročníku Závodu míru je na místě připomenout, že v konečných výsledcích soutěže jednotlivců měla naše cyklistika svého zástupce mezi třemi nejlepšími naposledy v roce 1974! Za posledních dlouhých patnáct let jsme lépe než letos dopadli pouze v roce 1977. Výsledek právě skončeného ročníku nelze hodnotit jinak než jako úspěch...*“ Nejlepšího umístění dosáhl Lipták svým pátým místem, kterým pomohl i celému čs. družstvu k zisku bronzové medaile. O Liptákově výkonu se psalo: „...*Měli jsme v nedávné minulosti reprezentaci na ZM čas od času jezdce, o nichž se tvrdilo, že dokáží na velmi dobré úrovni zvládnout jízdu na čas. Ale ani Jurčo, Škoda či Klasa to, co nyní Lipták, nedokázali...*“¹³⁴

42. ročník revolučního roku 1989 byl naposledy pořádán na tradiční trase mezi Prahou, Varšavou a Berlínem. Tento rok přinesl mnoho změn, které do budoucna

¹³⁴ Rudé právo 22. 5. 1989, č. 120, roč. 69.

změní tvář tradičního Závodu míru, změni se pořadatelé a celkový koncept závodu a bohužel pro tuto sportovní událost bude změna politického systému sice znamenat odstranění ideologického balastu, na druhou stranu však komercionalizaci závodu a jeho postupný zánik.



Obrázek 35. Mapa 42. ročníku Závodu míru z roku 1989. Převzato z Rudého práva 7. 5. 1989, č. 107, roč. 69.

Tabulka 22. Výsledky 42. ročníku Závodu míru z roku 1989. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

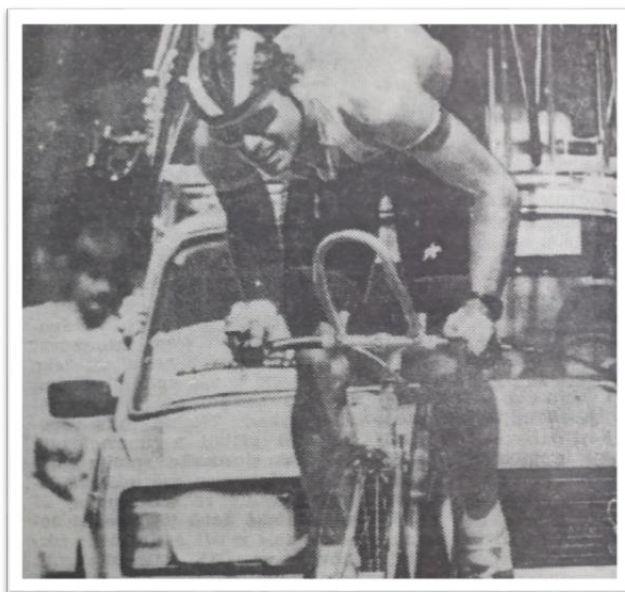
ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
I.	8.5.	okruh ve Varšavě	78 km	Abduzhaparov (SSSR)
II.	9.5.	Varšava – Lodž	140 km	Spruch (Pol.)
III.	10.5.	Pabianice – Wroclaw	198 km	Jentzsch (NDR)
IV.	11.5.	Wroclaw – Poznaň	189 km	Shumanov (Bul.)
V.	12.5.	Poznaň – Chotěbuz	186 km	Raab (NDR)
VI.	13.5.	Chotěbuz – Halle	203 km	Ludwig (NDR)
VII.	15.5.	Halle – Berlín	213 km	Ludwig (NDR)
VIII.	16.5.	Berlín – Drážďany	197 km	Raab (NDR)
IX.	17.5.	Drážďany – Mladá Boleslav	167 km	Ampler (NDR)
X.	18.5.	Mladá Boleslav – Trutnov	150 km	Jentzsch (NDR)
XI.	19.5.	okruh v Trutnově	35 km	Ampler (NDR)
XII.	20.5.	Trutnov – Praha	164 km	Veenendaal (Niz.)

6.23 Ročník 43. (1990)

Roku 1990 se odehrál novodobý 43. ročník Závodu míru na pozměněné trati **Berlín – Slušovice – Bílsko-Bělá**. Závod měl jedenáct etap s celkovou vzdáleností 1 595 km. Zlatou medaili získal náš jezdec Ján Svorada, stříbrnou německý cyklista Bert Dietz a bronzovou medaili náš Pavel Padrnos.

Tento ročník se jel po převratu vládního systému a nastolení demokracie, tentokrát již s pozměněnými etapovými městy, což vedlo i ke změnám v samotném Závodě míru. Poprvé byl závod pořádán bez záštity Trybuny Ludu, Rudého práva a Neues Deutschland, to znamená, že organizace závodu již není podřízena jakýmkoli „vyšším direktivám“ a Závod míru funguje na komerčním základě. Tento ročník tedy zaznamenal mnoho „poprvé“. Poprvé se jelo bez modrých trikotů pro nejlepší družstvo, poprvé s reklamními nápisy na dresech, poprvé o ceny vyplácené ve valutách¹³⁵, poprvé otevřený i pro profesionální cyklisty, poprvé vyhýbající se zároveň Praze i Varšavě a poprvé se změnou, kdy se závod nepojede na území všech tří tradičních pořadatelských zemí.¹³⁶

Vítězem „novodobého“ Závodu míru se po dlouhých osmnácti letech stal čs. závodník Ján Svorada. Sláva byla podpořena i umístěním dalšího československého reprezentanta, Pavla Padrnose, na třetím místě.



Obrázek 36. Ján Svorada, vítěz 42. ročníku Závodu míru roku 1990. Převzato z Rudého práva 16. 5. 1990, č. 114, roč. 70.

V dřívější době neměli cyklisté v socialistických zemích šanci, díky tehdejší politické situaci, odcházet do zahraničí, to bylo umožněno pouze výjimečně. „...Proto pustili jen ty, kteří si vyjeli medaili na olympiádě, mistrovství světa nebo na Závodě míru. Jelikož jsem byl sprinterem, byly tyto mety pro mě téměř nedostižné. První místo

¹³⁵ Valuty jsou peníze zahraniční měny v hotovosti.

¹³⁶ Rudé právo 10. 5. 1990, č. 108, roč. 70.

v roce 1990 mi tak umožnilo odchod...“¹³⁷ Jánu Svoradovi se po vítězství Závodu míru roku 1990 otevřely dveře do světa, a tak odjel do Itálie, kde soutěžil za tým Lampre a účastnil se největších závodů jako Tour de France a dalších.

Tabulka 23. Výsledky 43. ročníku Závodu míru z roku 1990. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
I.	9.5.	Berlín – Magdeburg	174 km	Svorada (ČSR)
II.	10.5.	Magdeburg – Gera	195 km	Svorada (ČSR)
III.	11.5.	okruh v Geře	151 km	Dietz (NDR)
IV.	12.5.	Kreiz – Plzeň	195 km	Clercq (Bel.)
V.	13.5.	Plzeň – Jihlava	185 km	Makowski (Pol.)
VI.	14.5.	Jihlava – Slušovice	206 km	van de Vin (Niz.)
VII.	15.5.	horská časovka ve Slušovicích	17 km	Tonkov (SSSR)
VIII.	15.5.	okruh ve Slušovicích	108 km	Kanew (Bul.)
IX.	16.5.	Slušovice – Bílsko-Bělá	165 km	Bodyk (Pol.)
X.	17.5.	Szczyrk – Bílsko-Bělá	102 km	Götze (NDR)
XI.	17.5.	okruh v Bílsko-Bělé	27 km	Svorada (ČSR)

6.24 Ročník 44. (1991)

Roku 1991 byl naplánován 44. ročník na trati **Praha – Varšava**. Celková trasa byla dlouhá 1 261 km a rozdělena do devíti etap. Vítězství získal sovětský závodník Viktor Rjaksinskij, za ním dojel polský cyklista Darius Baranowski a na třetím místě československý reprezentant Miroslav Lipták.

Vítěz 44. ročníku se stal Sovět Viktor Rjaksinskij, 24 – letý úspěšný cyklista a jednička reprezentačního družstva SSSR. K Závodu míru a svým protivníkům pronesl: „...Závod se mi líbil, i když je tu těžká konkurence. Největší nebezpečí mně hrozilo od Baranowského a od Čechoslováků, zvláště od Liptáka...“

Nejlepší čs. muž svůj výkon okomentoval: „...Je to můj nejlepší výsledek v celé kariéře. Do této doby jsem považoval za nejcennější vítězství v závodě Okolo Slovenska. V poslední etapě se začalo pomalu, spuratovalo se jen na prémiech. Až v závěrečných 20 kilometrech jsme jeli pětapadesátkou. Přiznávám, že i před touto etapou jsem měl obavy, vždyť i dva kilometry před cílem může dojít k pádu a veškeré naděje jsou pak ztraceny...“ Trenér reprezentačního týmu Jan Třesohlavý dodal: „...Obstáli zkušeni Lipták a Trkal, do družstva dobře zapadli nováčkové, kteří pracovali pro kolektiv. Jen

¹³⁷ http://brnensky.denik.cz/ostatni_region/svoradu-pustilo-ven-vitezstvi-na-zavode-miru.html (28. 3. 2017).

Fišer nemá dispozice Prokopce, ale uplatnil se ve spurtech. Jsem s výsledkem chlapců spokojen...“¹³⁸



Obrázek 37. Vyhlášení vítězů 44. ročníku Závodu míru ve Varšavě. První Rjaksinskij (SSSR), druhý (vlevo) Baranowski (Polsko) a třetí čs. reprezentant Lipták (ČSFR). Převzato z *Rudého práva* 15. 5. 1991, č. 112, roč. 1.

Tabulka 24. Výsledky 44. ročníku Závodu míru z roku 1991. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
I.	7.5.	Praha – Hradec Králové	158 km	Mickiewicz (Pol.)
II.	8.5.	okolo Hradce Králové	165 km	Biasci (It.)
III.	9.5.	okolo Hradce Králové	150 km	Davidenko (USA)
IV.	10.5.	Hradec Králové – Polanica-Zdroj	140 km	Davidenko (USA)
V.	11.5.	Polanica-Zdroj – Zielenicz	22 km	Baranowski (Pol.)
VI.	11.5.	okolo Polanica-Zdroj	91 km	Ferrero (It.)
VII.	12.5.	Polanica-Zdroj – Klodzko	151 km	Dietz (Něm.)
VIII.	13.5.	Klodzko – Czestochowka	198 km	Bricaud (Fr.)
IX.	14.5.	Belchatów – Varšava	186 km	Conte (It.)

6.25 Ročník 45. (1992)

Vítězství ve 45. ročníku roku 1992 získal německý jezdec Steffen Wesemann. Za ním se umístil německý závodník Bert Dietz a polský jezdec Tomasz Brozyna. Závod se jel na trati **Berlín – Karpacz – Mladá Boleslav**, byl rozdělen do devíti etap dlouhých 1 348 kilometrů.

Rok 1992 se nesl v duchu přípravy na olympiádu pod trenérem Škodou, a to se opět jako v minulých letech podepsalo na umístění čs. družstva v Závodě míru. Trenérem reprezentace ZM byl jmenován Karel Vávra, též bývalý čs. reprezentant a úspěšný účastník Závodu míru. Ten okomentoval výsledek naší reprezentace slovy:

¹³⁸ Rudé právo 15. 5. 1991, č. 112, roč. 1.

„...Purmenského páté místo je bezpochyby cenné, on a další můj svěřenec z Dukly Brno Sedláček mají předpoklady pro jednorázové závody, takže by třeba i mohli startovat v Barceloně v závodě jednotlivců, ale přesto při Závodě míru celé naše družstvo zaostalo za očekáváním. A nebylo to jen zásluhou slabší časovky, na trati nám chyběla sehranost. Na druhou stranu je třeba přiznat, že krom kontrolek koncem dubna, kdy bylo družstvo vybráno, se toho nedalo moc udělat a bez alespoň občasných soustředění se příprava na takový závod neobejde. Za podmínek, jaké byly tentokrát, už bych Závod míru jako reprezentační trenér nikdy nejel. A jak hodnotím celý závod? Stále jde o podnik Světového poháru kategorie A, i když se ho letos zúčastnilo pouze dvanáct družstev. Pro diváky a pro sponzory to možná není tolik atraktivní, ale kvalita v poli určitě byla, slabší byli jen Maďaři, Rumuni, Bulhaři a Maročané. Zbývající družstva byla vyrovnaná, pečlivě se hlídala, a v tak malém balíku se pak těžko závodí...“¹³⁹

Tabulka 25. Výsledky 45. ročníku Závodu míru z roku 1992. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
I.	9.5.	okolo Berlína	155 km	Wesemann (Švýc.)
II.	10.5.	Berlín – Forst	197 km	Peron (It.)
III.	11.5.	Forst – Drážďany	174 km	Augustin (Něm.)
IV.	12.5.	Karpacz – Jelení Hora	194 km	Wesemann (Švýc.)
V.	13.5.	okolo Karpacze	163 km	Dietz (Něm.)
VI.	14.5.	Karpacz – Trutnov	134 km	Augustin (Něm.)
VII.	15.5.	okolo Trutnova	144 km	Latrach (Mar.)
VIII.	16.5.	okolo Trutnova	33 km	Chmielewski (Pol.)
IX.	17.5.	Trutnov – Mladá Boleslav	154 km	Zabel (Něm.)

6.26 Ročník 46. (1993)

Roku 1993 se konal již 46. ročník Závodu míru se změnou v organizaci, kdy tento závod pořádala už jen Česká republika¹⁴⁰. Závod dostal nový název podle svého sponzora „Závod míru Bohemia Crystal“. Tento ročník se jel pouze na území Česka na trati **Tábor – Nový Bor**. Byl rozdělen do devíti etap s celkovou dráhou 1 342 km. Poprvé v historii Závodu míru se na stupně vítězů postavili pouze naši reprezentanti a ovládli tento závod, samozřejmě roli v tom hrála nižší účast a to, že se závod jel pouze na našem území. Zlatou medaili získal český cyklista Jaroslav Bílek, i přesto že nevyhrál

¹³⁹ Rudé právo 19. 5. 1992, č. 116, roč. 2.

¹⁴⁰ Dne 1. 1. roku 1993 došlo k rozdělení Československa na samostatné státy Česká republika a Slovenská republika.

jedinou etapu, a tak se stal po Veselém, Smolíkovi, Moravcovi a Svoradovi pátým českým vítězem Závodu míru. Druhé místo obsadil František Trkal a třetí Pavel Padrnos. „Bramborovou medaili“ získal čtvrtý Tesař a na pátém místě dojel polský závodník Brozyna. Zbytek českého družstva se umístil následovně: 7. Kejval, 23. Velecký, 28. Ponížil, 37. Kovář, 44. Sádlo a 45. Šoula. V soutěži družstev byla první Česká republika, druhá Ukrajina a třetí Polsko.

Vítězství Bílka a také překvapení pro všechny se zrodilo při poslední etapě, tehdy ještě sedmý Bílek ztrácející na Trkala ve žlutém, a ukrajinští jezdci Doumy a Jermolovič unikli hlavní skupině, svůj náskok udrželi a nasbírali velký časový náskok. Stále se čekalo, že favorité na vítězství Trkal, Tesař a Padrnos podniknou rozhodnou akci, to se však nestalo, a tak při 46. ročníku nastal velký zvrat. Nakonec Bílek zvítězil v celkovém pořadí nad Trkalem s náskokem 2:51 min, i přesto, že netriumfoval v jediné etapě. Bílek se ke svému překvapivému vítězství vyjádřil: „...S klukama v družstvu jsme se domluvili, že ujedou, aby se nemuseli vpředu starat o tempo. Snad na mě nebudou naštvaní, že to takhle dopadlo. Informací o našem náskoku jsme moc neměli, ale to podstatné jsme věděli...“ Favorit závodu a celkově druhý nejlepší, František Trkal k tomu dodal: „...Nedá se nic dělat, ale žluté tričko zůstává v družstvu. Byla to těžká etapa, ale dala se zvládnout...“ Trenér Jiří Daler, který trošku litoval Trkala, Padrnose a Tesaře, to uzavřel slovy: „...Jeli jako blázni a Bílek ukázal svoje silové přednosti...“¹⁴¹



Obrázek 38. Jaroslav Bílek (vlevo) a František Trkal, vítěz a druhý v celkové klasifikaci 46. ročníku Závodu míru Bohemia Crystal roku 1993. Převzato z Rudého práva 17. 5. 1993, č. 112, roč. 3.

¹⁴¹ Rudé právo 17. 5. 1993, č. 112, roč. 3.

Tabulka 26. Výsledky 46. ročníku Závodu míru z roku 1993. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
I.	8.5.	okolo Tábora	177 km	Augustin (Něm.)
II.	9.5.	okolo Tábora	138 km	Tesař (ČR)
III.	10.5.	Tábor – Mladá Boleslav	162 km	Trkal (ČR)
IV.	11.5.	okolo Mladé Boleslavi	114 km	Tesař (ČR)
V.	12.5.	Mladá Boleslav- Trutnov	150 km	Trkal (ČR)
VI.	13.5.	okolo Trutnova	33 km	Padrnos (ČR.)
VII.	14.5.	okolo Trutnova	144 km	Tesař (ČR)
VIII.	15.5.	Trutnov – Nový Bor	195 km	Duma (Ukr.)
IX.	16.5.	okolo Nového Boru	165 km	Mengin (Fr.)

6.27 Ročník 47. (1994)

Roku 1994 byl závod vytyčen na trati **Tábor – Trutnov**. Na trase vzdálené 1 354 km rozdělené do 9 – ti etap zvítězil německy závodník Jens Voigt. Za ním do cíle došli Němec Ralf Grabsch a Čech František Trkal. Nejlepší v soutěži družstev se stala Česká republika, druhé Německo a třetí Moldávie.

„...Letošní Závod míru končil v neděli v Trutnově úspěchem cyklistů Německa. V posledních dvou etapách uhájil vedení Jens Voigt před Ralfem Grabschem. Naši cyklisté se ukázali jako více než rovníce soupeři německých závodníků, a dokonce bylo v jejich silách je porazit. Nicméně třetí místo Trkala, páté Bílka a sedmé Padrnose patří k úspěchům české cyklistiky...“ Výsledek celého týmu zhodnotil František Trkal následovně: *„...V tomhle závodě jsem ale měl navíc nejen já, ale celá naše parta. Výkonnostně jsme na tom byli lépe než Němci. Jednu etapu jsme ale protaktizovali. Musíme si to v klidu rozebrat a myslím, že se pro mistrovství světa můžeme dát zase dohromady...“* Neshody v týmu pramenící z klubových zájmů a rivality se nejspíše podepsaly na celkovém výkonu družstva.¹⁴²

¹⁴² Rudé právo 16. 5. 1994, č. 114, roč. 4.



Obrázek 39. Jaroslav Bílek (vlevo), celkový vítěz Němec Jens Voigt a nejlepší z našich reprezentantů František Trkal (vpravo) při dojezdu poslední etapy roku 1994. Převzato z *Rudého práva* 16. 5. 1994, č. 114, roč. 4.

Tabulka 27. Výsledky 47. ročníku Závodu míru z roku 1994. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
I.	7.5.	okolo Tábora	131 km	Trkal (ČR)
II.	8.5.	Tábor – České Budějovice	125 km	Rich (Něm.)
III.	9.5.	České Budějovice – Jihlava	150 km	McEwen (Aust.)
IV.	10.5.	Jihlava – Prostějov	170 km	Jansen (Niz.)
V.	11.5.	Prostějov – Lysá Hora	163 km	Meyer (Něm.)
VI.	12.5.	okolo Frýdlantu	23 km	Padrnos (ČR.)
VII.	12.5.	Frýdlant – Bohumín	114 km	McEwen (Aus.)
VIII.	14.5.	Šumperk – Hradec Králové	169 km	Grabsch (Něm.)
IX.	15.5.	Hradec Králové – Trutnov	163 km	Czubar (Ukr.)
X.	16.5.	okolo Trutnova	144 km	McEwen (Aust.)

6.28 Ročník 48. (1995)

Roku 1995 se uskutečnil 48. ročník Závodu míru – JOKO 95, jež startoval z jihočeského města a pokračoval na trati **České Budějovice – Oberwiensenthal – Brno**, s celkovou délkou 1 379 km. Závod začínal 5. května prologem na českobudějovickém náměstí Přemysla Otakara II. a pokračoval tratí rozdělenou do deseti etap. 48. ročník ovládl český jezdec Pavel Padrnos. Za ním se umístili polští cyklisté: Dariusz Baranowski a Tomasz Brozyna. Závodu se zúčastnilo šestnáct 6 – ti členných družstev z Běloruska, Litvy, Švédska, Austrálie, Estonska, Moldávie, Německa, Slovenska, Polska, Bulharska, Nizozemska, Ruska, Francie, Švýcarska, Řecka a ČR.

Za český tým, pod vedením trenéra Jiřího Ženíška a Martina Pence, nastoupili do Závodu míru – JOKO 95 naši nejlepší cyklisté: popáté František Trkal (25), počtvrté Padrnos (24) a debutanti Tomáš (21) a Petr Konečný (27), Marek Sedláček (22) a René Andrlé (21). Nejúspěšnějším závodníkem se stal Pavel Padrnos, který se stal po Veselém, Smolíkovi, Moravcovi, Svoradovi a Bílkovi sedmým českým vítězem Závodu míru. Dalším úspěchem bylo páté míst Františka Trkala, který zároveň vyhrál i bodovací soutěž, i přesto, že nedosáhl na vítězství žádné etapy: „...Kdo se dostal nejdříve do cílové rovinky, měl naději vyhrát. Že jsem nezdvítězil ani v jedné etapě? Tak už to ve sportu chodí...“¹⁴³



Obrázek 40. Pavel Padrnos ve žlutém trikotu po nejlepšího jezdce 48. ročníku Závodu míru. Převzato z Rudého práva 15. 5. 1995, č. 112, roč. 5.

Tabulka 28. Výsledky 48. ročníku Závodu míru z roku 1995. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
I.	6.5.	České Budějovice – Příbram	166 km	Lehmann (Něm.)
II.	7.5.	Příbram – Karlovy Vary	165 km	Lehmann (Něm.)
III.	8.5.	Karlovy Vary - Oberwiesenthal	163 km	Padrnos (ČR)
IV.	9.5.	okolo Oberwiesenthalu	149 km	Rittsel (Švéd.)
V.	10.5.	okolo Ústí nad Labem	189 km	Padrnos (ČR)
VI.	11.5.	Uničov – Ostrava	135 km	Nazon (Fr.)
VII.	12.5.	Bohumín – Lysá Hora	136 km	Gottschling (Něm.)
VIII.	13.5.	časovka ve Frýdlantu	23 km	Padrnos (ČR)
IX.	13.5.	Frýdlant – Prostějov	126 km	Nazon (Fr.)
X.	14.5.	Prostějov – Brno	119 km	Nazon (Fr.)

¹⁴³ Rudé právo 15. 5. 1995, č. 112, roč. 5.

6.29 Ročník 49. (1996)

Roku 1996 se na trati **Brno – Zywiec – Lipsko** uskutečnil 49. ročník Závodu míru, který se jel opět pod hlavičkou JOKO. Trasa začínala prologem v Brně a byla rozdělena do jedenácti etap celkově vzdálených 1 703 km v ČR, Slovensku, Polsku a Německu. Vítězem tohoto ročníku se již po druhé stal německý (od roku 2005 švýcarský) závodník Steffen Wesemann. Za ním skončil Švéd Michael Andersson a Rus Serquei Ivanov.

Čtyřicátého devátého ročníku se zúčastnilo osmnáct týmů (poprvé bez rozdílů licencí), kdy podle předpisů může každý stát vyslat jeden profesionální tým a jeden amatérský s výjimkou České republiky. Tu bude zastupovat jak reprezentační tým do 23 let pod vedením trenéra Michala Klasy s reprezentanty Andrllem, Benčíkem, Krčem, Pitoňákem, Sosenkou a Kalendou, tak i dva profi týmy: Husquarna ZVVZ s Trkalem, Švehlíkem, Konečným, Hegerem, T. a M. Sedláčkem a Tico Praha s Bílkem, Kadlecem, P. Konečným, Plochem, Sádlem a vítězem loňského ročníku Padrnosem. Výjimku mají i němečtí cyklisté, kteří sestavili dva amatérské týmy a jeden profesionální.¹⁴⁴

Závod míru tento rok již nebyl příliš úspěšný pro české jezdce, nikdo z nich nestanul na postech vítězů. Roli v tom mohla hrát i smůla českých cyklistů, v závodě je čekal nebezpečný dojezd, kdy museli přejíždět přes obrubník těsně před cílem, a to se neobešlo bez mnoha pádů. Dalším smolařem byl Jan Hruška, kterého trápily žaludeční křeče: „...Začala se mi točit hlava a měl jsem toho dost. Možná jsem něco špatného snědl, nevím...“ A také Milan Kadlec, který několikrát píchnul, dokonce obě kola najednou.¹⁴⁵

¹⁴⁴ Právo 7. 5. 1996, č. 107, roč. 6.

¹⁴⁵ Právo 18. 5. 1996, č. 116, roč. 6.

Tabulka 29. Výsledky 49. ročníku Závodu míru z roku 1996. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
Prolog	8.5.	časovka v Brně	8 km	Liese (Něm.)
I.	9.5.	Brno – Zlín	141 km	Wesemann (Něm.)
II.	10.5.	Zlín – Trenčín	145 km	Wesemann (Něm.)
III.	11.5.	Trenčín – Lysá Hora	185 km	Anderson (Švéd.)
IV.	12.5.	okolo Frýdlantu	23 km	Wesemann (Něm.)
V.	12.5.	Frýdlant – Zywiec	128 km	Mickiewicz (Pol.)
VI.	13.5.	Zywiec – Ostrava	164 km	Wesemann (Něm.)
VII.	14.5.	Ostrava – Choceň	201 km	Trkal (ČR)
VIII.	15.5.	okolo Chocně	185 km	Ozols (Lotyš.)
IX.	16.5.	Liberec – Cottbus	163 km	Wesemann (Něm.)
X.	17.5.	Cottbus – Drážďany	204 km	Wesemann (Něm.)
XI.	18.5.	Drážďany – Lipsko	163 km	Wesemann (Něm.)

6.30 Ročník 50. (1997)

Roku 1997 se konal jubilejní 50. ročník Závodu míru, této významné události se zúčastnily velké postavy Závodu míru – Jan Veselý, Gustav Adolfg Schur a Olaf Ludwig z Německa, polští jezdci Lech Piasecki, Stanislaw Szozda, a další. Tento významný ročník se jel přes tři středoevropské státy a hlavní etapová města **Postupim – Zywiec – Brno**. Na trati dlouhé 1 629 kilometrů, začínající prologem a rozdělené do deseti etap, opět zvítězil německý cyklista Steffen Wesemann v čase 40:28,55 hodin. Na druhém a třetím místě dojeli Wesemannovi krajané a to Christian Henn (2.) a Jens Voigt (3.), za nimi Babajcev (4.) a Totschnig (5.). Závod míru je zařazen do V. kategorie UCI a na 50. ročníku startovalo v této soutěži dvacet týmů, přičemž polovinu z nich tvořila profesionální družstva. Z amatérských týmů se po 5 – ti letech objevilo družstvo Itálie a vůbec poprvé se Závodu míru zúčastnilo mužstvo Jihoafrické republiky (JAR).¹⁴⁶

Již trojnásobným vítězem Závodu míru se stal německý přeborník Steffen Wesemann. „...Cyklista německého profitýmu Telekom Steffen Wesemannn vyhrál jubilejní 50. ročník Závodu míru, když druhým místem ve včerejší časovce uhájil žlutý trikot vedoucího jezdce, do kterého se oblékl po čtvrtétní královské etapě na Ovčárnu. Celkově druhý skončil jeho týmový kolega Christian Henn a úspěch v podobě třetího místa vybojoval pro českoaustralskou stáj ZVVZ-Giandt AIS Němec Jens Voigt...“

¹⁴⁶ Právo 7. 5.1997, č. 106, roč. 7.

Českou republiku reprezentovali cyklisté JOKO: František Trkal, Jaroslav Bílek, Petr Benčík, René Andrle, Milan Kadlec a Petr Herman v čele s trenérem Otakarem Fialou. Za česko – australskou stáj ZVVZ Giant-AIS jeli Tomáš Konečný, Jan Hruška, Tomáš Sedláček, Miroslav Kejval a Slavomír Heger v čele s německým závodníkem Jensem Voightou. Z českých jezdců se nejlépe umístil na 8. místě Kejval za ZVVZ Giant AIS, 15. Sedláček, 20. Trkal, 25. Konečný, 29. Andrle, 31. Benčík, 39. Kadlec, 41. Herman, 42. Bílek a 77. Heger. Nejlepším umístěním pro Českou republiku bylo 20. místo Františka Trkala, pro kterého tento ročník znamenal již sedmý start v Závodě míru.¹⁴⁷

Tabulka 30. Výsledky 50. ročníku Závodu míru z roku 1997. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
Prolog	8.5.	okruh v Postupimi	148 km	Mickiewicz (Pol.)
I.	9.5.	Postupim – Magdeburg	148 km	Mickiewicz (Pol.)
II.	10.5.	Magdeburg – Freiburg	173 km	Wesemann (Něm.)
III.	11.5.	Freiburg – Drážďany	188 km	Wesemann (Něm.)
IV.	12.5.	Bautzen – Nowa Ruda	224 km	Gebka (Pol.)
V.	13.5.	Paczkow – Rybník	161 km	Mickiewicz (Pol.)
VI.	14.5.	Ustroň – Zywiec	265 km	Henn (Něm.)
VII.	15.5.	Prudnik – Praděd	135 km	Wesemann (Něm.)
VIII.	16.5.	Opava – Pustevny	184 km	Koudriavtchev (Rus.)
IX.	17.5.	Meziříčí – Brno	166 km	Blochwitz (Něm.)
X.	18.5.	časovka v Brně	50 km	Liese (Něm.)

6.31 Ročník 51. (1998)

51. ročník byl roku 1998 zorganizován na trati **Poznaň – Karlovy Vary – Erfurt**. Závodníci v tomto ročníku bojovali o výhru 128 095 marek, kterou si rozdělili jezdci na prémiech. Celkový vítěz a držitel žlutého trikotu získal prémii 10 000 marek, finanční odměnu dostával ještě 25. jezdec konečného pořadí. Prémie za prvenství v etapě se podle její náročnosti pohybovala v rozmezí 1 000 – 2 000 marek. Cenila se i aktivita v jednotlivých soutěžích: aktivita (zelený trikot), nejlepší vrchař (bílý trikot s červenými puntíky) a nejúspěšnější jezdec kategorie do 23 let (bílý trikot). O tyto ceny bojovali závodníci z celkem 19 týmů, z toho 9 profesionálních, kteří do Závodu míru vstoupili. Nejúspěšnějším z nich se stal německý špičkový jezdec Uwe Ampler, který zvítězil již počtvrté a vyrovnal tak rekord v počtu vítězství v Závodě míru Poláka Szurkowského.

¹⁴⁷ Právo 19. 5. 1997, č. 115, roč. 7.

Dominoval na trati dlouhé 1 591 km, rozdělené do deseti etap v čase 40:55,15 h. Mezi dalšími, kteří se postavili na stupně vítězů, byli také německý cyklista Steffen Wesemann a Polák Piotr Wadecki.¹⁴⁸

„...Německý cyklista Uwe Ampler, hájící barvy polské profesionální stáje Mroz, vyhrál počtvrté v kariéře Závod míru, čímž vyrovnal rekord v počtu vítězství Poláka Szurkowského. Druhé místo obsadil další Němec, obhájce prvenství minulých dvou let, Steffen Wesemann, třetí Piotr Wadecki z Polska. Z českých reprezentantů vynikl desátou příčkou Petr Benčík, který zároveň suverénně vyhrál kategorii do 23 let...“ Petr Benčík okomentoval závěrečnou časovku a své umístění následovně: „...Dneska už jsem toho měl plné zuby. Časovka vždycky rozhoduje jen o pořadí mezi těmi nejlepšími, mně šlo o to, abych se udržel v desítce...“, což se Benčíkovi úspěšně podařilo. Trenér Otakar Fiala k tomu dodal: „...Vzhledem ke konkurenci, jaká se tu sešla, považuji to desáté místo za úspěch. Celý tým si počínal dobře. Kluci vzorně spolupracovali, skoro každý únik se pokoušeli chytat. Nebyla mezi nimi žádná rivalita. Škoda krátkých výpadků Pitňáka a Purmenského, protože jinak mohli být celkově ještě o nějaké to místo lepší. Nakonec jsme málem měli i to umístění na stupních vítězů, když Purmenský prohrál ve spurtu ve Zwickau a dojel čtvrtý...“¹⁴⁹

Tabulka 31. Výsledky 51. ročníku Závodu míru z roku 1998. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
I.	8.5.	okolo Poznaně	130,5 km	Rumsas (Lit.)
II.	9.5.	Szamotoły – Gorzów	155 km	Hondo (Něm.)
III.	10.5.	Torzym – Polkowice	174,5 km	Zaradny (Pol.)
IV.	11.5.	Legnica – Ještěd	220 km	Rumcas (Lit.)
V.	12.5.	Liberec – Ústí nad Labem	175 km	Cavagnis (It.)
VI.	13.5.	Teplice – Karlovy Vary	169,5 km	Werner (Něm.)
VII.	14.5.	Cheb – Zwickau	239,5 km	Dietz (Něm.)
VIII.	15.5.	Zwickau – Halle	198,5 km	Lehmann (Něm.)
IX.	16.5.	Freiburg – Erfurt	111,5 km	Cavagnis (It.)
X.	17.5.	Weimar – Ergurt	33,8 km	Liese (Něm.)

6.32 Ročník 52. (1999)

Padesátý druhý ročník Závodu míru povýšil do 4. kategorie UCI. Bylo uspořádáno 10 etap na území tří států na trati **Znojmo – Polkowice – Magdeburg**, to

¹⁴⁸ Právo 6. 5. 1998, č. 106, roč. 8.

¹⁴⁹ Právo 18. 5. 1998, č. 114, roč. 8.

byla trasa 52. ročníku roku 1999 dlouhého 1 613 km. Závodníci opět bojovali o finanční odměny z celkové částky 160 260 německých marek. Pro prvního bylo připraveno 12 000 marek a v každé etapě, i v konečném pořadí, bylo finančně ohodnoceno 25 závodníků.

Ve složení českých týmů reprezentace nastoupili: Ondřej Sosenka, Milan Kadlec (oba za tým G. S. Brunero Bon Gioanni Boeris), Ondřej Fadrný, Michal Průša (oba za stáj CK Brno), Jan Faltýnek (Favorit Brno), Martin Rys (CK Příbram). Za stáj Wüstenrot – ZVVZ: Jaroslav Bílek, Tomáš Konečný, Jan Hruška, René Andrlé, Slavomír Heger, Miloš Pejcha. A za tým PSK Unit Expert: Lubor Tesař, Miloslav Kejval, Luboš Kejval, Petr Benčík, Tomáš Bucháček a Jan Chrobák.¹⁵⁰

Vítězem závodu se stal profesionální německý závodník týmu Telekom Steffen Wesemann, tento závod dokázal ovládnout již po čtvrté (1992, 1996, 1997 a 1999) a vyrovnal se tak čtyřnásobnému vítězi Závodu míru Uwemu Amplerovi a Ryszardu Szurkowskému. Navíc rozšířil počet etapových vítězství na sedmáct a v tabulkách mu patří druhé místo za jeho krajanem Ludwigem. Na druhém místě skončil litevský cyklista za tým Mroz Raimondas Rumšas a třetí jeho spolujezdec Tomasz Brozyna. Nejlepším českým závodníkem na čtvrtém místě se stal profesionál Jan Hruška ze stáje Wüstenrot – ZVVZ. Do první desítky se dále probojovali jezdci téže stáje: Hruška, Andrlé a Konečný. Za tým PSK Unit Expert se do první desítky nikdo nevešel. V dresu reprezentace pod vedením Otakara Fialy si nejlépe vedli Sosenka na patnáctém místě a Kadlec.¹⁵¹

Tabulka 32. Výsledky 52. ročníku Závodu míru z roku 1999. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
I.	7.5.	okolo Znojma	157,5 km	Hondo (Něm.)
II.	8.5.	Znojmo – Luhačovice	165 km	Wesemann (Něm.)
III.	9.5.	Luhačovice – Pustevny	179,9 km	Rumcas (Lit.)
IV.	10.5.	Opava – Polanica-Zdrój	190 km	Hondo (Něm.)
V.	11.5.	Polanica-Zdrój – Polkowice	220 km	Hondo (Něm.)
VI.	12.5.	Zagań – Cottbus	110 km	Pollack (Něm.)
VII.	12.5.	okolo Cottbusu	28 km	Wesemann (Něm.)
VIII.	13.5.	Freital – Hof	240 km	Przydzial (Pol.)
IX.	14.5.	Rehau – Weimar	160 km	Brozyna (Pol.)
X.	15.5.	Erfurt – Magdeburg	150 km	Wesemann (Něm.)

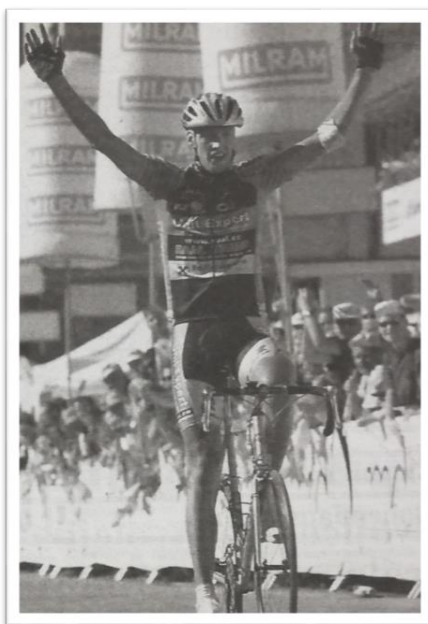
¹⁵⁰ Právo 7. 5. 1999, č. 106, roč. 9.

¹⁵¹ Právo 17. 5. 1999, č. 113, roč. 9.

6.33 Ročník 53. (2000)

V jubilejním roce 2000 se konal již padesátý třetí ročník Závodu míru. Závod se poprvé v historii startoval na území SRN, a to na trati **Hannover – Kudowa-Zdrój – Praha** a celkově činil 1 608 km. Byl rozdělený do deseti etap, jak je již tradicí loňských ročníků. Závodu se zúčastnilo 22 týmů, včetně dvou českých profítýmů Wüstenrot – ZVVZ a PSK Unit Expert a české reprezentace.¹⁵²

Zlatou medaili vybojoval polský závodník Piotr Wadecki a po čtyřech letech „sesadil“ německou nadvládu z trůnu. Stříbrnou medaili získal též polský jezdec Piotr Przydział a na bronzovou dosáhl Němec Steffen Wesemann. Na čtvrtém a pátém místě dojeli němečtí jezdci Hiekmann a Liese. Z českých závodníků se nejlépe umístil Andrle na 6. místě, dále Konečný (13.), Sosenka (16.), Benčík (38.), Průša (43.) a M. Kejval (49.). Nejlepší umístěný, René Andrle za tým Wüstenrot – ZVVZ, si však oproti loňsku o jednu příčku pohoršil: „...Jsem docela spokojený. V předposlední etapě se mi podařilo ujet, skončil jsem druhý. Chtěl jsem vyhrát, protože se berou hlavně vítězství, ale nešlo to...“¹⁵³



Obrázek 40. Ondřej Sosenka projíždí vítězně cílem na pražském Staroměstském náměstí při poslední etapě Závodu míru. Převzato z *Práva* 15. 5. 2000, č. 112, roč. 10.

¹⁵² *Právo* 5. 5. 2000, č. 105, roč. 10.

¹⁵³ *Právo* 15. 5. 2000, č. 112, roč. 10.

Tabulka 33. Výsledky 53. ročníku Závodu míru z roku 2000. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
I.	5.5.	okolo Hanoveru	117 km	Wesemann (Něm.)
II.	6.5.	Wolfsburg – Wernigerode	167 km	Wojtas (Pol.)
III.	7.5.	Wernigerode – Halle	118 km	Hondo (Něm.)
IV.	7.5.	Halle – Lipsko	37 km	Wesemann (Něm.)
V.	8.5.	Riesa – Zgorzelec	170 km	Hondo (Něm.)
VI.	9.5.	Luban – Kudowa-Zdrój	191 km	Dietz (Něm.)
VII.	10.5.	Klodzko – Kudowa-Zdrój	179 km	Klöden (Něm.)
VIII.	11.5.	Trutnov – Ústí nad Labem	231 km	Bertolini (It.)
IX.	12.5.	Most – Karlovy Vary	169 km	Ozols (Lotyš.)
X.	13.5.	Karlovy Vary – Praha	170 km	Sosenka (ČR)

6.34 Ročník 54. (2001)

Na trati **Lodž – Pilzno – Postupim** se konal 54. ročník roku 2001, kterého se zúčastnil i čestný host, ředitel Tour de France, Jean Marie Leblanc. Tato trasa byla dlouhá 1 611 km a rozdělena tradičně do deseti etap. 54. ročník byl povýšen a zařazen do III. kategorie kalendáře Mezinárodní cyklistické unie (UCI). Částka pro tento ročník činila 180 000 marek, kterou si závodníci rozdělili na prémiech, pro vítěze byla připravena výhra 12 500 marek.

Závodu se zúčastnilo celkem 132 závodníků z 22 týmů, z toho 20 profesionálních celků. Česko reprezentovaly dva profitymy ve složení: Wüstenrot – ZVVZ: Lubor Tesař, Jaroslav Bílek, Petr Benčík, Ondrej Slobodník, Jaromír Friede, Michal Přecechtěl a královéhradecký tým PSK Remerx: František Trkal, Petr Herman, Luboš Kejval, Martin Riška, Marian Hajzler a Radek Dítě. Dalším českým celkem je reprezentace do 23 let pod vedením bývalého závodníka Jozefa Regece: Pavel Bartoška, Radek Bačka, David Kupka, Petr Šesták, Kamil Vrána a Jaroslav Kocourek. V závodě se navíc objeví další česká jména, avšak v barvách zahraničních týmů: Sosenka (polský CCC Mat), Konečný (belgický DOMO-Farm Frites) a Faltus (německý Agro Adler).¹⁵⁴

Po 47 letech opět vyhrál dánský jezdec, Jakob Storm Pill z týmu CSC World Online, za vítězství získal 145 bodů do žebříčku ICU a prémie 12 500 marek. Na druhém a třetím místě se umístili Španěl Aitor Garmendia Arbilla z německé profistáje Coast a Polák Radoslaw Romanik z týmu CCC Mat. Na čtvrtém místě dojel Kanadčan za tým

¹⁵⁴ Právo 11. 5. 2001, č. 109, roč. 11.

Saturn Barry a polský cyklista Mrozu Pietak. Nejlepším českým výsledkem bylo až osmnácté místo Konečného, dále 23. místo Benčíka, 28. Vrány, 33. Šestáka, 54. Friedeho, 67. Trkala, 70. Bartoše, 72. Hermana, 73. Faltuse, 76. Přecechtěla, 93. Kupky a 94. Kejvala. A přes všechna očekávání, dvě české profistáje předčil reprezentační tým do 23 let, s Vránou v čele. Ředitel Závodu míru Pavel Doležal tuto skutečnost okomentoval: „...Milým překvapením pro mě bylo vystoupení naší triadvacítky, výkony dalších českých týmů byly bohužel nevýrazné...“¹⁵⁵

Tabulka 34. Výsledky 54. ročníku Závodu míru z roku 2001. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
I.	11.5.	okolo Londže	141,6 km	Peschel (Něm.)
II.	12.5.	Pabianice – Czestochowa	177,6 km	Bondariew (Ukr.)
III.	13.5.	Kluczbork – Klodzka-Zdroj	196 km	Pill (Dán.)
IV.	14.5.	Bystrzyca Klodzka – Olomouc	194,8 km	Poitschke (Něm.)
V.	15.5.	Olomouc – Žďár nad Sázavou	168 km	Streel (Něm.)
VI.	16.5.	Žďár nad Sázavou – Plzeň	234,5 km	Lademann (Něm.)
VII.	17.5.	Plzeň – Zwickau	209,2 km	Pill (Dán.)
VIII.	18.5.	Greiz – Plauen	25,8 km	Leise (Něm.)
IX.	18.5.	Plauen – Gera	97 km	Bondariew (Ukr.)
X.	19.5.	Schkeuditz - Postupim	166 km	Schüler (Něm.)

6.35 Ročník 55. (2002)

Pro 55. ročník Závodu míru (roku 2002) byla vybrána trasa **České Budějovice – Chemnitz – Varšava** dlouhá 1 470 kilometrů a rozdělená do deseti etap. O prvenství v tomto ročníku usilovalo šest týmů z elitní divize UCI a celkových dvacet šestičlenných celků. Závod je roku 2002 opět povýšen a poprvé zařazen do kategorie II. UCI, stejně tak jako velké světové závody. Celkový rozpočet se pohyboval kolem 1,5 milionu eur, pro vítěze byla připravena prémie 8 000 eur.

Českou republiku reprezentovali: druhodivizní Wüstenrot – ZVVZ: Trkal, Benčík, L. Kejval, Laciak, Přecechtěl, Lademann, třetividivizní Joko – Velamos: Blahut, Bucháček, Faltýnek, Muchka, Hanauer, M. Kaňkovský a česká reprezentace opět pod vedením Jozefa Regece: Kupka, Fadrný, Pavlech, Vrána, Šesták, Fabišovský. V závodě se objevily

¹⁵⁵ Právo 21. 5. 2001, č. 117, roč. 11.

další česká jména, avšak pod stáji zahraničních celků: Sosenka za polský CCC – Polsat, Tesař za německý Nürnberger a Kadera za polské Ambro.¹⁵⁶

Vítězem tohoto ročníku se stal polský jezdec Piotr Przydzial ze stáje CCC Polsat s náskokem na druhého Sosenku o 4 sekundy. Przydzial po svém prvenství prohlásil: „...Když jsem se jako malý kluk díval na Závod míru, často vítězili Němci. A tehdy jsem si řekl, že jednou tenhle závod vyhraji. Splnil se mi jeden velký sen...“¹⁵⁷

Piotr Przydzial se však z vítězství neradoval dlouho, po opakované laboratorní zkoušce ve švýcarském Lausanne byl potvrzen pozitivní dopingový nález. Polskému cyklistovi byly uděleny tresty, včetně diskvalifikace, zástavy činnosti na 8 měsíců, pokuty ve výši 3 000 švýcarských franků a samozřejmě odnětí prvního místa v Závodě míru roku 2002. Výhra tak zpětně připadla českému cyklistovi Ondřeji Sosenkovi, který hájil stejnou stáj jako Przydzial, CCC Polsat. Sosenkovo vítězství znamenalo, že se stal po Veselém, Smolíkovi, Moravcovi, Svoradovi, Bílkovi a Padrnosovi sedmým a posledním českým vítězem Závodu míru.¹⁵⁸

Tento zvrát posunul celé konečná pořadí: 1. tedy Sosenka, 2. Garmendia (Šp.), 3. Chmielewski (Pol.), 4. Liese (Něm.) a 5. Piatek (Pol.). Z českých jezdců nejlépe po Sosenkovi zajeli Benčík (19.), Faltýnek (27.), Fadrný (28.), Kupka (42.), Laciak (53.), Přecechtěl (56.), Trkal (65.) a Tesař (67.).¹⁵⁹

Tabulka 35. Výsledky 55. ročníku Závodu míru z roku 2002. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
I.	10.5.	okolo Českých Budějovic	137,7 km	Pollack (Něm.)
II.	11.5.	Třeboň – Pardubice	183,9 km	Pollack (Něm.)
III.	12.5.	Pardubice – Hradec Králové	181,6 km	Pollack (Něm.)
IV.	13.5.	Mladá Boleslav – Chemnitz	231,4 km	Sosenka (ČR)
V.	14.5.	Zwönitz – Riesa	163,6 km	Pill (Dán.)
VI.	15.5.	časovka týmů Oschatz – Riesa	34,9 km	Polsko
VII.	15.5.	Riesa – Hoyersweda	97,7 km	Mickiewicz (Pol.)
VIII.	16.5.	Wrocław – Belchatów	223,2 km	Lupeikis (Lit.)
IX.	17.5.	Trybunalski – Varšava	194,3 km	Aug (Est.)
X.	18.5.	okolo Varšavy	39,8 km	Sosenka (ČR)

¹⁵⁶ Právo 10. 5. 2002, č. 108, roč. 12.

¹⁵⁷ Právo 20. 5. 2002, č. 116, roč. 12.

¹⁵⁸ http://sport.idnes.cz/potvrzeno-zavod-miru-vyhral-sosenka-dsn-cyklistika.aspx?c=A020710_165714_sporty_rou (30. 3. 2017).

¹⁵⁹ Právo 20. 5. 2002, č. 116, roč. 12.

6.36 Ročník 56. (2003)

V roce 2003 se uskutečnil v řadě již 56. ročník na trati **Olomouc – Walbrzych – Erfurt**. Trasa byla rozdělena do devíti etap a dlouhá 1 552 km. Závod dále zůstává zařazen do II. kategorie UCI a zúčastnilo se ho sedm týmů z první divize.

K závodu nastoupili české týmy: druhodivizní eD_system – ZVVZ v čele s kapitánem Tesařem, Ženíškem, Konečným, a třetividivizní JOKA, dále loňský vítěz Sosenka za CCC Polsat a také Kadlec za stáj Lampre.¹⁶⁰

Již popáté Závod míru vyhrál německý závodník ze stáje Telekom Steffen Wesemann (1992, 1996, 1997, 1999, 2003) a stal se historicky prvním pětinasobným vítězem tohoto závodu a nutno podotknout, že už ho ani nikdo nepřekonal. „...*O tomto úspěchu jsem snil a teď je to realita. Je to krásný pocit dokázat něco, co se ještě nikdy nikomu nepodařilo...*“ Nechal tak za sebou dva nejúspěšnější vítěze se čtyřmi triumfy, polského cyklistu Ryszarda Szurkowského (1970, 1971, 1973, 1975) a německého závodníka Uweho Amplera (1987, 1988, 1989, 1998). Na druhém a třetím místě Závodu míru 2003 se umístili čeští jezdci: Ondřej Sosenka (CCC Polsat) a Tomáš Konečný (eD_system – ZVVZ). Což je velký úspěch, jelikož obsadit dvě místa na stupni vítězů se předtím podařilo českým závodníkům jen v letech 1990 (1. Svorada, 3. Pardnos) a 1993 (1. Bílek, 2. Trkal, 3. Padrnos), ale v daleko menší konkurenci. Další umístění tohoto ročníku pro Česko zaznamenali: Petr Benčík (8.), Přecechtěl (58.), Trkal (63.), Bucháček (65.), Váňa (84.) a Kejval (85.).¹⁶¹

Tabulka 36. Výsledky 56. ročníku Závodu míru z roku 2003. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
I.	9.5.	okolo Olomouce	111 km	Hondo (Něm.)
II.	10.5.	Uničov – Opava	155 km	Hondo (Něm.)
III.	11.5.	Krnov – Lolonica-Zdroj	191,3 km	Wesemann (Něm.)
IV.	12.5.	Klodzsko – Walbrzych	179,4 km	Sosenka (ČR)
V.	13.5.	Jawor – Zelená hora	212,8 km	Eriksen (Dán.)
VI.	14.5.	Odrzańskie – Frankfurt n. O.	146,6 km	Moletta (It.)
VII.	15.5.	Lübben – Naumburg	214 km	Huzarski (Pol.)
VIII.	16.5.	Freyburg – Klingebthal	187 km	Konečný (ČR)
IX.	17.5.	Bad Elster – Erfurt	161 km	Degano (It.)

¹⁶⁰ Právo 9. 5. 2003, č. 107, roč. 13.

¹⁶¹ Právo 19. 5. 2003, č. 115, roč. 13.

6.37 Ročník 57. (2004)

57. ročník vyjížděl z belgického hlavního města a pokračovali na trase: **Brusel – Vratislav – Praha**. Trasa byla dlouhá 1 580 kilometrů a rozdělena do devíti etap.

Důvodem startu v belgickém Bruselu byla nejspíše spojitost se vstupem České republiky do Evropské unie ke dni 1. května roku 2004. „...*Myšlenka odstartovat v Belgii vznikla v roce 2002 během MS silničních cyklistů v Zolderu a nápomocen jí byl i legendární Eddy Merckx. Symboliku EU bude mít i bílý trikot pro nejlepšího jezdce do 23 let. Je to poselství, že mladí jsou motorem Evropy,*“ vysvětlil nový eurokomisař Pavel Telička. *Budoucí "Tour de France střední Evropy," řečeno Teličkovými slovy, patří do druhé kategorie kalendáře UCI a prvně zahajuje v západní Evropě. Z Bruselu se soutěžící přesunou letecky do Hannoveru a přes Vratislav zamíří do ČR...*“¹⁶²

Ze 136 cyklistů z 21. zemí a sedmnácti profesionálních týmů se vítězem stal italský šampion Michele Scarponi (Domina Vacanze) a také prvním Italem v historii, který vyhrál Závod míru. „...*Můj tým tady pracoval znamenitě a dost mi pomohlo, že jsem byl v úniku hned v první etapě v Bruselu. Stal jsem se lídrem. Když jsem se nedostal do nominace na Giro, chtěl jsem se předvést co nejlíp tady...*“ Na druhém a třetím místě následovali polský závodník Slawomir Kohut a švýcarský cyklista Roger Beuchat. Z českých jezdců skončil nejlépe Luboš Kejval (eD'systém – ZVVZ) na devátém místě a Michal Koller (PSK Whirpool) na dvanácté příčce. Dále 16. Benčík, 35. Konečný, 46. Mareš, 47. Raboň, 48. Zerzan a 51. Kadlec.¹⁶³

¹⁶²http://sport.idnes.cz/letosni-zavod-miru-je-ve-znameni-sjednoceni-fev-cyklistika.aspx?c=A040506_124033_sporty_rav (30. 3. 2017).

¹⁶³ Právo 17. 5. 2004, č. 114, roč. 14.



Obrázek 41. Michele Scarponi, italský cyklista a vítěz 57. ročníku Závodu míru v Praze na Staroměstském náměstí. Převzato z Rudého práva 17. 5. 2004, č. 114, roč. 14.

Tabulka 37. Výsledky 57. ročníku Závodu míru z roku 2004. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
I.	8.5.	okolo Bruselu	143,1 km	Wackernagel (Něm.)
II.	9.5.	okolo Hannoveru	132,9 km	Bertolini (It.)
III.	10.5.	Hemmingen – Halbestadt	144 km	Siedler (Něm.)
IV.	11.5.	Eisleben – Beierfeld	207,5 km	Scarponi (It.)
V.	12.5.	Görlitz – Vratislav	193,1 km	Hvastija (Slovin.)
VI.	13.5.	Szczawno – Jelení Hora	187,5 km	Kohut (Pol.)
VII.	14.5.	Szklarska Poreba – Teplice	202,5km	Zabel (Něm.)
VIII.	15.5.	Bílina – Karlovy Vary	184,6 km	Loosli (Švýc.)
IX.	16.5.	Karlovy Vary - Praha	184,1 km	Zabel (Něm.)

6.38 Ročník... (2005)

V roce 2005 se ročník Závodu míru z důvodu finančních problémů nekonal.

6.39 Ročník 58. (2006)

Tento úplně poslední 58. ročník Závodu míru se uskutečnil roku 2006. Trať byla stanovena v úseku **Linec – Hannover**. Jela se s pouhými osmi etapami, které byly dlouhé 1 297 km. Na všech prvních třech místech se umístili Italové, tentokrát zvítězil Scarponiho kolega: Giampaolo Cheula (1.) z britské stáje Barloworld, Andrea Tonti (2.) a Cristian Gasperoni (3.). Čeští závodníci v poledním ročníku Závodu míru neuspěli, nejlepším umístěním byla devátá příčka Martina Mareše za italskou stáj Naturino. Úspěchem bylo vítězství v sedmé etapě Lubora Tesaře (za německý tým Wiesenhof

Akud), což se ČR podařilo po tříleté pauze. Tesař k tomu dodal: „...Hodně si prvenství cením. Asi jsem tomu šel trochu naproti než ostatní. Chtěl jsem se ukázat a nečekal jsem, jak se bude situace vyvíjet...“ Další česká umístění: Benčík 11. Bárta 12., Kozubek 18. a Andrlé 20.¹⁶⁴

Roku 2007 pronesl vizi do budoucna generální ředitel Českého svazu cyklistiky Slavomír Svoboda: „...Cyklistický Závod míru se potýká po roční pauze znovu s vážnými ekonomickými problémy a s velkou pravděpodobností se na jaře 2007 neuskuteční. Loni byla tradice kdysi slavného závodu obnovena, jenže po odchodu automobilky Škoda Auto se dosud nepodařilo najít nového generálního partnera...“¹⁶⁵

Tabulka 38. Výsledky 58. ročníku Závodu míru z roku 2006. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
I.	13.5.	Linz – Schrems	139 km	Cooke (Austr.)
II.	14.5.	Schrems – České Budějovice	177,3 km	Hondo (Něm.)
III.	15.5.	Beroun – Karlovy Vary	167,1 km	Hondo (Něm.)
IV.	16.5.	Karlovy Vary – Teplice	176,5 km	Serpellini (It.)
V.	17.5.	Bílina – Altenberg	140,8 km	Sivtsov (Běl.)
VI.	18.5.	Dippoldiswalde – Meerane	172 km	Thijis (Něm.)
VII.	19.5.	Delitzsch – Thale	192 km	Tesař (ČR)
VIII.	20.5.	Wernigerode – Hannover	132 km	Schmidt (Něm.)

¹⁶⁴ Právo 22. 5. 2006, č. 118, roč. 16.

¹⁶⁵ http://sport.idnes.cz/zavod-miru-bude-zrejme-opet-zrusen-dt8-cyklistika.aspx?c=A061220_141203_sporty_no (31. 3. 2017).

7 Stručný přehled etapových závodů nesoucí název Závod míru

7.1 Malý Závod míru

V roce 1970 přišel Dr. Karel Dřevínek s nápadem uspořádat cyklistický závod pro děti a pionýry pod názvem „Závod míru pionýrů“ v Lanškrouně, v Pardubickém kraji na východě České republiky. A tak se již roku 1971 jel historicky první ročník tohoto etapového závodu. Prvních osm ročníků bylo amatérských, postupně se do řad pořadatelů přidal i SVSM FMV při Rudé hvězdě Lanškroun, ten se zasloužil o pořádání etap i do sousedního Polska a přidal do názvu „Harceři“. Až roku 1989 po změně politického režimu nastaly změny, hlavní sponzor Krajský dům pionýrů a mládeže v Hradci Králové a SVSM FMV odstoupily. Téměř zanikající závod převzali Antonín Chládek a Jiří Dvořák, přejmenovali jej na „Malý závod míru“ a závod se začal těšit velké oblibě, zvýšila se kvalita i úroveň závodu a díky tomu se Malý závod míru pořádá pro cyklisty kategorie starší žáci dodnes. Závod s mezinárodní účastí dokonce přijeli podpořit šampióni jako Jan Veselý, Jan Smolík, Zdeněk Hasman i doživotní prezident UCI a čestný prezident UEC pan Vladimír Holeček. Od 41. ročníku navázalo vedení MZM na spolupráci s polským cyklistickým klubem LKKS Górnik Walbrzych. K roku 2016 se úspěšně uspořádal již 46. ročník Malého Závodu míru a pro rok 2017 se připravuje ve dnech 26. – 28. května ročník další.¹⁶⁶

7.2 Závod míru nejmladších

Závod míru nejmladších (ZMN), který od roku 1993 nese název Závod míru nejmladších – Grand Prix (GP) Matoušek podle hlavního sponzora závodu, je tří až pěti etapový závod určený pro 15 – 16–ti leté cyklisty kategorie kadet. Mezi lety 2005 až 2010 se závodu účastnili společně s kadety i juniorky a ženy. ZMN GP Matoušek má své významné místo v našem, tak i v mezinárodním cyklistickém kalendáři, a tak se závodu každoročně účastní mnoho zahraničních jezdců. Již první ročník ZMN se uskutečnil roku 1977, na kterém startovalo 41 závodníků z ČSSR, PLR a Finska, a kde zvítězil český závodník Zdeněk Jemelka, který startoval za tým LOKO Brno. Závod míru nejmladších se od té doby koná pravidelně a v roce 2016 oslavil své čtyřicáté výročí. V posledním

¹⁶⁶ <https://www.lanskrounsko.cz/pl/reportaz/5040-maly-zavod-miru-zacina> (23. 3. 2017).

ročníku se zúčastnilo 120 kadetů a na vítězství dosáhl Karel Vacek za RC Eindruck Sarleinsbach. Následující 41. ročník je plánovaný na 5. – 7. května 2017. Závodu míru nejmladších se k roku 2016 již zúčastnilo 5 795 závodnic a závodníků, mezi kterými byli i cyklističtí šampioni jako například Roman Kreuziger, Svatopluk Buchta, Radomír Šimůnek, Jan Hruška, Tomáš Konečný a další. Nejúspěšnějším jezdcem historie ZMN se stal rakouský cyklista Eisel Bernhard, který zvítězil v sedmi etapách a navíc získal bílý trikot bodovací soutěže a zelený trikot za nejlepšího vrchaře.¹⁶⁷



Obrázek 42. Závodu míru nejmladších. Převzato z <http://www.gpmatousek.cz/index.php/gp-matousek/historie> (1. 4. 2017).

¹⁶⁷ <http://www.gpmatousek.cz/index.php/gp-matousek/historie> (24. 3. 2017).

Tabulka 39. Výsledky Závodu míru nejmladších – GP Matoušek. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.gpmatousek.cz/index.php/gp-matousek/historie>.

ROČNÍK	ROK	VÍTĚZ	POČET	STARTUJÍCÍ ZEMĚ
I.	1977	Zděněk Jemelka	41	ČSSR, PLR, Finsko
II.	1978	Otakar Fiala	61	ČSSR, PLR a Rakousko
III.	1979	Frank Siggelkow	49	ČSSR, PLR, NDR, Rakousko, Finsko
IV.	1980	Hendrick Boldt	85	ČSSR, PLR, NDR, Finsko
V.	1981	Milan Křen	143	ČSSR, PLR, NDR, Rakousko, Finsko
VI.	1982	Svatopluk Buchta	169	ČSSR, PLR, NDR, MLR, Rak., Finsko
VII.	1983	Juraj Cibula	219	ČSSR, PLR, NDR, MLR, Finsko
VIII.	1984	Karel Vondráček	178	ČSSR, PLR, NDR, MLR, Finsko
IX.	1985	Miroslav Mokriš	169	ČSSR, PLR, NDR, MLR, Rak., Finsko
X.	1986	František Trkal	186	ČSSR, PLR, NDR, MLR, Rak., Finsko, Jug.
XI.	1987	Jaroslav Bílek	206	ČSSR, MLR, Rak., Finsko, Jugoslávie
XII.	1988	Robert Nagy	245	ČSSR, NDR, PLR, MLR, SSSR, Fin, Jug.
XIII.	1989	Jiří Pospíšil	332	ČSSR, PLR, NDR, SSSR, Maď., Fin., Jug.
XIV.	1990	Jan Faltýnek	225	ČSSR, PLR, SRN, Maď., Fin., Jug.
XV.	1991	Jiří Helán	186	ČSR, SRN, Rakousko, Maďarsko
XVI.	1992	Luboš Kejval	213	ČSR, SRN, Maďarsko, Finsko, Švédsko
XVII.	1993	Marek Tichý	154	ČR, SRN, SR, Fin., Švédsko, Švýcarsko
XVIII.	1994	David Tichý	167	ČR, SRN, SR, Rak., Finsko, Maďarsko
XIX.	1995	Radek Dítě	152	ČR, SRN, SR, Rak., Finsko, Maďarsko
XX.	1996	Eisel Bernhard	102	ČR, SR, Rakousko, Finsko, Maďarsko
XXI.	1997	Eisel Bernhard	91	ČR, SR, Rakousko, Finsko, Maďarsko
XXII.	1998	Andrew Bradley	131	ČR, SR, Rakousko, Finsko
XXIII.	1999	Jukka Vastaranta	129	ČR, SR, Rakousko, Finsko, Maďarsko
XXIV.	2000	Richard Ondryáš	117	ČR, SR, Rak., Finsko, Maď., Slovinsko
XXV.	2001	František Klouček	110	ČR, SR, Rak., Maďarsko, Slovinsko
XXVI.	2002	Roman Kreuziger	120	ČR, SR, Rak., Finsko, Švýc., Slovinsko
XXVII.	2003	Zdeněk Macháč	127	ČR, SR, Rak., Maď., Slovinsko, Dánsko
XXVIII.	2004	Róbert Gavenda	114	ČR, SR, Rak., Maď., Slovin., Chorvatsko
XXIX.	2005	Matthias Brandle	118+14	ČR, SR, Rakousko, Slovinsko
XXX.	2006	Peter Sagan	95+10	ČR, SR, Rak., Maď., Slovin., Dánsko
XXXI.	2007	Viktor Vrážel	115+8	ČR, SR, Rak., Maď., Slovin., Dánsko
XXXII.	2008	Jesper Kousgard	117+8	ČR, SR, Rak., Maď., Slovin., Dánsko
XXXIII.	2009	Tomáš Zechmeister	112+8	ČR, SR, Rak., Maď., Slovin., Pol., Srbsko
XXXIV.	2010	Matej Mochorič	113+10	ČR, SR, Rakousko, Polsko, Maďarsko, Slovinsko, Ukrajina, Chorvatsko
XXXV.	2011	Niklas EG	108	ČR, SR, Rakousko, Polsko, Maďarsko, Slovinsko, Rusko, Finsko, Dánsko
XXXVI.	2012	David Zverko	109	ČR, SR, Rak., Maď., Slovin., Fin., Dán.
XXXVII.	2013	Mathias Jörgensen	149	ČR, SR, Rak., Maď., Slovin., Chorvat., Srbsko, Dánsko, Nový Zéland
XXXVIII.	2014	Anthon Charmig	194	ČR, SR, SRN, Rak., Pol., Maď., Slovin., Chor., Srb., Holandsko, Dán., Švédsko
XXXIX.	2015	Nik Čemažar	166	ČR, SR, SRN, Rak., Pol., Maď., Slovin., Chor., Srb., Holandsko, Dán., Švédsko

7.3 Závod míru juniorů

Závod míru juniorů (ZMJ) se dříve pořádal pod původním názvem Závod míru mládeže. S nápadem pořádání po vzoru Závodu míru dospělých přišlo roku 1958 ministerstvo strojírenství společně s pracovníky komise mládeže sekce cyklistiky ÚV ČSTV za účelem propagace místních výrobců kol (podmínkou k účasti bylo kolo československé výroby) a zároveň přilákání k cyklistice chlapce tohoto věku. Závod je

tedy několíkadenní etapový závod určený pro cyklisty kategorie juniorů. Již od roku 1959 se závod koná každoročně v měsíci květnu na našem území. Systém závodu byl následující: z kvalifikace vybral každý kraj 10 – ti členné reprezentační mužstvo, které se zúčastnilo jedné ze čtyř etap a deset nejlepších z každé etapy postoupilo do celostátního finále o Velkou cenu Čs. průmyslu jízdních kol. První ročník proměnil ve vítězství závodník Vlastimil Vondráček. Důležitým se stal čtvrtý ročník konaný roku 1962, s trošku pozměněným systémem, kdy se k závodu přihlásilo 1 523 cyklistů a finálového závodu se prvně účastnili jezdcí ze sousedních zemí, Polska a NDR. Sezóna 1964/1965 byla pro tento závod přelomová, jelikož roku 1964 se konal v řadě již šestý ročník, ale zároveň se pořádal roku 1965 první oficiální ročník v souladu s předpisy Mezinárodní cyklistické unie (UCI), tudíž bylo zrušena povinnost účasti závodu na kolech čs. výroby a oficiálním pořadatelem se stala Sekce cyklistiky ÚV ČSTV v čele s trenérem čs. reprezentace Jaroslavem Menhartem (Ministerstvo strojírenství bylo interním pořadatelem). Roku 1966 Závod míru juniorů naposledy startoval stejně jako minulý rok, tzn. konal se 8. ročník původního závodu a 2. ročník podporovaný UCI. Následně dochází roku 1965/1966 ke změně názvu na Mezinárodní Trofej Favorit a změně termínu na červen, aby nebyl závod mediálně „zastíněn“ Závodem míru dospělých, což vedlo k jeho zániku. Ke své tradici, termínu a původnímu názvu Závod míru mládeže se navrátilo až roku 1974 po spojení s deníkem Rudé právo. Jeho těžištěm s hvězdíkovým principem závodu se stalo město Terezín a jeho okolí. Rok 1974 se stává třetím ročníkem a od téhož roku se Závod míru juniorů koná každoročně až do současnosti. I v Závodě míru juniorů se uděluje žlutý, bílý, modrý, zelený a červenobílý – puntíkový trikot dle tradice. ZMJ je dnes významným etapovým závodem, účastní se ho světoví závodníci z Belgie, Běloruska, Bulharska, Dánska, Estonska, Finska, Francie, Indie, Irska, Jugoslávie, Kanady, Lotyšska, Maďarska, Německa, Nizozemska, Norska, Polska, Rakouska, Rumunska, Ruska, Řecka, Slovenska, Slovinska, Švédsko, Švýcarska, Turecka, Ukrajiny a USA. Závod pořádá CK Slavoj Terezín a roku 2017 se bude konat již 46. ročník.¹⁶⁸

¹⁶⁸ <http://www.zmj.wz.cz/historie.htm> (24. 3. 2017).

Tabulka 40. Výsledky Závodu míru juniorů. Tabulka vlastní, údaje podle <http://zmj.cz/>.

ROČNÍK	ROK	VÍTĚZ	POČET ZÁV.	POČET ZEMÍ
I.	1965	GERMIN Fritz	48	7
II.	1966	HLADÍK Petr	51	9
III.	1974	ŠAPOVALOV Vladimír	118	8
IV.	1975	ROMANOV Ivan	84	11
V.	1976	KOROUS Jiří	104	13
VI.	1977	PAGANESSI Alesandro	118	14
VII.	1978	BODEN Falk	118	15
VIII.	1979	MOLINARI Alberto	125	14
IX.	1980	KOZÁREK Vladimír	102	12
X.	1981	PFISTER Berndt	98	11
XI.	1982	JAGER Christian	128	13
XII.	1983	KREUZIGER Roman	126	12
XIII.	1984	GLAJZA Ondřej	107	8
XIV.	1985	LEBEDĚV Leonid	122	10
XV.	1986	LIPTÁK Miroslav	114	8
XVI.	1987	PEKÁREK Luboš	119	7
XVII.	1988	TRKAL František	120	9
XVIII.	1989	CIRKL Petr	150	12
XIX.	1990	KLAAR Danilo	145	10
XX.	1991	POSPÍŠIL Jiří	153	9
XXI.	1992	HERMAN Petr	146	10
XXII.	1993	ERMAL Janek	136	11
XXIII.	1994	PARFIMOVIČ Dmitrij	149	13
XXIV.	1995	MENSHOV Denis	154	16
XXV.	1996	BONDARENKO Denis	140	14
XXVI.	1997	WERNER Christian	118	8
XXVII.	1998	MOUREČEK Michal	108	9
XXVIII.	1999	CANCELLARA Fabian	142	12
XXIX.	2000	MAZUR Piotr	130	12
XXX.	2001	KRAUS Sven	141	11
XXXI.	2002	VELITS Peter	160	15
XXXII.	2003	VELITS Peter	129	9
XXXIII.	2004	KREUZIGER Roman	133	12
XXXIV.	2005	KANGERT Tanel	128	9
XXXV.	2006	HAČECKÝ Martin	128	9
XXXVI.	2007	KWIATKOWSKI Michal	125	7
XXXVII.	2008	KWIATKOWSKI Michal	120	11
XXXVIII.	2009	WIŚNIEWSKI Lukasz	90	14
XXXIX.	2010	SHALUNOV Evgeniy	120	19
XL.	2011	NIELSEN Magnus Cort	113	19
XLI.	2012	EG Niklas	117	20
XLII.	2013	PEDERSEN Mads	120	21
XLIII.	2014	KLARIS Magnus	–	–
XLIV.	2015	McNULTY Brandon	–	–

7.4 Závod míru U23

Závod míru U23 je cyklistický etapový závod kategorie mužů do 23 let, který je pokračovatelem Závodu míru dospělých. Pořádá ho společnost TTV sport group na Jesenicku od roku 2013. Závod míru U23 se koná na přelomu května a června a je rozdělen do tří etap. V letech 2013 – 2015 se závod uskutečnil na území České

republiky, roku 2014 a 2015 byly některé etapy u našich sousedů v polských Glucholazech a 2015 se opět konal na našem území. V sezóně 2013/2014 byl Závod míru U23 zařazen do kategorie UCI 2.2U a o rok později byl zapsán pod názvem Závod míru U23 / Course de la Paix U23/ v kategorii UCI Nations' Cup, což je nejvyšší mužská kategorie závodů Mezinárodní cyklistické unie (UCI), ve které startují převážně národní výběry.

Prvním vítězem roku 2013 v kategorii UCI 2.2U se stal Toms Skujins z Lotyšska, následoval ho ve druhém ročníku roku 2014 v téže kategorii australský cyklista Samuel Spokers. V třetím ročníku roku 2015 kategorie UCI Nations' Cup zvítězil v etapovém Závodě míru pro U23 rakouský jezdec Gregor Mühlberger. Ve čtvrtém ročníku 2016 dominoval francouzský jezdec David Gaudu. Další pátý ročník je naplánován ve dnech 1. – 6. června 2017.¹⁶⁹

Tabulka 41. Výsledky prvního ročníku Závodu míru U23 roku 2013. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
I.	25.5.	časovka v Jeseníku	2,1 km	Rasmus Br. Sterobo (Švýc.)
II.	25.5.	okolo Bruntálu	112,5 km	Asbjørn Andersen (Švýc.)
III.	26.5.	okolo Jeseníku	150 km	Toms Skujinš (Lotyš.)

Tabulka 42. Výsledky druhého ročníku Závodu míru U23 roku 2014. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
I.	30.5.	Jeseník – Rýmařov	122 km	Przemysław Kasperkiewicz (P.)
II.	31.5.	Gluchořazy – Praděd	93 km	Samuel Spokers (Austrál.)
III.	1.6.	okolo Jeseníku	160 km	Samuel Spokers (Austr.)

Tabulka 43. Výsledky třetího ročníku Závodu míru U23 roku 2015. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
I.	29.5.	Jeseník – Rýmařov	122 km	Gabriel Cullaigh (V. B.)
II.	30.5.	Gluchořazy – Praděd	92 km	Gregor Mühlberger (Rak.)
III.	31.5.	okolo Jeseníku	160 km	Loïc Vliegen (Něm.)

Tabulka 44. Výsledky čtvrtého ročníku Závodu míru U23 roku 2016. Tabulka vlastní, údaje podle <http://www.cyclingarchives.com/>.

ETAPA	DATUM	TRASA	POČET KM	VÍTĚZ
I.	3.6.	Jeseník – Rýmařov	134 km	Daniel Auer (Rak.)
II.	4.6.	Krnov – Dlouhá Stráň	123 km	David Gaudu (Fran.)
III.	5.6.	okolo Jeseníku	160 km	Bjorg Lambrecht (Něm.)

¹⁶⁹ <http://www.ttvSPORTgroup.cz/> (24. 3. 2017).

8 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo zpracovat na základě širokého pramenného poznání historii nejvýznamnějšího amatérského cyklistického etapového závodu, kterým byl Závod míru. Práce je zaměřena na středoevropské státy, ve kterých byl závod pořádán v období od roku 1968 až do současnosti. Jádrem získaných informací byla především literatura a dobová periodika.

Diplomová práce je rozčleněna do pěti hlavních kapitol. První kapitola nazvaná „Stručný nástin historie cyklistiky ve světě a historie etapových cyklistických závodů v Evropě“ nastiňuje vznik, prvopočátky a vývoj světové cyklistiky a hlavní etapové cyklistické závody, konající se v Evropě. Druhá kapitola nesoucí název „Stručný nástin společensko – ekonomických poměrů ve státech střední a výchovní Evropy od roku 1968 do současnosti“ postihuje změny v politickém systému pořadatelských středoevropských a východoevropských zemí, jejich vývoj a dopad na Závod míru. Třetí kapitola s názvem „Stručný přehled Závodu míru od jeho vzniku“, zařazený z důvodu obsahové kontinuity, popisuje vznik a počátek Závodu míru od roku 1948. Čtvrtá stěžejní kapitola „Historie jednotlivých ročníků cyklistického Závodu míru od roku 1968“ detailně popisuje v podkapitolách každý jednotlivý ročník, tedy 21. – 58. ročník, konaný v letech 1968 až 2006. Poslední a pátá kapitola „Stručný přehled etapových závodů nesoucí název Závod míru“ se zabývá čtyřmi pokračovateli Závodu míru pro mladší kategorie, které se jezdí až do současnosti. To vše je doplněné o vlastní tabulky a dobové fotografie, které jsou digitálně upravené, oříznuté, orámované a seskupené.

„...Závod míru se od ostatních etapových závodů liší tím, že v sobě spojuje vysokou sportovní kvalitu a soupeření s přátelstvím sportovců i funkcionářů v závodu i mimo něj. Nejsou vzácné případy, že mechanický vůz pomůže při defektu závodníkovi soupeřícího družstva. Duch vzájemného porozumění je další charakteristický rys Závodu míru. Závodníci a diváci se nesetkávají jen při dojezdech jednotlivých etap a podél silnic, ale i v továrnách, v závodech a ve školách. V kontaktu s obyvateli všech tří pořadatelských zemí si závodníci i jejich doprovod a novináři mohou udělat představu o životě prostých lidí v NDR, v Československu a v Polsku. Mohli se přesvědčit o přednostech života v socialistické společnosti, o tom, co všechno dělá pro lidi, kteří

v ní žijí. Závod míru už dávno přestal být jen velkým a významným cyklistickým závodem. Je to slavnost sportu, oslavy touhy lidí žít v míru a přátelství...“¹⁷⁰

Podobné citace najdeme v literatuře této doby téměř kdekoliv. To bylo samozřejmě způsobeno tehdejší politikou. Závod míru byl v podstatě ideologický závod nesoucí myšlenky socialismu a stal se nástrojem jeho propagace, sjednocoval východní komunistické země s heslem podpory, přátelství a míru. Tento ideologický balast můžeme pozorovat v celém průběhu závodu do roku 1989. Závod míru byl na vrcholu, stejně tak jako socialismus. Tak, jak politický systém upadal, stejně tak upadal i Závod míru, natolik spolu souvisejí a prolínají se. Na příkladu si uvedeme rok 1969 a odmítnutí československé výpravy startovat na dvacátém druhém ročníku Závodu míru z důvodu okupace naší země vojsky Varšavské smlouvy. Nebo rok 1986, kdy se stala katastrofa v černobylské elektrárně a závodníci socialistických zemí byli nuceni se závodu zúčastnit, i přesto, že start tohoto ročníku byl pouhých 130 km vzdálený od místa výbuchu. Odmítnutí účasti by pro ně mohlo znamenat velké důsledky, počínaje koncem cyklistické kariéry.

Na přelomu 80. a 90. let 20. století však dochází ke změně vládních systémů ve středoevropských zemích a nástupu demokracie. Zároveň dochází i k odstoupení spolupořádajících zemí Polska a Německa před 46. ročníkem, což je pro Závod míru fatální. Poslední léta Závod míru změnil svou tvář, závodu se účastnili i profesionální celky a soutěžilo se především o finanční obnosy, o které bojovali velké cyklistické stáje. Závod se stal čistě komerční událostí, podařilo se odstranit ideologickou otázku, přesto již nikdy nezískal předcházející ohlas. Závod míru byl zařazen do II. kategorie UCI (postupně z V. a IV. kategorie) a měl stejnou strukturu jako většina světových etapových závodů, to však přineslo rivalitu i dopingové aféry. Roku 2007 po nezájmu sponzorů zanikl a dochoval se pouze ve čtyřech odnožích mladších kategorií: Mladý Závod míru, Závod míru nejmladších, Závod míru juniorů a Závod míru U23, které se jezdí dodnes.

I přesto se nejvýznamnější amatérský etapový cyklistický Závod míru, pořádaný od roku 1948 do 2006 (kromě roku 2005) s celkem padesáti osmi ročníky, vepsal do historie české i světové cyklistiky. Československo, dnešní Česká republika, se může

¹⁷⁰ Bakalář, R., Cihlák J., & Černý, J. (1984). Zlatá kniha cyklistiky. Praha: Olympia, s. 134.

chlubit sedmi celkovými vítězi. Prvním se stal v roce 1949 Jan Veselý, roku 1964 se to podařilo Janu Smolíkovi a o pár let později, roku 1972, i Vlastimilu Moravci. V novodobé éře zvítězil roku 1990 Ján Svorada, o tři roky později triumfoval Jaroslav Bílek, roku 1995 Pavel Padrnos a posledním českým vítězem se roku 2002 stal Ondřej Sosenka. Závodu se během 58 let zúčastnilo i nespočet zahraničních cyklistů. A tak i přes svou ideu má Závod míru své čestné místo ve světě cyklistiky a přínos pro sport.

Volbu zpracování historie Závodu míru hodnotím velice pozitivně, jak z hlediska celkové nosnosti tématu, tak jeho zajímavosti a zejména dostupnosti pramenů a zdrojů. A tak doufám, že se nám podařilo naplnit cíle a úkoly, které byly vytyčeny na začátku této práce. Diplomová práce mě obohatila o spoustu zajímavých informací a bylo pro mě velice přínosné nahlédnout do bohaté historie naší i světové cyklistiky a celého Závodu míru. Doufám, že vytvořením této práce jsem pomohla sjednotit historii Závodu míru až do současnosti a poskytla na něj nový náhled pro ty, kteří se o cyklistiku a především Závod míru zajímají.

8.1 Seznam zkratek

4X – Fourcross.
BMX – Bicykle moto cross.
CK – Cyklistický klub.
ČR – Česká republika (1993 – dodnes).
ČSR – Československá republika, též Československo (1918 – 1993).
ČSSR – Československá socialistická republika (oficiální název v letech 1960 – 1989).
DHI – Individual downhill.
DHM – Massed – start downhill.
GP – Grand Prix.
ICA – International Cycling Association (Mezinárodní cyklistická asociace).
JAR – Jihoafrická republika.
KOR – Výbor na obranu dělníků v Polsku.
KSČ - Komunistická strana Československa.
LKKS – Ludowy Kolarski Klub Sportowy (Lidový cyklistický sportovní klub).
LOH – Letní olympijské hry.
MLR – Maďarská lidová republika (1949 – 1989).
MZM – Malý závod míru.
NDR – Německá demokratická republika (1949 – 1990).
NSR – Německá spolková republika.
OF – Občanské fórum.
OH – Olympijské hry.
PLR – Polská lidová republika (1952 – 1989).
SED – Jednotná socialistická strana.
SR – Slovenská republika (1993 – dodnes).
SRN – Spolková republika Německo (1990 – dodnes).
SSSR – Svaz sovětských socialistických republik (1922 – 1991).
SVSM – FMV – Středisko vrcholového sportu mládeže – Federální ministerstvo vnitra.
UCI – Union Cycliste Internationale (Mezinárodní cyklistická unie).
UEC – Union Européenne de Cyclisme (Evropská cyklistická unie).
USA – United States of America – Spojené státy americké.
ÚV ČSTV – Ústřední výbor Československého svazu tělesné výchovy a sportu.
VPN – Veřejnost proti násilí.
XCC – Cross – country short circuit.
XCE – Cross – country eliminator.
XCM – Cross – country marathon.
XCO – Cross – country Olympic.
XCP – Cross – country point to point.
XCR – Cross – country relay.
XCS – Cross – country stafe race.
XCT – Cross – country time trial.
ZM – Závod míru.
ZMJ – Závod míru juniorů.
ZMN – Závod míru nejmladších.
ZVVZ – závody na výrobu vzduchotechnických zařízení.

8.2 Referenční seznam pramenů a literatury

Literatura

- Bakalář, R., Cihlář J., & Černý, J. (1984). *Zlatá kniha cyklistiky*. Praha: Olympia.
- Balík, S., & Kubát, M. (2004). *Teorie a praxe totalitních a autoritativních režimů*. Praha: Dokořán.
- Baroni, F. (2011). *Bicykl: historie, mýty, posedlost*. Dobřejšovice: Rebo.
- Bělina, P., Grulich, T., Halada J., Hrbek J., Mareš P., Moravcová D., ... Tomeš J. (1992). *Dějiny zemí koruny české II. díl*. Praha: Paseka.
- Černý, J., Sosenka, L., & Staněk, J. (1987). *Závod míru /O cyklistech z nekrásnějšího pelotonu světa/*. Praha: Olympia.
- Drda, A. (2009). *Příběhy bezpráví*. Praha: Člověk v tísni.
- Gigl, C. (2005). *Deutschland nach 1945*. Stuttgart: Ernst Klett.
- Holub, J., & Paul, Z. (1967). *Bouře v pelotonu (K dvacátému výročí Závodu míru)*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství ÚV ČSTV.
- Hrubíšek, I. (2009). *100 + 1 osobností & bicykl. Kolo v životě a díle známých a slavných lidí*. Plzeň: Cykloknihy.
- Kosman, M. (2011). *Dějiny Polska*. Praha: Karolinum.
- Kubát, M. (2006). *Vývoj a proměny státního zřízení Polska ve 20. století*. Praha: Dokořán.
- Kubec, J. (1980). *Boj o bílou holubici (cyklistická matrika Jana Kubra)*. Stráž: Jihočeské nakladatelství.
- Landa, P. (2005). *Cyklistika – trénink a jeho plánování*. Praha: Grada Publishing.
- Liggett, P., Raia, J., Sammarye, L., & Armstrong, L. (2005). *Tour de France for dummies*. Hoboken: Wiley Publishing.
- Mencl, V., Hájek, M., Otáhal, M., & Kadlecová, E. (1990). *Křižovatky 20. století*. Praha: Naše vojsko.
- Nebojsa, B. (2001). *Normalizace, to je ono!* Tišnov: Sursum. No. 1.
- Ort, A. (2004). *Evropa 20. století*. Plzeň: A. Čeněk.
- Osnos, P. (1977). *The Polish Road to Communism*. Foreign Affairs. Vol. 56,
- Otáhal, M. (2002). *Normalizace 1969 – 1989*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny.
- Pacner, K. (2001). *Osudové okamžiky Československa*. Praha: Albatros.
- Paczkowski, A. (2000). *Půl století dějin Polska 1939-1989*. Praha: Academia.
- Pavel, O. (1990). *Plná bedna šampaňského*. Praha: Olympia.
- Pondělík, J. (1968). *Jan Veselý – Život v pelotonu*. Praha: Naše vojsko.
- Řezník, M. (2002). *Polsko*. Praha: Libri.
- Schuller, W. (2009). *Die deutsche Revolution 1989*. Berlín: Rowohlt.

Periodika

Rudé právo, roč. 48 (1968), roč. 49 (1969), roč. 50 (1970), roč. 51 (1971), roč. 52 (1972), roč. 53 (1973), roč. 54 (1974), roč. 55 (1975), roč. 56 (1976), roč. 57 (1977), roč. 58 (1978), roč. 59 (1979), roč. 60 (1980), roč. 61 (1981), roč. 62 (1982), roč. 63 (1983), roč. 64 (1984), roč. 65 (1985), roč. 66 (1986), roč. 67 (1987), roč. 68 (1988), roč. 69

(1989), roč. 70 (1990), roč. 1 (1991), roč. 2 (1992), roč. 3 (1993), roč. 4 (1994), roč. 5 (1995).

Právo, roč. 6 (1996), roč. 7 (1997), roč. 8 (1998), roč. 9 (1999), roč. 10 (2000), roč. 11 (2001), roč. 12 (2002), roč. 13 (2003), roč. 14 (2004), roč. 16 (2006).

Československý sport, roč. 17 (1969) – 40 (1992).

Sport, roč. 40 (1993) – 54 (2006).

Stadion, roč. 16 (1968) – 50 (2002).

Archivní fondy a sbírky

Archiv Národního muzea, fond Závod míru (*Hodnocení Závodu míru 1982*), kart. 29.

Archiv Národního muzea, fond Závod míru (*Porada vedoucích představitelů tělovýchovných organizací*), kart. 25.

Archiv Národního muzea, fond Závod míru (*Přehled dojezdových programů a společenských setkání v etapových městech*), kart. 25.

Archiv Národního muzea, fond Závod míru (*Řád závodu 1981*), kart. 27.

Archiv Národního muzea, fond Závod míru (*Vyúčtování 33. ročníku ZM*), kart. 25.

Internetové zdroje

http://brnensky.denik.cz/ostatni_region/svoradu-pustilo-ven-vitezstvi-na-zavode-miru.html

<http://sport.idnes.cz/>

http://sport.idnes.cz/letosni-zavod-miru-je-ve-znameni-sjednoceni-fev-cyklistika.aspx?c=A040506_124033_sporty_rav

http://sport.idnes.cz/potvrzeno-zavod-miru-vyhral-sosenka-dsn-cyklistika.aspx?c=A020710_165714_sporty_rou

<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=359>

<http://www.cyclingarchives.com/>

<http://www.gpmatousek.cz/index.php/gp-matousek/historie>

<http://www.ttvSPORTgroup.cz/>

<http://www.vodicka.net/historcas2.pdf>

<http://www.zmj.wz.cz/historie.htm>

<http://zmj.cz/>

https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cernobylsk%C3%A1_hav%C3%A1rie

https://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1vod_m%C3%ADru

https://is.muni.cz/el/1451/podzim2013/bp1239/um/1b_270812.pdf

https://is.muni.cz/th/344753/fsps_m/Moznosti_realizace_cykloturistiky_v_procesu_vzdelavani.pdf

<https://www.lanskrounsko.cz/pl/reportaz/5040-maly-zavod-miru-zacina>